

Godina 1 • Broj 1 • Ožujak • 2001.

BILTENO

B
A
N
K
A
H
R
V
A
S
T
R
A

1

HRVATSKA NARODNA BANKA

Hrvatska narodna banka
Bilten o bankama

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

GLAVNI UREDNIK Čedo Maletić

UREDNIŠTVO Mladen Duliba
Snježana Levar
Boris Ninić

UREDNUICA mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNIK Slavko Križnjak

LEKTURA Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA Ines Merkl

TISAK Poslovna knjiga d.o.o., Zagreb

Molimo sve korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Tiskano u 600 primjeraka

ISSN 1333-1035

Hrvatska narodna banka

BILTEN O BANKAMA

Zagreb, 2001.

Sadržaj

1. Regulativa / 7

- 1.1. Zakon o bankama / 7
  - 1.1.1. Podzakonski akti doneseni na temelju Zakona o bankama / 8
    - Izračunavanje kapitala i adekvatnosti kapitala banke / 8
    - Raspoređivanje plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanje izloženosti banke / 13
    - Formiranje posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke / 15
    - Ulaganja banke u materijalnu imovinu i vlasničke uloge / 16
    - Obavljanje HNB-a o zaduženju pojedinog dužnika kod banke u iznosu većem od pet milijuna kuna / 16
    - Obujam i sadržaj revizije i izvješća o obavljenoj reviziji banaka / 16
    - Davanje odobrenja za rad banke / 17
    - Obavljanje nadzora nad poslovanjem banaka / 17
- 1.2. Novi okvir adekvatnosti kapitala / 18
  - 1.2.1. Prvi stup – Izračun adekvatnosti kapitala / 20
    - Kreditni rizik / 20
    - Tržišni rizik / 22
    - Kamatni rizik / 22
    - Ostali rizici / 22
  - 1.2.2. Drugi stup – Nadzor nad adekvatnošću kapitala / 23
  - 1.2.3. Treći stup – Tržišna disciplina / 24

2. Analiza poslovanja finansijskih institucija / 26

- 2.1. Banke / 26
  - 2.1.1. Koncentracija u bankovnom sustavu / 27
  - 2.1.2. Bilanca banaka / 29
  - 2.1.3. Kapital banaka / 32
  - 2.1.4. Račun dobiti i gubitka / 36
  - 2.1.5. Pokazatelji profitabilnosti / 38
  - 2.1.6. Kreditni rizik / 42
  - 2.1.7. Likvidnosni rizik / 43
  - 2.1.8. Valutni rizik / 46
- 2.2. Štedionice / 48
  - 2.2.1. Struktura bilance / 48
  - 2.2.2. Račun dobiti i gubitka / 50
  - 2.2.3. Kreditni rizik / 50

3. Popis banaka / 51

Poštovani,

Uz brojne publikacije kojima se središnja banka do sada predstavljala javnosti, Hrvatska narodna banka odlučila se za još jedan korak prema potpunijem informiranju šire javnosti. Specifičnost ove publikacije u tome je što je konceptualno osmišljena tako da bude dovoljno informativna i razumljiva te da ne iziskuje posebna prethodna znanja kako bi se stekle određene spoznaje o kretanjima u ukupnom bankovnom sustavu i o njegovu sadašnjem stanju. Time će, smatramo, biti udovoljeno zahtjevima i domaće i strane stručne javnosti te ostalih subjekata zainteresiranih za situaciju u hrvatskom bankovnom sustavu.

Osim podataka na razini cjelokupnoga hrvatskog bankovnog sustava, daju se i podaci o usporedivim grupama banaka, tako da će se banke moći uspoređivati s bankama iz sebi srodrne skupine banaka i otuda izvlačiti zaključke o uspješnosti vlastitog poslovanja.

Cjelokupna publikacija podijeljena je u tri odvojene cjeline:

- Prva cjelina obrađuje novosti u bankovnoj regulativi u Republici Hrvatskoj i neke aktualne teme vezane uz budući razvoj regulative i razvoj samoga nadzora nad bankama.
- Drugi je dio analitička obrada kretanja i stanja hrvatskoga bankovnog sustava, gdje se, osim informacija o ukupnom bankovnom sustavu, daju i podaci o usporedivim skupinama banaka, grupiranim prema prepoznatljivom kriteriju.
- Treći dio sadrži određene podatke o pojedinim bankama, primjerice, popis članova uprave, nadzornog odbora, vlasnika, revizora i sl.

Tekst prate metodološka objašnjenja podataka iz svih tablica i grafikona.

Ubuduće namjeravamo ovaku publikaciju izdavati dva puta godišnje: proljetni će broj sadržavati podatke zaključno s krajem prethodne godine, a jesenski će broj sadržavati podatke zaključno sa sredinom godine.

Za pripremu prvoga broja, kako to obično biva, bilo je potrebno više vremena nego što će to, nadamo se, biti potrebno ubuduće. Osim problema tehničke prirode, jedan od glavnih razloga duže pripreme ovoga broja bila su i brojna zbivanja u bankovnom sustavu od početka 1997. godine do sredine 2000. godine, koja se obrađuju u ovom broju.

Navedeno razdoblje obilježili su stečajevi, restrukturiranje i privatizacija banaka, značajne promjene vlasničke strukture banaka, uvođenje nove bankovne regulative i brojni drugi događaji koji su doveli do uspostave bankovnog sustava kakav je danas.

Nadamo se da će s izlaskom ove publikacije biti zadovoljena potražnja za podacima o bankovnom sustavu te da će ona pridonijeti transparentnijem poslovanju hrvatskih banaka.

Uredništvo

1. Regulativa

Krajem 1998. godine donesen je novi Zakon o bankama ("Narodne novine", br. 161/98). Tim su Zakonom, temeljnim aktom kojim se uređuje poslovanje banaka, uvedene određene novine. Na važnije ćemo novine u nastavku upozoriti.

Primjerice, Zakon o bankama ne dijeli depozitne institucije na štedionice i banke kao što je to bilo u prijašnjem Zakonu o bankama i štedionicama. Prema odredbama novog Zakona te institucije imaju zajednički naziv – *banke*, pri čemu su sve banke podijeljene u tri skupine. Kriterij razvrstavanja bio je minimalni iznos temeljnoga kapitala kojim banka (ovisno o vrsti poslova koje namjerava obavljati) treba raspolažati. U skladu s time propisani su minimalni iznosi temeljnoga kapitala u iznosu od 20, 40 i 60 milijuna kuna. Usaporedbe radi, u Zakonu o bankama i štedionicama bio je propisan minimalni iznos temeljnoga kapitala od 18 milijuna kuna za banke i 3,6 milijuna kuna za štedionice.

Osim što je povećan apsolutni minimalni iznos temeljnoga kapitala koji banka mora uplatiti prije upisa u sudski registar, povećana je i minimalna stopa adekvatnosti kapitala sa 8 posto na 10 posto (odnos jamstvenoga kapitala i ukupnog iznosa aktive i izvanbilančnih stavki raspoređenih i ponderiranih prema stupnjevima rizičnosti).

Za banke i štedionice koje su upisane u sudski registar prije stupanja na snagu Zakona, propisano je prijelazno razdoblje za statusno i kapitalno prilagodivanje uvjetima koje zahtijeva novi Zakon. Prema tim odredbama svaka banka i štedionica koja namjerava nastaviti poslovanje dužna je najkasnije do 31. prosinca 1999., odnosno 31. prosinca 2001. osigurati minimalni iznos temeljnoga kapitala od 20 milijuna kuna i podnijeti zahtjev Hrvatskoj narodnoj banci za dobivanje odobrenja za rad u skladu sa Zakonom o bankama.

Nadalje, Zakon o bankama sadrži detaljnije odredbe o obavljanju unutarnje kontrole u banci, a dodatno obvezuje banke da provode i unutarnju reviziju poslovanja, kao i procjenu i mjerjenje svih rizika kojima je banka u svom poslovanju izložena.

Najvažnijom se novinom koju donosi Zakon o bankama mogu smatrati odredbe o nadzoru poslovanja banaka koje obavlja Hrvatska narodna banka. Dok je u Zakonu o bankama i štedionicama taj segment bio samo spomenut, u novom Zakonu podrobnije se definiraju prava i obveze Hrvatske narodne banke u obavljanju nadzora, način obavljanja nadzora (izravni nadzor u bankama i raščlambom finansijskih izvještaja banaka, koje su banke dužne u propisanoj formi i rokovima dostavljati Hrvatskoj narodnoj banci) te način poduzimanja mjera za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nezakonitosti u poslovanju banke. Očekuje se da će dosljedna i djelotvorna primjena tih odredaba sadašnjeg Zakona, kao i njihova daljna razrada radi izgradnje potpunoga i suv-

1.1. Zakon o bankama

remenog nadzora banaka, znatno pridonijeti kvaliteti i općoj stabilnosti domaćega bankovnog sustava.

1.1.1. Podzakonski akti doneseni na temelju Zakona o bankama

Nakon donošenja Zakona o bankama bilo je nužno uskladiti i podzakonske akte te normativno urediti sva ona pitanja koja su, u skladu sa spomenutim Zakonom, Hrvatskoj narodnoj banci dana u nadležnost.

S tim u vezi Hrvatska narodna banka donijela je tijekom 1999. i 2000. godine više podzakonskih akata kojima se pobliže uređuju određena pitanja iz poslovanja banaka i nadzora poslovanja koji obavlja središnja banka.

Važniji podzakonski akti središnje banke doneseni na temelju ovlasti iz Zakona o bankama reguliraju sljedeća područja:

- izračunavanje kapitala i adekvatnosti kapitala banke
- raspoređivanje plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanje izloženosti banke
- formiranje posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke
- ulaganja banke u materijalnu imovinu i vlasničke uloge
- obavješćivanje HNB-a o zaduženju pojedinog dužnika kod banke u iznosu većem od 5 milijuna kuna
- obujam i sadržaj revizije i izvješća o obavljenoj reviziji banaka
- davanje odobrenja za rad banke
- obavljanje nadzora nad poslovanjem banaka.

Da bi se pojedine odluke primjenjivale jednako, uz većinu su donesene i odgovarajuće upute za njihovu primjenu. Iz istog je razloga donesen i Kontni plan za banke s uputom.

Radi lakšeg razumijevanja postojeće regulative u nastavku se daje kraći osvrt na nove odluke u usporedbi s podzakonskim aktima koji su prije primjenjivani.

Izračunavanje kapitala i adekvatnosti kapitala banke

Prve odluke kojima se uređivao način obračuna kapitala i adekvatnosti kapitala banaka i štedionica donesene su u studenome 1993. godine ("Narodne novine", br. 107/93) i primjenjivane su do kraja prvog tromjesečja 1999. godine. Od 1. travnja 1999. primjenjuju se nove odluke, i to Odluka o načinu izračunavanja kapitala banke i Odluka o načinu izračunavanja adekvatnosti kapitala i ponderirane aktive banke ("Narodne novine", br. 32/99).

Osnovni koncept izračuna kapitala i njegove adekvatnosti nije znatnije promijenjen u usporedbi s propisima iz 1993. godine. Kreditni rizik i nadalje je ostao osnovni parametar prema kojem se izračunava stopa adekvatnosti kapitala. Međutim, izmijenjeni su sastavni dijelovi i odbitne stavke gotovo svih oblika kapitala, kao i način uključivanja izvanbilančnih rizičnih stavki u ponderiranu aktivu.

Jedna od važnijih novina svakako je ta da jamstveni kapital i stopu adekvatnosti kapitala banke izračunavaju na konsolidiranoj i nekonsolidiranoj osnovi. Izračun na konsolidiranoj osnovi radi se jednom na godinu, i to na kraju godine. Pritom je važno napomenuti da su konsolidacijom unutar grupe trgo-

vačkih društava obuhvaćene samo banke, štedionice i stambene štedionice, a ostala se trgovačka društva članovi grupe pri obračunu kapitala (zasad) izostavljaju iz procesa konsolidacije za potrebe izvještavanja središnje banke.

Izračun temeljnoga kapitala

Sastavni elementi temeljnoga kapitala nisu izmijenjeni, ali su uvedene nove odbitne stavke od temeljnoga kapitala, i to:

- nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licencija, patenata i zaštitnih znakova (zato što tu vrstu imovine karakterizira neizvjesnost u pogledu stjecanja budućih koristi);
- potraživanja i potencijalne obvezne osigurane vlastitim običnim i povlaštenim dionicama banke (iako se, u skladu s člankom 48. Zakona o bankama, dionice banke ne mogu upotrijebiti kao osiguranje za bilo koji kredit koji daje banka, ipak postoje takvi krediti, odobreni prije stupanja na snagu Zakona o bankama);
- neotplaćeni dio kredita kojim su kupljene dionice banke (krediti odobreni za tu namjenu prije stupanja na snagu Zakona o bankama, kao i krediti zaposlenicima za kupnju vlastitih dionica, koji su kao iznimka dopušteni odredbom članka 47. Zakona o bankama).

Važno je naglasiti da se pri utvrđivanju je li određeni kredit odbitna stavka ili nije naglasak stavla na bit kreditnog odnosa (analizira se kako su stvarno utrošena plasirana sredstva), a ne na formu ugovora o kreditu u kojem može, kao namjena, biti navedeno nešto sasvim drugo, a ne kupnja dionica banke.

Osim navedenoga odbitne su stavke i gubici tekuće godine te prethodnih godina kao i otkupljene vlastite dionice i udjeli.

Razlozi za uvođenje novih, dodatnih odbitnih stavki vrlo su opravdani i nalaze se u samoj svrsi prikupljanja kapitala banke. Naime, kapital služi za pokriće neočekivanih i nepredviđenih gubitaka. Naglasak se stavla na pokriće neočekivanih i nepredviđenih gubitaka jer se pokriće očekivanih gubitaka treba osigurati formiranjem posebnih rezervi za identificirane gubitke. Imovina i potraživanja banke koje su odbitne stavke kapitala imaju takve značajke da su opasne za banku. Naime, za takve se transakcije unaprijed zna da su u neskladu s osnovnim načelima zdravoga bankovnog poslovanja, da su sklopljene pod nepovoljnim uvjetima ili da su upitne očekivane koristi za banku. Dakle, nužno je umanjiti kapital banke za njihov iznos, a tom se korekcijom postiže da se pokazuje stvarno raspoloživi iznos kapitala za pokriće neočekivanih gubitaka. Naglašavamo kako smo se istim načelom rukovodili pri utvrđivanju odbitnih stavki od temeljnoga, dopunskoga i jamstvenoga kapitala banke.

Izračun dopunskoga kapitala

Za razliku od temeljnoga kapitala, sastavni elementi dopunskoga kapitala djelomično su izmijenjeni. Jedan je od glavnih razloga za takvu izmjenu uskladijanje propisa sa standardima Bazelskog odbora za nadzor banaka.

Razlike u sastavnim dijelovima dopunskoga kapitala prema staroj i novoj regulativi jasnije se vide iz sljedećeg prikaza:

Sastavni dijelovi dopunskega kapitala	
Odluka iz 1993.	Odluka iz 1999.
Posebne rezerve za neidentificirane gubitke	Posebne rezerve za neidentificirane gubitke (ali najviše u visini 1,5 posto od iznosa ponderirane aktive banke)
Posebni ulozi u banku	Hibridni instrumenti
Sredstva prikupljena emisijom vlastitih dugoročnih vrijednosnih papira	Podređeni instrumenti

Osim toga usporedba stare i nove regulative s obzirom na izračun dopunskega kapitala pokazuje da postoje razlike i u odbitnim stawkama, koje se vide iz sledećeg prikaza:

Odbitne stavke od dopunskega kapitala	
Odluka iz 1993.	Odluka iz 1999.
	Posebne rezerve za neidentificirane gubitke u iznosu koji prelazi 1,5 posto ponderirane aktive
	Iznos podređenih instrumenata koji prelazi 50 posto temeljnoga kapitala
	Potraživanja i potencijalne obaveze osigurane hibridnim ili podređenim instrumentima banke do iznosa do kojeg se ti instrumenti uključuju u dopunski kapital

Jamstveni kapital

Novim podzakonskim aktima redefinirane su odbitne stavke od bruto jamstvenoga kapitala. Odbitna stavka "Izravna i neizravna ulaganja u banke" sada je proširena tako da odbitnu stavku čine sva izravna i neizravna ulaganja ne samo u dionice već i u druge finansijske instrumente koji se uključuju u jamstveni kapital druge banke, znači i u hibridne i u podređene instrumente. Time se želi postići da se isti kapital uračunava u jamstveni kapital samo jedne banke, a ne više banaka istodobno.

U nastavku su prikazane razlike u odbitnim stawkama od jamstvenoga kapitala usporedbom između stare i nove regulative.

Odbitne stavke od jamstvenoga kapitala	
Odluka iz 1993.	Odluka iz 1999.
Ulaganja u vlasničke uloge u bankama i štedionicama	Izravna i neizravna ulaganja banke i pravnih osoba nad kojima banka ima izravno ili neizravno potpuno ili većinsko vlasništvo u dionice i druge finansijske instrumente koji se uključuju u jamstveni kapital druge banke
Iznosi kredita odobrenih članovima uprave, nadzornog odbora, prokuristima i članovima njihovih užih obitelji, bez suglasnosti svih članova nadzornog odbora	Potraživanja od pravnih osoba i potencijalne obaveze prema pravnim osobama nad kojima banka ima izravno ili neizravno potpuno ili većinsko vlasništvo ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene uz uvjete koji su povoljniji od uobičajenih uvjeta banke ili povoljniji od uvjeta na finansijskim tržištima za usporedive poslove ili ako uvjeti ne odgovaraju načelima sigurnoga i stabilnoga bankovnog poslovanja
	Potraživanja od pravnih osoba i potencijalne obaveze prema pravnim osobama nad kojima izravno ili neizravno potpuno ili većinsko vlasništvo imaju: <ul style="list-style-type: none"> - dioničari banke koji imaju 5 ili više posto dionica banke s pravom glasa u glavnoj skupštini banke - članovi uprave i nadzornoga odbora te prokuristi banke - osobe koje s bankom imaju ugovore o radu sklopljene uz posebne uvjete - bračni i izvanbračni drugovi, djeca i usvojenici navedenih osoba (iz prve tri alineje) - ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene uz uvjete koji su povoljniji od uobičajenih uvjeta banke ili povoljniji od uvjeta na finansijskim tržištima za usporedive poslove ili ako uvjeti ne odgovaraju načelima sigurnoga i stabilnoga bankovnog poslovanja

Iznosi kredita odobrenih članovima uprave, nadzornog odbora, prokuristima i članovima njihovih užih obitelji, pod uvjetima koji su povoljniji od uvjeta uobičajenih na tržištu	Potraživanja od i potencijalne obveze prema: – dioničarima banke koji imaju 5 ili više posto dionica banke s pravom glasa u glavnoj skupštini banke – članovima uprave i nadzornoga odbora te prokuristima banke – osobama koje s bankom imaju ugovore o radu sklopljene uz posebne uvjete – bračnim i izvanbračnim drugovima, djeci i usvojenicima navedenih osoba (iz prve tri alineje) neovisno o tome jesu li im odobrena kao trgovcima pojedincima ili fizičkim osobama ako su ta potraživanja ili te potencijalne obveze uspostavljene uz uvjete koji su povoljniji od uobičajenih uvjeta banke ili povoljniji od uvjeta na finansijskim tržištima za usporedive poslove ili ako uvjeti ne odgovaraju načelima sigurnoga i stabilnoga bankovnog poslovanja
Potraživanja i potencijalne obveze osigurane dionicama drugih banaka koje ne kotiraju na službenim burzama	

Ponderiranje aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki

Osnovne promjene u sustavu ponderiranja aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki prema staroj i novoj regulativi sastoje se u sljedećem:

- drugačije se utvrđuje osnovica na koju se primjenjuju propisani ponderi (sada su osnovica plasmani umanjeni za formirane posebne rezerve za identificirane gubitke po plasmanima, dok su prije tu osnovicu činili plasmani u brutu iznosu);
- izmijenjeni su ponderi;
- uvedeni su konverzijski faktori za izvanbilančne stavke, kojima se one svede na ekvivalentne iznose bilančnih pozicija, a potom se na tako konvertirane iznose primjenjuju ponderi propisani za ponderiranje aktive.

Komparativni prikaz razlika u načinu utvrđivanja ponderirane aktive na osnovi koje se izračunava stopa adekvatnosti kapitala, prema staroj i novoj regulativi:

Ponderiranje aktive	
Odluka iz 1993.	Odluka iz 1999.
Osnovica za primjenu pondera	
Plasmani bez umanjenja za formirane posebne rezerve za identificirane gubitke po plasmanima	Plasmani umanjeni za formirane posebne rezerve za identificirane gubitke po plasmanima
Ponderi (%)	Ponderi (%)
0, 10, 20, 50, 75, 100, 200, 300	0, 20, 50, 75, 100
Konverzijski faktori za izvanbilančne stavke (%)	
Nisu bili propisani	0, 20, 50, 100

Važno je naglasiti kako se, istodobno s primjenom propisa o adekvatnosti kapitala, počeo primjenjivati i propis o načinu formiranja posebnih rezervi za identificirane gubitke prema kojem se te rezerve knjiže kao ispravak vrijednosti u aktivi. To znači da se sve aktivne rizične stavke umanjuju za iznose formiranih posebnih rezervi za te stavke. To naravno izravno utječe na visinu ponderirane aktive (koja se smanjuje), a time i na stopu adekvatnosti kapitala (koja se povećava) jer se već umanjeni iznosi ponderiraju. Takav je postupak opravdan jer formiranje posebnih rezervi utječe na smanjenje ponderirane aktive, ali istodobno utječe i na smanjenje jamstvenoga kapitala zato što se posebne rezerve formiraju na teret rashoda te banka ostvaruje manju dobit, koju bi inače (da se rezerve nisu formirale) mogla upotrijebiti za povećanje kapitala banke. No promjena je u tome što su se do sada posebne rezerve knjižile u pasivi bilance, što znači da su utjecale na smanjenje kapitala, ali ne i na smanjenje ponderirane aktive.

Pri samom postupku ponderiranja uvodi se novina – ne ponderiraju se sve stavke aktive i izvanbilančne rizične stavke, već samo one koje nisu odbitne stavke kapitala (bilo kojeg oblika). Tako se izbjegava mogućnost da se pojedini financijski instrument dva puta uključuje u izračun adekvatnosti kapitala, i to jednom kao smanjenje kapitala, a drugi put kao sastavni dio ponderirane aktive, tj. kao njezino povećanje, što rezultira netočnim iskazom stope adekvatnosti kapitala.

Osim toga važna je i promjena pondera kojim se ponderiraju bilančne stavke. Razlog je za te promjene usklađivanje sa standardima Bazelskog odbora za nadzor banaka. Prijašnji ponderi 0, 10, 20, 50, 75, 100, 200 i 300 posto, promjenjeni su u 0, 20, 50, 75 i 100 posto. Važno je primijetiti da su ukinuti ponderi 200 i 300 posto, koji su se primjenjivali na velike i najveće kredite i na potraživanja prema dioničarima banke s više od pet posto dionica s pravom glasa u skupštini banke. Rezultat takve promjene pondera jest smanjenje ponderirane aktive jer se ni jedna bilančna i izvanbilančna stavka više ne udvostručuje i ne utrostručuje, čime se znatno umanjuje njezin doprinos povećanju ukupne ponderirane aktive.

Kao što je već spomenuto, izmijenjen je i način uključivanja izvanbilančnih rizičnih stavki u ponderiranu aktivu. Naime, do sada nije postojala razlika u tretmanu bilančnih i izvanbilančnih rizičnih stavki pri izračunavanju ponderirane aktive. Iznosi svih financijskih instrumenata množili su se odgovarajućim stupnjevima rizičnosti što je rezultiralo ponderiranim iznosima. Međutim, u skladu s novim podzakonskim aktima prihvaćen je pristup prema kojemu se sve kategorije izvanbilančnih rizičnih stavki najprije konverzijskim faktorima konvertiraju u odgovarajuću vrijednost aktive. Nakon toga dobiveni se iznosi ponderiraju odgovarajućim stupnjevima rizičnosti, ovisno o značajkama dužnika i instrumenata osiguranja, jednako kao i bilančna aktiva.

Takov postupak s izvanbilančnim rizičnim stavkama čini se opravdan jer uzima u obzir razliku između rizika koji za banku postoji nakon što je već plasirala sredstva dužniku i rizika od angažiranja vlastitih sredstava ako klijent banke, odnosno njezin potencijalni dužnik ne ispunи svoje ugovorne obveze prema svojem poslovnom partneru. Dakle, u prvom je primjeru banka već preuzeila rizik nevraćanja plasiranih sredstava, dok se u drugom primjeru radi o potencijalnom riziku. Stoga je razumljiva primjena različitih postupaka pri uključivanju bilančnih i izvanbilančnih stavki u ukupnu ponderiranu aktivu.

Nadalje, svakoj izvanbilančnoj rizičnoj stavci dodjeljuje se konverzijski faktor prema vrsti financijskog instrumenta, kako je navedeno u Odlici o načinu izračunavanja adekvatnosti kapitala i ponderirane aktive banke.

Posljedica je takvog postupka s izvanbilančnim stavkama također smanjenje ponderirane aktive zato što se svaka izvanbilančna rizična stavka koja se množi konverzijskim faktorom manjim od 100 posto, dvaput umanjuje. Prvi put pri konvertiranju i drugi put pri ponderiranju (naravno ako se primjenjuje ponder manji od 100 posto).

Odluka o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke ("Narodne novine", br. 32/99. i 64/99), koja se primjenjuje od 1. travnja 1999., zamjenila je odgovarajuću Odluku iz 1993. godine.

Novom je Odlukom raspoređivanje plasmana u rizične skupine (A do E) razrađeno mnogo temeljitije nego prijašnjom Odlukom, tako da se u nekim bitnim elementima te odluke dosta razlikuju. Sažeti osvrt na te razlike daje se u nastavku.

Kriteriji rasporedivanja plasmana u rizične skupine

Prema prijašnjoj Odluci jedini kriterij raspoređivanja u rizične skupine bila je urednost dužnika u podmirivanju obveza prema banci (tzv. objektivni kriterij), koji se izražavao brojem dana zakašnjenja pri podmirivanju obveza. Taj kriterij zadržan je i u novoj Odluci, ali su mu dodana dva nova, i to:

- dužnikova kreditna sposobnost (tzv. subjektivni kriterij)
- kvaliteta instrumenata za osiguranje povrata plasmana.

Instrumenti osiguranja razvrstani su s obzirom na kvalitetu prema novoj Odluci u tri skupine:

- prvorazredni instrumenti osiguranja
- primjereni instrumenti osiguranja
- ostali kvalitetni instrumenti osiguranja.

Da bi se određeni plasman mogao rasporediti u odgovarajuću rizičnu skupinu, sva tri kriterija raspoređivanja moraju, najčešće, biti ispunjena zajedno. Tek iznimno dopuštena je mogućnost da se pojedinačni plasman može rasporediti (u rizičnu skupinu A) samo na temelju pričuvanih prvorazrednih ili primjerensih instrumenata osiguranja naplate, neovisno o subjektivnim i objektivnim kriterijima raspoređivanja koji se utvrde za pojedinog dužnika.

Za raspoređivanje plasmana koji su odobreni prije stupanja na snagu nove Odluke, u vezi s primjenom kriterija koji se odnosi na instrumente osiguranja, propisano je prijelazno razdoblje do 30. rujna 2000. Naime, plasmani odobreni prije stupanja na snagu nove Odluke do toga roka ne moraju ispunjavati taj kriterij.

Stope posebne rezerve za pokriće identificiranih gubitaka po plasmanima

Prijašnjom Odlukom bile su propisane fiksne stope za pojedinu rizičnu skupinu, koje su primjenjivane u obračunu posebnih rezervi za pokriće identificiranih gubitaka po plasmanima, a novom su Odlukom te stope propisane u rasponu. Unutar raspona propisanog za pojedinu rizičnu skupinu banka svojim politikama utvrđuje stope posebne rezerve za plasmane pojedinom dužniku. Pregled tih stopa izgleda ovako:

Raspoređivanje plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanje izloženosti banke

- a) Odnosi se samo na potraživanja na osnovi kamatnih prihoda koja se iz skupine A ili B preraspoređuju u skupinu C, D ili E (suspendirani prihodi). Za potraživanja na osnovi izravno isključenih kamatnih prihoda rezerva se ne obračunava jer se ta potraživanja izravno knjiže u izvanbilančnu evidenciju, a priznaju se u prihode tek kad se naplate.

Rizična skupina	Odluka iz 1993.			Odluka iz 1999.		
	Vrsta potraživanja			Vrsta potraživanja		
	Glavnica	Kamata	Naknada	Glavnica	Kamata	Naknada
A	0	0	0	0	0	0
B	25	25	25	10 – 25	10 – 25	
C	50	100	100	25 – 60	100 ^{a)}	
D	75	100	100	60 – 90	100 ^{a)}	
E	100	100	100	100	100 ^{a)}	
Potraživanja za nekamatne prihode nakon isteka 60 dana od dospijeća (ne rasporeduju se u rizične skupine)						100

Potraživanja po osnovi obračunatih prihoda

Prema prijašnjoj Odluci obračunati kamatni i nekamatni prihodi priznavali su se u Računu dobiti i gubitka prema načelu nastanka događaja (kada su obračunati) bez obzira na to u koju je rizičnu skupinu dužnik raspoređen. Pritom se za potraživanja po kamatnim i nekamatnim prihodima od dužnika koji su bili raspoređeni u skupine B do E obračunavala posebna rezerva na teret rashoda banke (za skupinu B 25 posto, a za skupine C do E 100 posto) te se tako djelomično ili u cijelosti neutralizirao utjecaj tih prihoda u Računu dobiti i gubitka.

Novom su Odlukom raspoređivanje potraživanja po osnovi obračunatih prihoda, formiranje posebnih rezervi za pokriće gubitaka po tim potraživanjima te priznavanje prihoda u Računu dobiti i gubitka riješeni drukčije.

Potraživanja po osnovi nekamatnih prihoda (naknade/provizije) ne raspoređuju se u rizične skupine, već se za sva takva potraživanja koja nisu naplaćena u roku od 60 dana, računajući od dana dospijeća, obračunava rezervacija na teret rashoda u visini 100 posto potraživanja.

Za razliku od navedenoga, potraživanja po osnovi kamatnih prihoda raspoređuju se u rizične skupine, a različito se (ne)priznaju u Računu dobiti i gubitka.

Kamatni prihodi koje duguju dužnici raspoređeni u rizičnu skupinu A ili B priznaju se u Računu dobiti i gubitka prema načelu nastanka događaja (kada su obračunati). Pritom se za potraživanja od dužnika iz skupine B istodobno provodi rezerviranje u visini od 10 do 25 posto, a koje se u slučaju naplate uklida (prihoduje). Ako naplata izostane, potraživanje se raspoređuje u neku od rizičnih skupina C do E uz istodobno rezerviranje razlike do 100 posto iznosa potraživanja (ako se raspoređuje iz skupine B u lošiju skupinu), odnosno 100 posto (ako se izravno raspoređuje iz skupine A u skupinu C ili lošiju skupinu). Nakon toga takvo se potraživanje prenosi iz bilance u izvanbilančnu evidenciju (suspendirani prihodi), gdje ostaje do naplate ili eventualnog otpusta duga.

Kamatni prihodi koje duguju dužnici raspoređeni u rizične skupine C do E ne priznaju se u Računu dobiti i gubitka kada su obračunati, nego se kao potraživanje izravno knjiže u izvanbilančnu evidenciju (isključeni prihodi), a u Računu dobiti i gubitka priznaju se tek kada se naplate. Razumije se da zbog priznavanja tih prihoda prema načelu naplaćene realizacije, za potraživanja po osnovi tih prihoda nije potrebno formirati posebnu rezervu.

Utvrđivanje izloženosti banke kreditnom riziku

Problematika izloženosti banke kreditnom riziku bila je prije obrađena u Odluci kojom se propisivao način ponderiranja aktive i izračuna adekvatnosti kapitala (Odluka o uvjetima primjene odredbi članka 18. Zakona o bankama i štedionicama). Sada je ta problematika obrađena u Odluci o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke ("Narodne novine", br. 32/99. i 64/99).

Sada, kao i prije, ograničenja u vezi s izloženosti kreditnom riziku mjere se odnosom plasmana i jamstvenoga kapitala banke. Sličnosti i razlike između prijašnjih i novih propisa prikazuje pregled u nastavku.

Ograničenja izloženosti kreditnom riziku			
Prijašnji propisi	Posto ^{a)}	Novi propisi	Posto ^{a)}
Pojedinačni plasman jednom dužniku (veliki kredit)	više od 20	Ukupni plasmani jednom dužniku (velika izloženost)	više od 10
Pojedinačni plasman jednom dužniku (najveći kredit)	maks. 30	(nije propisano)	
Ukupni plasmani jednom dužniku	maks. 30	Ukupni plasmani jednom dužniku	maks. 25
Ukupno svi veliki i najveći krediti	maks. 200	Ukupan iznos svih velikih izloženosti	maks. 400
Ukupni plasmani pojedinom dioničaru s više od 5 posto dionica banke	maks. 5	Ukupni plasmani pojedinom dioničaru s više od 3 posto dionica banke	maks. 5
Ukupni plasmani svim dioničarima s pojedinačno više od 5 posto dionica banke	maks. 30	Ukupni plasmani svim dioničarima s pojedinačno više od 5 posto dionica banke	maks. 25

a) Iznos kredita i drugih plasmana prema jamstvenom kapitalu

Iz pregleda se može zaključiti da su, što se tiče limitiranja izloženosti kreditnom riziku, novi propisi restriktivniji od prijašnjih. Takav se zaključak pogotovo nameće kada se uzme u obzir činjenica da se, radi mjerjenja izloženosti prema novim propisima, pod pojmom *dužnik* misli na jednu osobu ili na više povezanih osoba (u smislu kako povezane osobe definira Zakon o bankama i Zakon o trgovačkim društvima).

Mjerenje svih oblika izloženosti kreditnom riziku prema grupi povezanih osoba (gdje se grupa povezanih osoba tretira kao jedan klijent) ujedno je najvažnija razlika u ovom segmentu poslovanja prema prijašnjim propisima (Zakon o bankama i štedionicama samo je pri ograničavanju izloženosti prema dioničarima na određeni način u to uključivao i povezane osobe).

Odluka o visini i načinu formiranja posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke ("Narodne novine", br. 32/99), u usporedbi s prijašnjom Odlukom, razlikuje se u dvama bitnim elementima, i to:

- Izričito je propisano da se posebne rezerve za pokriće identificiranih gubitaka po rizičnoj aktivi knjiže kao ispravak vrijednosti aktive. Posljedica te odredbe jest da se za iznos tih rezervi umanjuje suma bilance.

Prijašnja Odluka nije sadržavala takvu ili sličnu odredbu te su (u skladu s prijašnjim Kontnim planom za banke) te rezerve iskazivane u pasivi kao poseban oblik rezerva, dok su rizični plasmani u aktivi iskazivani u nominalnom iznosu.

- Promijenjena je osnovica i stopa za obračun posebne rezerve za pokriće neidentificiranih gubitaka po plasmanima.

Formiranje posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke

Prema prijašnjoj su se Odluci te rezerve obračunavale po stopi od 0,5 posto iznosa ukupnih plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki raspoređenih u rizične skupine A do E. Za razliku od toga, prema novoj Odluci te se rezerve obračunavaju po stopi od najmanje 1 posto iznosa plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki raspoređenih u rizičnu skupinu A i umanjenih za potraživanja od Hrvatske narodne banke, Republike Hrvatske i vladinih agencija, za koja je plaćanje osigurano u proračunu Republike Hrvatske.

Ulaganja banke u materijalnu imovinu i vlasničke uloge

Prije su ta ograničenja bila propisana Zakonom o bankama i štedionicama. Međutim, Zakon o bankama ne sadrži izričite odredbe kojima se uređuje ta problematika, ali daje ovlast Hrvatskoj narodnoj banci da svojim podzakonskim aktima može propisati takva ograničenja.

U skladu s time Hrvatska narodna banka propisala je Odlukom o ograničenju ulaganja banke u materijalnu imovinu i vlasničke uloge ("Narodne novine", br. 38/99. i 64/2000) ograničenje ulaganja banke u materijalnu imovinu i vlasničke uloge, kao što je to prije bilo propisano Zakonom o bankama i štedionicama (ukupna ulaganja ne smiju premašiti 70 posto jamstvenoga kapitala, a ulaganja bez vlasničkih udjela 30 posto jamstvenoga kapitala).

Razlika je prema prijašnjim propisima u tome što se materijalna imovina i vlasnički ulozi stečeni u stečajnom ili ovršnom postupku ili aktiviranjem sredstava osiguranja tražbina u skladu s Ovršnim zakonom priznaju u prvoj godini nakon stjecanja kao odbitna stavka od ulaganja u materijalnu imovinu i vlasničke uloge koja podliježu ograničenju.

Obavješćivanje HNB-a o zaduženju pojedinog dužnika kod banke u iznosu većem od pet milijuna kuna

Granični iznos od 5 milijuna kuna utvrđen Odlukom o obavješćivanju Hrvatske narodne banke o zaduženju pojedinog dužnika kod banke u iznosu većem od 5 milijuna kuna ("Narodne novine", br. 51/99) odredila je Hrvatska narodna banka na temelju ovlasti iz Zakona (članak 49.). Odluka kojom se uređuju ta pitanja postojala je i prije i nova Odluka u vezi s tim ne donosi gotovo nikakve promjene. Imajući na umu opravdanost takvog izvješćivanja, bilo je potrebno provesti formalnopravno usklađivanje s odredbama Zakona o bankama.

U skladu s tom Odlukom banka je dužna u roku od 15 dana nakon isteka tromjesečja izvijestiti Hrvatsku narodnu banku o dužnicima čije zaduženje u bilo kojem trenutku tijekom izvještajnog razdoblja (tromjesečja) premašuje iznos od 5 milijuna kuna, s tim da se u navedeni iznos uključuju i preuzete potencijalne obveze za račun dužnika – klijenta banke. Ovdje je važno napomenuti da se pod dužnikom podrazumijeva jedna osoba ili više povezanih osoba.

Ako se na temelju tih izvješća utvrdi da je pojedini dužnik zadužen kod više banaka u iznosu većem od 5 milijuna kuna, Hrvatska narodna banka će o tome obavijestiti sve banke, što im može poslužiti kao važan podatak za ocjenu kreditne sposobnosti dotične osobe.

Obujam i sadržaj revizije i izvješća o obavljenoj reviziji banaka

Odluka o obliku, minimalnom obujmu i sadržaju revizije i izvješća o obavljenoj reviziji banaka ("Narodne novine", br. 64/99) donesena je u lipnju 1999. godine i zamijenila je Odluku iz 1998. godine, a uređuje problematiku revizije finansijskih izvještaja banaka za potrebe Hrvatske narodne banke.

Osnovni razlog za donošenje nove Odluke bio je u tome što je nakon donošenja novog Zakona o bankama utvrđen oblik i sadržaj cijelog kompleta izvješća za potrebe Hrvatske narodne banke te je, osim formalnopravnog usklađivanja sa Zakonom, trebalo uskladiti oblik i sadržaj revizije s izvješćima koja su predmet revidiranja.

Glavna koncepcija nove Odluke ogleda se u tome da obveze revizora obuhvaćaju:

- davanje standardnog izvješća o obavljenoj reviziji temeljnih finansijskih izvješća banaka namijenjenih vanjskim korisnicima s mišljenjem revizora;
- provjeru i ispitivanje realnosti i objektivnosti posebnih finansijskih izvješća banaka za potrebe Hrvatske narodne banke, pri čemu se za jedan dio tih izvješća zahtijeva samo provjera računske točnosti i njihove usklađenosti s temeljnim finansijskim izvješćima, a za drugi se dio zahtijeva i ispitivanje realnosti i objektivnosti pojedinih izvješća;
- davanje informacija o učinkovitosti poslovnih funkcija, kvaliteti općih akata i uspješnosti njihove primjene.

Važna razlika između nove i prijašnje Odluke ogleda se u tome što bi nova Odluka trebala biti jednostavnija za primjenu s obzirom da se forma i sadržaj izvješća koja su predmet revidiranja i provjeravanja u cijelosti temelje na izvješćima propisanima Zakonom o računovodstvu i podzakonskim aktima Hrvatske narodne banke. Time je uklonjena razlika u obujmu i sadržaju revizije u usporedbi sa standardiziranim izvješćima za potrebe vanjskih korisnika i Hrvatske narodne banke, čime je prijašnja Odluka dijelom bila opterećena.

Ta materija prije nije bila uređena podzakonskim aktom Hrvatske narodne banke. Međutim, u skladu s ovlastima iz Zakona o bankama, Hrvatska narodna banka donijela je u rujnu 1999. godine Odluku o obliku i sadržaju zahtjeva za davanje odobrenja za rad banke ("Narodne novine", br. 99/99).

Tom je Odlukom propisan oblik i sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad u sljedećim slučajevima:

- osnivanja nove banke u RH
- osnivanja podružnice strane banke u RH
- spajanja dviju ili više postojećih banaka sa sjedištem u RH
- usklađivanja poslovanja banaka i štedionica koje su upisane u sudske registar prije stupanja na snagu Zakona o bankama.

Svrha donošenja te Odluke jest osiguranje jedinstvene podloge, odnosno dokumentacije na temelju koje se izdaje odobrenje za rad banke ili podružnice strane banke u Republici Hrvatskoj.

Zakon o bankama i štedionicama, osim vrlo šturih i posve općenitih odredaba, nije ni sadržavao odredbe o nadzoru nad poslovanjem banaka. U nedostatku adekvatne regulative Hrvatska narodna banka donijela je na temelju općih ovlasti iz Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci dvije odluke kojima su bila uređena određena pitanja nadzora i kontrole poslovanja banaka. Jedna je odluka donesena 1992. godine, a odnosila se na kontrolu provedbe mjera monetarne i devizne politike. Druga je odluka donesena 1994. godine i odnosila se općenito

Davanje odobrenja za rad banke

Obavljanje nadzora nad poslovanjem banaka

na kontrolu (nadzor) poslovanja banaka i štedionica i postupak poduzimanja mjera za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

Donošenjem Zakona o bankama izravno su uređena temeljna polazišta nadzora i kontrole poslovanja banaka, a ujedno je dan i zakonski okvir da se pojedina pitanja iz tog područja pobliže uredi podzakonskim aktima Hrvatske narodne banke. U skladu s time u svibnju 2000. godine donesena je Odluka o nadzoru nad poslovanjem banaka ("Narodne novine", br. 50/2000). Tada su prestale vrijediti odluke iz 1992. i 1994. godine.

Novom Odlukom pobliže je propisan sadržaj nadzora, način obavljanja nadzora, postupak sastavljanja i dostavljanja zapisnika o obavljenom nadzoru, mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, kao i mjere za poboljšanje stanja u banci, uključujući i postupak izdavanja rješenja kojim se banci nalaže provođenje određenih mjera radi otklanjanja nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju i radi poboljšanja stanja u banci.

Očito je da je drugo polugodište 1998. godine i prvo polugodište 1999. godine bilo obilježeno intenzivnom aktivnošću na donošenju zakona i drugih propisa koji bi trebali više odgovarati sadašnjem stanju i potrebama bankovnog sustava.

U posljednjoj godini Hrvatska narodna banka i cijeli bankovni sustav uložili su znatne napore da bi se propisano primijenilo i da bi se analizirali učinci primjene propisa. Mijenjanje i dopunjavanje bankovne regulative dinamičan je proces koji će se i nadalje prilagodjavati realnom okruženju, a istodobno, prema stupnju pripremljenosti sustava, usklađivati sa smjernicama Europske zajednice.

U skladu s navedenim, a radi upoznavanja i pripreme za zadatke koji nam predstoje, u nastavku se daje kraći pregled novog okvira za izračun adekvatnosti kapitala utemeljenog na dokumentima Bazelskog odbora za nadzor banaka.

1.2. Novi okvir adekvatnosti kapitala

Osnove mjerena i izračuna adekvatnosti kapitala postavio je Bazelski odbor za nadzor banaka (u dalnjem tekstu: Odbor) 1988. godine u Sporazumu o kapitalu (Capital Accord). BIS-ov je standard zaista postao standardom za banke diljem svijeta. Prihvatile ga je više od stotinu zemalja te je tako znatno pridonio jačanju sigurnosti i stabilnosti međunarodnoga bankovnog sustava kao i ostvarivanju pravedne konkurenčije među bankama.

Prednost je postojećeg standarda i njegova relativno jednostavna struktura, koju je vrlo lako primijeniti te znatno povećanje stope adekvatnosti kapitala međunarodno aktivnih banaka, koje je nastalo zbog njegove primjene.

Međutim, financijski se svijet jako promijenio u posljednjih dvanaest godina. Čak do te mjere da je djelotvornost postojećeg standarda prilično smanjena. Naime, stopa adekvatnosti kapitala banke, izračunata prema postojećem standardu, ne mora uvijek biti dobar indikator njezina financijskog stanja. Postojeći princip ponderiranja aktive rezultira, u najboljem slučaju, grubom mjerom ekonomskog rizika, i to ponajprije zbog toga što stupnjevi kreditnog rizika nisu dovoljno diferencirani da bi primjereno odražavali razlike između izloženosti kreditnom riziku prema različitim dužnicima.

Takav pristup mjerenuju kreditnog rizika potiče banke da poduzmu transakcije regulatorne arbitraže, npr. preko sekuritizacije.

Nadalje, budući da su banke razvile inovativne tehnike za mjerene i reducirane rizike, kreditni se rizik sada pojavljuje u složenijem obliku, u manje konvencionalnim formama u usporedbi s onima koje su priznate standardom iz 1988. godine pa je zbog toga izračunavanje stope adekvatnosti kapitala na postojeći način manje korisno osobama koje obavljaju bankovni nadzor (dalje: nadzornicima). Nimalo lakima pokazali su se pokušaji uvođenja inovacija posljednjeg desetljeća (s obzirom na način na koji banke upravljaju rizikom i reduciraju ga) u jednostavnu shemu ponderiranja. Postojeći standard nije držao korak s promjenama nastalim na tržištu.

Promjene na finansijskom tržištu novi su izazov formalnom nadzoru i njegovoj uspješnjoj provedbi. Sasvim je jasno da se osnovni pristup, obuhvat i metodologija formalnog nadzora moraju razvijati zajedno s načinom na koji finansijske institucije upravljaju svojim aktivnostima. Imajući to na umu, nadzornici trebaju i nadalje razvijati dinamičniji okvir usmјeren na rizike i na proces upravljanja rizicima. Kao rezultat takvih napora nastao je prijedlog Novog sporazuma o kapitalu.

Za sada je prijedlog novog standarda objavljen u obliku konzultativnog materijala u lipnju 1999. godine s namjerom da se prikupe komentari i mišljenja u vezi s novim okvirom izračunavanja adekvatnosti kapitala banke koji će, ako se prihvati, zamijeniti postojeći standard iz 1988. godine. Prijedlog iznosi tek osnove novog standarda i u njemu ima mnogo nedorečenosti i otvorenih pitanja na koje tek treba odgovoriti.

Novi okvir temeljio bi se na tri stupa:

- na procjeni rizika i izračunu adekvatnosti kapitala (engl. *minimum capital requirements*)
- na nadzoru nad adekvatnošću kapitala (engl. *supervisory review process*)
- na tržišnoj disciplini (engl. *market discipline*).

Odbor smatra da sadašnja, modificirana verzija standarda iz 1988. treba i nadalje ostati standardom koji će se primjenjivati u većini banaka, ali se istodobno uvode novine kao što su interni sustavi rangiranja aktive prema kreditnom riziku i modeli ocjene kreditnog rizika portfelja, koji bi trebali pridonijeti točnijoj procjeni visine kapitala koja je potrebna pojedinoj banci ovisno o njezinu profilu rizičnosti.

Osim toga novi okvir predlaže i novine u pristupu brojnim važnim tehnikama kojima se umanjuje kreditni rizik. Povećan je i broj rizika na osnovi kojih se izračunava adekvatnost kapitala. Postojeći se okvir bavi izračunom adekvatnosti kapitala samo s obzirom na kreditni i tržišni rizik (u propisima HNB-a još nije decidirano obuhvaćena procjena adekvatnosti kapitala s obzirom na tržišni rizik). Međutim, bankovnom poslovanju svojstveni su i drugi rizici, npr. kamatni rizik i rizik poslovanja (engl. *operational risk*), stoga se predlaže da se i oni uzmu u obzir pri procjeni adekvatnosti kapitala.

Na kraju ovog dijela treba istaknuti kako u Hrvatskoj u uvjetima relativno ne razvijenoga i plitkoga finansijskog tržišta postojeći okvir za sada ipak daje zadovoljavajuće rezultate.

1.2.1. Prvi stup – Izračun adekvatnosti kapitala

Izračun adekvatnosti kapitala i nadalje će se temeljiti na jamstvenom kapitalu, mjerenu riziku i pravilima kojima se određuje koja je visina kapitala adekvatna za te rizike.

Rizici na osnovi kojih će se mjeriti adekvatnost kapitala jesu kreditni rizik, tržišni rizik i ostali rizici (uključujući kamatni rizik, rizik poslovanja, likvidnosni rizik).

Kreditni rizik

Predloženi su sljedeći pristupi izračunavanju adekvatnosti kapitala s obzirom na kreditni rizik: (1) modifikacija postojeće metode ponderiranja aktive i izvanbilančnih stavki stupnjevima rizičnosti, (2) primjena bankinih internih sustava rangiranja aktive i (3) primjena modela mjerjenja kreditnog rizika portfelja.

1) Modifikacija postojeće metode ponderiranja aktive

Modifikacija koja se predlaže pri ponderiranju bilančne i izvanbilančne aktive sastoji se u određivanju stupnja rizičnosti na temelju procjene vanjskih institucija, npr. agencije za ocjenu rejtinga. To se prije svega odnosi na određivanje stupnja rizičnosti potraživanja od država i središnjih banaka, ali može se primijeniti i na potraživanja od banaka i trgovačkih društava.

Potraživanja od država – stupnjevi rizičnosti potraživanja od država određivali bi se prema kreditnom rangu te države, a ne više prema činjenici je li država članica OECD-a ili nije. Glavni nedostatak sadašnjeg pristupa jest u tome što se stupanj rizičnosti ne određuje prema visini kreditnog rizika, već prema kriteriju članstva u OECD-u pa se može dogoditi da se državi s velikom kredibilnosti dodijeli veći ponder samo zato što nije članica te organizacije.

Prema novom konceptu samo bi se potraživanja od država s najvećim kreditnim rangom ponderirala ponderom od 0 posto. To bi na primjer bilo potraživanje od države koja ima bar rang AA– prema metodologiji agencije Standard & Poor's. Potraživanja od država s rangom između A+ i A– ponderirala bi se ponderom od 20 posto. Što je niži rang institucije od koje se potražuje, to se veći ponder dodjeljuje takvom potraživanju.

Zanimljivo je da bi se isti ponder, 100 posto, dodjeljiva potraživanjima od zemalja rangiranih od BB+ do B– i potraživanjima od zemalja koje nemaju procijenjen rang. Međutim, važno je naglasiti da bi se potraživanjima od država s rangom ispod B– dodjeljivao ponder od 150 posto.

Treba primjetiti da bi bolji tretman imala potraživanja od zemalja koje nisu rangirane nego potraživanja od zemalja koje imaju nizak rang. Takvo određivanje pondera upitno je zbog toga što i zemlje koje nisu rangirane mogu imati vrlo lošu kredibilnost, a pripadao bi im ponder od 100 posto.

Potraživanja od banaka – u skladu sa sadašnjim standardom svim potraživanjima od banaka iz OECD-a i kratkoročnim potraživanjima od banaka iz zemalja koje nisu članice OECD-a pripada ponder od 20 posto. Dugoročna potraživanja od banaka iz zemalja koje nisu članice OECD-a ponderiraju se ponderom od 100 posto. Međutim, ako se promijeni način tretiranja potraživanja od država, tada ni taj pristup ponderiranju potraživanja od banaka više nije primijeren. Kao rješenje toga problema Odbor predlaže dvije opcije:

Prva opcija bila bi da se potraživanjima od banaka dodjeljuju stupnjevi rizičnosti na temelju pondera koji su dodijeljeni potraživanjima od zemalja u kojima banke imaju svoje sjedište. Ponder koji bi se primjenjivao na potraživanja od banke bio bi za jednu kategoriju lošiji od pondera koji se dodijelio zemljama. Na primjer, ako je potraživanje od države ponderirano ponderom od 20 posto, potraživanje od banke ponderiralo bi se ponderom od 50 posto. Jednako tako i ovdje bi se primjenjivao ponder od 150 posto za potraživanja od banaka s rangom nižim od B- prema metodologiji agencije Standard & Poor's.

Prema drugoj opciji bankama bi agencije – vanjski procjenitelji neposredno određivale rang. Većini potraživanja od banaka dodijelio bi se ponder od 50 posto. Ipak, potraživanjima visoke kvalitete (rang od AAA do AA-) dodijelio bi se ponder 20 posto, potraživanjima od banaka s rangom od BB+ do B- dodijelio bi se ponder od 100 posto i potraživanjima od banaka s rangom ispod B- pripao bi ponder od 150 posto.

Kad je u pitanju oslanjanje na rang koji su dodijelile agencije, postoji prilična doza skeptičnosti, između ostalog, zbog toga što svaka agencija mora zadovoljiti stroge kriterije kako bi se mogle prihvati njegozine ocjene drugih institucija. Ovdje se postavlja pitanje definicije tih kriterija. Nadalje, za sada postoje tri međunarodne agencije čija je metodologija prihvaćena i čija je kredibilnost zadovoljavajuća pa se njihova procjena može rabiti pri određivanju stupnja rizičnosti pojedinih vrsta potraživanja. Međutim, očito se kao problem postavlja nedostatan broj takvih institucija. Odbor predlaže da se angažiraju i agencije za osiguranje izvoza u zemljama G-10.

2) Interni sustav rangiranja

Interni sustav rangiranja aktive omogućio bi izračun adekvatnosti kapitala banke po mjeri pojedine banke, naime ovisno o rizičnosti njegozine aktive. Moramo se složiti s činjenicom da je takav pristup kvalitativnoj i kvantitativnoj procjeni kreditnog rizika vrlo atraktivan. Međutim, zbog prepostavki koje zahtijeva, mogao bi se primijeniti tek u nekim sofisticiranim bankama.

Prije negoli se dopusti primjena internog sustava rangiranja nadzornici bi morali provjeriti je li udovoljeno svim kvalitativnim i kvantitativnim standardima procjene i nadziranja internih sustava. Jednako tako treba procijeniti metodologiju na temelju koje se potraživanjima s određenim internim rangom određuje adekvatna visina kapitala kao rezerva sigurnosti.

Na primjer, banke mogu svakoj kategoriji internog ranga dodjeliti:

- standardni ponder rizičnosti,
- ponder rizičnosti iz proširenog sustava ili pak
- Odbor može odrediti adekvatnu visinu kapitala koju će se decidirano zahtijevati od pojedinoga internog ranga.

Kako sada stvari stoje, Odbor je najbliži donošenju odluke da se interni rangovi povežu s proširennim sustavom pondera rizičnosti (koji će se tek definirati) i tako se odredi adekvatna visina kapitala.

Taj pristup procjeni kreditnog rizika, osim svojih prednosti, ima i nedostatke. Najveća prednost je u tome što se takva procjena aktive može temeljiti na dodatnim informacijama o klijentima banke, koje su često nedostupne vanjskim procjeniteljima. Osim toga internim sustavom rangiranja mogu se obuhvatiti

svi dužnici banke, a takav je obuhvat nemoguće zamisliti pri obavljanju procjene od vanjskih procjenitelja.

Bitno je naglasiti da se Odbor nada kako će banke radije dalje razvijati interne sustave i tehnike procjene kreditnog rizika nego se potpuno osloniti na vanjske procjenitelje.

Nedostatak toga pristupa odnosi se prije svega na nehomogenost internih sustava u različitim bankama, kao i na ključnu ulogu subjektivnog faktora pri dodjeljivanju internog ranga. Sve to zajedno otežava usporedbu između pojedinih institucija i zemalja.

Nadalje, kako je na početku rečeno, potrebna je prethodna suglasnost nadzorne institucije za primjenu internih sustava procjene rizika. Pritom je ključno pitanje na koji bi način nadzornici trebali procijeniti prihvatljivost i adekvatnost bankina sustava rangiranja.

Od nadzornika se zahtijeva da odrede je li broj rangova (njihov raspon) dovoljan da obuhvati sve različitosti vezane uz stupnjeve rizičnosti pojedine institucije. Jednako tako treba procijeniti kriterije na temelju kojih se pojedinim potraživanjima dodjeljuje određeni stupanj rizičnosti.

3) Modeli ocjene kreditnog rizika portfelja

Modeli ocjene kreditnog rizika portfelja koriste se s namjerom da se obuhvati rizik portfelja kao cjeline – vrlo važan element kojeg nema u prethodna dva pristupa. Odbor podupire primjenu takvih modela. Međutim, zbog brojnih teškoća koje se pritom pojavljuju, uključujući raspoloživost podataka i provjedu modela, modeli su još daleko od faze u kojoj bi imali važniju ulogu pri određivanju adekvatnosti kapitala.

Tržišni rizik

Tržišni rizik već je obuhvaćen sadašnjim standardom, i to izmjenama iz 1996. godine. Za sada se ne nudi nov način tretiranja tržišnog rizika za izračun potrebne visine kapitala, ali se ipak od stručne javnosti traži da ponudi načine kojima bi se postojeći modeli unaprijedili.

Kamatni rizik

Odbor predlaže propisivanje visine kapitala s obzirom na kamatni rizik za banke kod kojih je kamatni rizik znatno veći od prosjeka (*outliers*). Problem koji se ovdje pojavljuje jest kako prepoznati takve banke i kako definirati metodologiju kamatnog rizika.

Ostali rizici

Osim kreditnoga i tržišnog rizika, bankovo poslovanje karakteriziraju i drugi rizici pa je potrebno strogo kontrolirati upravljanje tim rizicima i ograničiti izloženost s obzirom na te rizike. Povećanje njihova značenja pridonijelo je zauzimanju stava da su ti rizici previše važni da ih se posebno ne bi uzelo u obzir pri izračunu adekvatnosti kapitala.

Između mogućih pristupa procjeni kapitala, potrebnog s obzirom na rizik poslovanja, može se odabratи nekoliko vrlo različitih opcija, od jednostavnih pokazatelja do brojnih tehnika s modelima.

Jednostavni bi se pokazatelji mogli temeljiti na agregiranoj mjeri poslovnih aktivnosti kao što su prihodi, nekamatni prihodi, troškovi poslovanja, ukupna aktiva i izvanbilančna aktiva ili kombinacija navedenih stavki.

Druga je mogućnost dopustiti bankama da upotrebljavaju modele za određivanje visine kapitala primjerene (adekvatne) riziku poslovanja. Pritom posebnu pozornost treba posvetiti kvaliteti podataka, mjeri do koje model reagira na egzogene varijable te na područja rizika poslovanja koja nisu obuhvaćena modelom. Budući da za sada samo vrlo malo banaka na međunarodnoj razini može primjenjivati modele koji udovoljavaju tim kriterijima, jasno je da će se modeli moći rabiti tek u kasnijoj fazi primjene novog okvira adekvatnosti kapitala.

Nadzor nad adekvatnošću kapitala sastavni je dio predloženoga, novog okvira i dopunjava druga dva stupa toga okvira (izračun adekvatnosti kapitala i tržišnu disciplinu). Cilj nadzora jest osigurati da visina kapitala svake banke odgovara njezinu profilu rizičnosti i njezinoj strategiji te omogućiti pravodobnu intervenciju nadzornika kad kapital padne ispod razine koja je dovoljna za osiguranje od svih rizika kojima je banka izložena.

Važno je naglasiti da se predloženim pristupom ne namjerava zamijeniti procjena i prosudba uprave banke ili prenijeti odgovornost za adekvatnost kapitala na nadzornike. Upravo suprotno, potpuno je razumljivo da uprava banke najbolje poznaje rizike kojima je njezina institucija izložena i da je ona, zajedno s nadzornim odborom, prije svih odgovorna za upravljanje tim rizicima.

Zadatak nadzornika je, prema ovom okviru, ocijeniti koliko dobro banke procjenjuju adekvatnu visinu kapitala s obzirom na rizike te razlikuju li primjerno različite tipove rizika.

Odbor očekuje od svih međunarodno aktivnih banaka da imaju djelotvorne interne procedure za procjenu svoje vlastite adekvatnosti kapitala. Bankama su u tom smislu na raspolaganju različite tehnike, uključujući subjektivnu procjenu rizika, metode alokacije kapitala i interni modeli. Bez obzira na odabranu metodologiju, banke moraju u svakom trenutku moći dokazati da je interno određena adekvatna visina kapitala stvarno utemeljena.

Nadzornici već nadziru i procjenjuju adekvatnost kapitala svake banke izravno u bankama (on-site) i raščlambom financijskih izvještaja banaka (off-site) te analizom izvješća internih i eksternih revizora. Međutim, od nadzornika se očekuje i da analiziraju bankine interne procjene kapitala te da raspravljaju o visini kapitala koju je odredila sama banka. Pri procjeni adekvatnosti kapitala nadzornici trebaju pripaziti na brojne faktore, uključujući bankinu sklonost i eventualnu težnju povećanim rizicima, na evidenciju pri upravljanju rizicima, na prirodu tržišta na kojima banka posluje, na kvalitetu, pouzdanost i promjenljivost prihoda, zatim na to da li se poštuju načela ispravnog vrednovanja pozicija bilance, da li se primjenjuju računovodstveni standardi te da li se aktivnosti diversificiraju, kao i na bankinu relativnu važnost za domaće i međunarodna tržišta.

1.2.2. Drugi stup – Nadzor nad adekvatnošću kapitala

1.2.3. Treći stup – Tržišna disciplina

U vrijeme kad poslovanje najvećih svjetskih banaka postaje sve složenije, čini se da nadzornici gotovo i nemaju drugog izbora, već se još više osloniti na tržišnu disciplinu pojačanu i učinkovitim javnim objavljivanjem informacija, tako da tržišna disciplina preuzeće jedan dio nadzornog tereta na sebe. To je dakako moguće samo za banke, u prvom redu one najveće, koje se znatno oslanjaju na neosigurane obvezne, tj. one obveze koje ovise o tržištu.

Tržišna disciplina pozitivno utječe na primjenu propisa i na određen način olakšava napore nadzoru u promicanju zdravoga i sigurnog poslovanja banaka i cijelog kupa financijskog sustava. Ona isto tako može motivirati banku da formira i održava čvrstu kapitalnu bazu kao osiguranje od potencijalnih gubitaka koji mogu proizaći iz njezinih plasmana. Odbor vjeruje da nadzornici imaju velik interes da se poboljša tržišna disciplina jer ona pomaže jačanju sigurnosti i stabilnosti bankovnog sustava. No utjecaj tržišta na ponašanje banaka ovisi o tome koliko se one oslanjanju na financijska tržišta kao i o strukturi njihova kapitala.

Djelovanje tržišne discipline ogleda se u promjenama u pristupu izvorima sredstava i/ili promjenama u premiji rizika za banke pri sklapanju novih transakcija i ugovaranju novih poslova. Promjena cijene i dostupnost traženih sredstava utječu na sklonost uprava banaka riziku i služe kao tržišni signal sudionicima tržišta i nadzornicima o stanju banke.

Preduvjet za efikasnu tržišnu disciplinu je objavljivanje pouzdanih i pravodobnih informacija koje omogućuju obavljanje dobro utemeljene analize i ocjene rizičnosti poslovanja banke. Zbog toga Odbor smatra da je objavljivanje podataka o visini kapitala, izloženosti banke i adekvatnosti kapitala vrlo važno da bi se postigla zadovoljavajuća razina tržišne discipline. Te informacije trebalo bi objavljivati barem jednom na godinu.

Uspoređujući standard koji je sada u primjeni s prijedlogom novog standarda, može se u prvi mah zaključiti da razlika između njih nije velika, tj. da nema nekih bitnih novina. To je u neku ruku točno jer i nadalje ostaje postojeća definicija kapitala, izračunava se izloženost banke i procjenjuju rizici da bi se prema njima procjenjivalo koliki je kapital banci potreban. Osim toga kretanja u kapitalu banaka nadziru se izravno i raščlambom financijskih izvješća banaka.

Međutim, osnovna je razlika između postojećega i novog standarda u objektu promatranja. Postojećim standardom uvelo se opće pravilo o visini stope adekvatnosti kapitala (8 posto od ponderirane aktive), koja se obvezatno mora poštivati, posebice kod banaka s velikim udjelom na međunarodnim financijskim tržištim. Za razliku od postojećeg standarda, u središtu promatranja novog standarda jest pojedinačna banka i njezin kapital. Više se ne pokušavaju izjednačiti sve banke jer svaka od njih ima različit profil rizičnosti.

Naglasak se stavlja na to da svaka banka s pomoću svojih internih procedura i tehnika procijeni koliki joj je kapital potreban kao osiguranje od rizika kojima je izložena. Minimalna stopa adekvatnosti kapitala i dalje će se propisivati, ali samo kao minimum ispod kojeg stopa ni jedne banke ne može pasti, dok će se bankama u slučaju potrebe propisati i više stope u skladu s visinom rizika. Dakle, od banaka se zahtijeva da same procijene koliki je kapital za njih adekvatan s obzirom na rizike, a nadzor će onda provjeriti model na temelju kojeg

je procijenjena potrebna adekvatnost kapitala kao i pruža li ta stopa dovoljnu sigurnost da će banka ostati solventna.

Ako su nadzornici zadovoljni bankinim internim procesom upravljanja rizikom, tada je najefikasniji i najjeftiniji pristup nadzoru taj da se nadzornici uključe u koriste njihovim internim sustavom raspoređivanja i procjenjivanja te drugim informacijama koje dobivaju menadžeri banke. Naravno, vjerojatno će trebati provesti i testiranje njihovih sustava. Kako će se poboljšavati bankini interni sustavi, tako će se temeljni cilj procesa kontrole mijenjati i prelaziti sa, uglavnom, ponavljanja aktivnosti koje obavlja banka, na to da se bankama pruži konstruktivna povratna informacija o tome što banka može učiniti da bi poboljšala svoj sustav upravljanja rizicima. Upravo je taj interni sustav, zajedno s objavljivanjem, prva linija obrane od preuzimanja prevelikih rizika.

Bitno je naglasiti da se nadzor i regulativa trebaju usredotočiti – posebno kod velikih institucija – manje na detalje, a više na opću strukturu i funkcioniranje sustava upravljanja rizicima. To je najdjelotvorniji način da se postigne naš interes u ostvarivanju sigurnoga i stabilnoga bankovnog sustava i opće stabilnosti finansijskih tržišta. To je i osnovna ideja novog standarda.

S vremenom će se nadzornici u procesu ispitivanja adekvatnosti kapitala početi koristiti istim tehnikama kojima se banke koriste ili će se koristiti pri procjeni svojih rizičnih pozicija i potrebnog iznosa kapitala s obzirom na te rizike. U SAD-u velike su banke već potaknute da same procijene adekvatnost kapitala s obzirom na objektivne i kvantitativne mjere rizika. Takve procjene bit će ocijenjene tijekom izravnog nadzora i bit će jedan od faktora pri ocjeni boniteta i dodjeljivanju rejtinga.

Na kraju potrebno je istaknuti kako su bankovni nadzor i regulativa – posebno regulativa vezana uz kapital banke – nužno dinamične i razvojne kategorije. Teži se takvom okviru čiji ciljevi i šire strategije ostaju relativno postojani, ali u sklopu kojih može doći do promjena u primjeni kako bankari i nadzornici uče i spoznaju više, kako se mijenjaju bankovne prakse i kako pojedinačne banke rastu i mijenjaju svoje poslovanje i tehnike kontrole rizika. To znači da se inovacije u nadzoru i regulativi ne treba i ne smije promatrati kao jednokratne događaje, već regulatorni okvir treba biti fleksibilan tako da omogućuje poboljšanja zastarjelih metoda nadzora i poboljšanja regulative tempom koji diktira novo iskustvo i operativna izvedivost pojedinih rješenja.

2. Analiza poslovanja finansijskih institucija

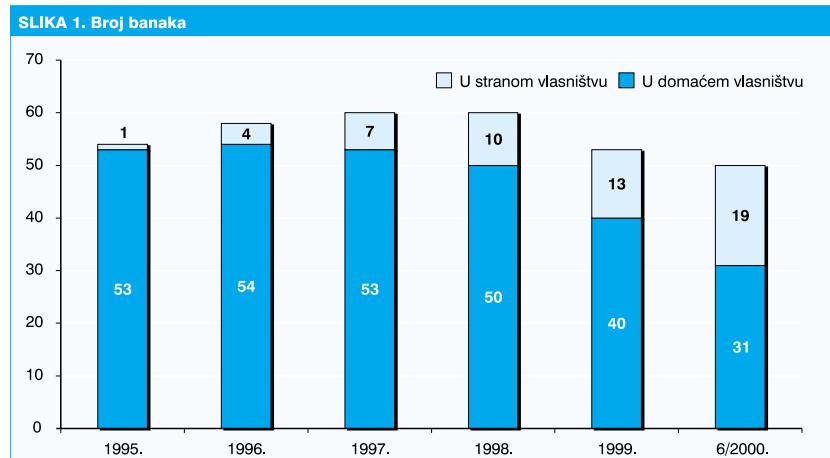
2.1. Banke

U Republici Hrvatskoj poslovalo je na dan 30. lipnja 2000. 50 poslovnih banaka, od kojih je 19 bilo u većinskom stranom vlasništvu. Pri tome je očito kako se broj banaka u većinskom stranom vlasništvu povećavao iz godine u godinu.

Usporedno s rastom broja banaka u većinskom stranom vlasništvu rastao je i njihov udio u ukupnoj aktivi sustava. Od 3 posto udjela u aktivi krajem 1997. godine udio se povećao na 40,2 posto krajem 1999. godine, odnosno na 76,1 posto na dan 30. lipnja 2000.

⇒ S obzirom na strukturu vlasništva banke u Republici Hrvatskoj podijeljene su na domaće i strane. Banka se uvrštava među domaće ako je u većinskom vlasništvu domaćih fizičkih i pravnih osoba. Jednako pravilo vrijedi pri uvrštavanju neke banke među banke s pretežno stranim vlasništvom. Ukupan broj banaka dobije se kao zbroj broja banaka u domaćem i broja banaka u stranom vlasništvu.

Izvor podataka o broju banaka je statistika HNB-a.

U nastavku, radi bolje i lakše usporedivosti, banke su podijeljene u četiri grupe. Za kriterij je odabrana visina aktive. Tako I. grupu čine banke s aktivom većom od 5 milijardi kuna, II. grupu banke s aktivom između 1 milijarde i 5 milijardi kuna, III. grupu banke s aktivom između 500 milijuna i 1 milijarde kuna i IV. grupu banke s manje od 500 milijuna kuna.

⇒ U skladu s odabranim kriterijem – veličinom aktive – u tablici su prikazani parametri za razvrstavanje banaka po pojedine grupe. Izvori podataka o veličini (iznosu) aktive jesu izvješće banaka na obrascu BS (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

TABLICA 1. Grupe banaka usporedivih značajki, na kraju razdoblja, u tisućama kuna

Grupa	Kriterij za uvrštavanje	XII. 1997.	XII. 1998.	XII. 1999.	VI. 2000.
I.	Aktiva (A)>5 000 000	4	4	4	4
II.	1 000 000<A<5 000 000	15	19	15	15
III.	500 000<A<1 000 000	9	9	5	6
IV.	A<500 000	32	28	29	25

Prva grupa je stabilna i čine je četiri banke, pri čemu je u drugom i trećem tromjesečju 1998. godine još jedna banka¹ ispunjavala uvjet za svrstavanje u ovu grupu, tako da se u navedenom razdoblju grupa sastojala od pet banaka. Umjerene oscilacije zabilježene su u ostale tri grupe. Pri tome se u 1998. godini bilježi rast aktive manjih i, osobito, srednjevelikih banaka, što je rezultiralo prelaskom u višu grupu, odnosno povećanjem broja banaka u II. grupi sa 15 na 19 banaka. Međutim, kako je u 1999. godini nad sedam banaka² otvoren

¹ Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik

² Glumina banka d.d., Zagreb, Gradska banka d.d., Osijek, Ilirija banka d.d., Zagreb, Komercijalna banka d.d., Zagreb, Neretvansko-gospodarska banka d.d., Ploče, Promdei banka d.d., Zagreb, i Županjska banka d.d., Županja

stečajni postupak, broj banaka unutar II. grupe smanjen je na razinu iz 1997. godine. U prvoj polovici 2000. godine zabilježeno je smanjenje broja banaka u IV. grupi zbog prelaska jedne banke u III. grupu³, otvaranja stečajnog postupka u dvjema bankama⁴ te ukidanja odobrenja za rad jednoj banci⁵.

- 3 Trgovačka banka d.d., Zagreb
- 4 Agrobrnrtička banka d.d., Zagreb i Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb
- 5 Krapinsko-zagorska banka d.d., Krapina pri-pojena je Privrednoj banci Zagreb d.d., Zag-reb.

Koncentraciju u bankovnom sustavu možemo promatrati i na osnovi sljedećih parametara: poslovne mreže, udjela u aktivi i depozitima te Herfindahlova indeksa.

Poslovna mreža ovdje se analizira na razini županija na osnovi kretanja broja poslovnica i podružnica te broja bankomata⁶. Nakon laganog rasta broja poslovnica i podružnica u 1998. (37 jedinica, odnosno 4,7 posto) i 1999. godini (15 jedinica, odnosno 1,9 posto) u prvoj polovici 2000. godine zabilježeno je smanjenje toga broja za 50 jedinica, odnosno za 6,1 posto, i to zbog smanjenja broja banaka u sustavu (45 poslovnih jedinica) te zbog smanjenja broja poslovnih jedinica, ponajprije kod nekoliko srednjivelikih regionalnih banaka (26 poslovnih jedinica) uz istodobno otvaranje 21 nove poslovnice, prije svega stranih banaka.

Najveći dio poslovne mreže koncentriran je u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji, Splitsko-dalmatinskoj, Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji. U Primorsko-goranskoj županiji ostvareno je i najveće širenje poslovne mreže zbog šire-nja banaka koje su i prije bile prisutne na tom području, ali i zbog dolaska banaka koje na njemu prije nisu bile prisutne.

2.1.1. Koncentracija u bankovnom sustavu

- 6 U ovu analizu nije uključena poslovna mreža banaka nad kojima je u 1999. godini pokre-nut stečajni postupak.

TABLICA 2. Teritorijalna raširenost podružnica i poslovnica, na kraju razdoblja

Županija	XII. 1997.	XII. 1998.	XII. 1999.	VI. 2000.
Zagrebačka i grad Zagreb	167	166	166	149
Krapinsko-zagorska	9	9	9	8
Sisačko-moslavačka	31	30	27	25
Karlovačka	19	19	20	19
Varaždinska	22	24	26	24
Koprivničko-križevačka	27	26	25	22
Bjelovarsko-bilogorska	26	24	21	22
Primorsko-goranska	46	46	55	61
Ličko-senjska	9	9	8	8
Virovitičko-podravska	18	18	17	16
Požeško-slavonska	16	16	15	14
Brodsko-posavska	12	12	12	13
Zadarska	36	39	40	36
Osječko-baranjska	57	59	59	52
Šibensko-kninska	29	29	28	26
Vukovarsko-srijemska	16	18	21	20
Splitsko-dalmatinska	93	104	108	101
Istarska	79	83	86	83
Dubrovačko-neretvanska	50	54	55	50
Medimurska	22	23	25	24
Ukupno	784	808	823	773

Ukupan broj poslovnica, podružnica i instaliranih bankomata svih banaka u Republici Hrvatskoj razvrstan je po županijama. Izvori podataka su banke.

U promatranom je razdoblju primjetno znatno proširenje mreže bankomata, koja je sa 221 jedinice krajem 1997. godine povećana na 646 jedinica sredinom 2000. godine. Najveći apsolutni rast (147 jedinica) ostvaren je u Zagrebačkoj županiji (uključujući Grad Zagreb), a najveći je relativni rast (4,1 posto) ostva-ren u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Znatan rast zabilježen je i u Primor-

⇒ Ukupan broj poslovnica, podružnica i instaliranih bankomata svih banaka u Republici Hrvatskoj razvrstan je po županijama.
Izvori podataka su banke.

TABLICA 3. Teritorijalna raširenost bankomata, na kraju razdoblja

Županija	XII. 1997.	XII. 1998.	XII. 1999.	VI. 2000.
Zagrebačka i grad Zagreb	71	89	181	218
Krapinsko-zagorska	3	3	6	8
Sisačko-moslavačka	2	2	6	6
Karlovačka	5	7	12	17
Varaždinska	4	12	16	19
Koprivničko-križevačka	7	10	12	13
Bjelovarsko-bilogorska	7	7	9	15
Primorsko-goranska	25	35	68	89
Ličko-senjska	2	2	6	6
Virovitičko-podravska	2	3	7	7
Požeško-slavonska	3	3	4	4
Brodsko-posavska	2	2	4	5
Zadarska	11	12	17	25
Osječko-baranjska	12	12	19	20
Šibensko-kninska	2	2	8	16
Vukovarsko-srijemska	3	3	4	4
Splitsko-dalmatinska	9	14	31	53
Istarska	41	48	80	80
Dubrovačko-neretvanska	3	7	15	22
Medimurska	7	12	18	19
Ukupno	221	285	523	646

sko-goranskoj i Istarskoj županiji. Osnovni su razlozi za tako znatno širenje mreže bankomata niži troškovi po transakciji u usporedbi s klasičnim poslovnicama te dostupnost usluge 24 sata na dan.

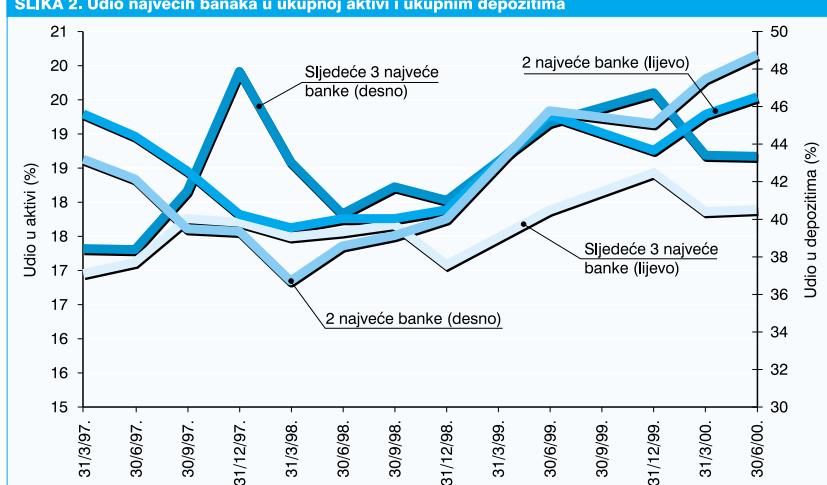
Može se očekivati da će se mreža bankomata u Hrvatskoj nastaviti širiti te da će se znatno povećati opseg gotovinskih transakcija preko bankomata.

Sljedeći je parametar za analizu koncentracije udio najvećih banaka u ukupnoj aktivi i ukupnim depozitima.

⁷ Zagrebačka banka d.d., Zagreb i Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb

Udio dviju najvećih banaka⁷ u ukupnoj aktivi sustava u promatranom se razdoblju kretao između 39,6 i 46,5 posto, dok se udio u ukupnim depozitima kretao između 36,7 i 48,8 posto.

SLIKA 2. Udio najvećih banaka u ukupnoj aktivi i ukupnim depozitima

⇒ Kriterij odabira najveće dvije, odnosno sljedeće tri banke u sustavu jest veličina njihove aktive u promatranom razdoblju. Udio u aktivi dviju najvećih banaka (sljedećih triju banaka) računa se kao omjer umnoška aktiva dviju najvećih banaka (sljedećih triju banaka) i ukupne aktive svih banaka, a izražava se u postocima. Na isti način napravljen je izračun udjela tih banaka u ukupnim depozitima na razinu bankovnog sustava. Izvori podataka o iznosu aktive jesu izvješća banaka na obrascu BS (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99), dok su izvor podataka za ukupne depozite izvješća banaka na obrascu BS/DEP (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

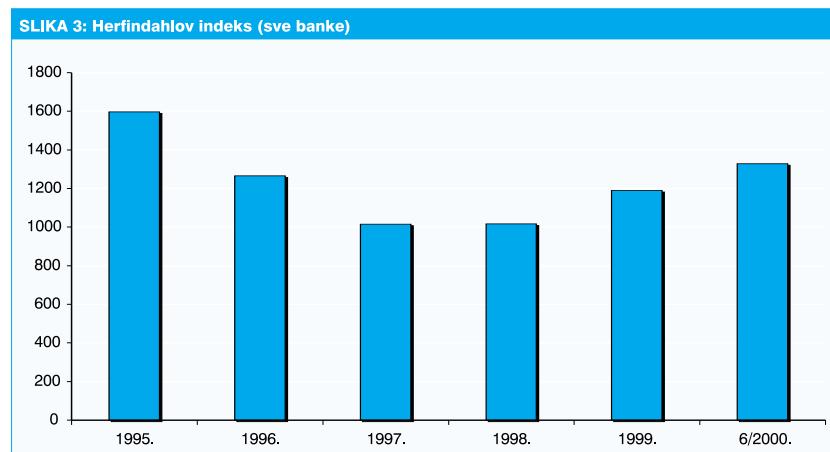
Udio sljedećih triju banaka⁸ u ukupnoj aktivi sustava u promatranom se razdoblju kretao između 17 i 18,4 posto, dok se udio u ukupnim depozitima kretao između 17,3 i 19,9 posto.

Udio srednjivelikih banaka u ukupnoj aktivi i depozitima se tijekom 1997. godine povećao što je rezultiralo smanjenjem udjela dviju najvećih banaka.

Od veljače do svibnja 1999. godine bilježi se odljev depozita i smanjenje kredita u cijelom sustavu. Kod najvećih banaka odljev depozita bio je manji te je njihov udio u ukupnim depozitima sustava povećan. U drugoj polovici 1999. godine depoziti su počeli rasti na razini sustava, čime je udio dviju najvećih banaka ponovo malo smanjen. U 2000. godini njihov je udio opet povećan, što je ponajprije rezultat pripajanja Zagrebačke banke – Pomorske banke d.d., Split, Zagrebačkoj banci d.d.

Sljedeći je parametar analize koncentracije Herfindahlov indeks⁹.

Kao varijabla je uzeta visina aktive. Razina indeksa od 1600, zabilježena krajem 1995. godine, najviša je u promatranom razdoblju i označava umjerenu koncentraciju sustava. U idućim godinama koncentracija se smanjuje, a u 1999. i prvoj polovici 2000. godine ponovno se blago povećava. Rast indeksa u 1999. godini uvjetovan je prije svega otvaranjem stečaja u navedenim bankama, dok je rast u prvoj polovici 2000. godine rezultat rasta aktive dviju najvećih banaka.

Na dan 30. lipnja 2000. ukupna aktiva banaka iznosila je 99,2 milijarde kuna, što je povećanje od 5,67 milijardi kuna ili 6,1 posto prema kraju 1999. godine, odnosno povećanje od 2,41 milijarde kuna ili 2,5 posto u usporedbi s 1998. godinom¹⁰. Prema podacima za 30. lipnja 2000. u strukturi aktive ukupni krediti sudjelovali su sa 48,6 posto. Slijedio je investicijski portfelj vrijednosnih papira sa 13,2 posto te depoziti kod bankovnih institucija sa 12,5 posto.

U promatranom razdoblju udio ukupnih kredita u ukupnoj aktivi blago je oscilirao. Kontinuirano povećanje udjela bilježi se u stavci depoziti kod Hrvatske narodne banke, čiji se udio u ukupnoj aktivi povećao sa 5,4 posto krajem 1997. na 9,5 posto sredinom 2000. godine. Taj je rast u neposrednoj vezi sa smanjenjem depozita kod bankovnih institucija, čiji se udio u ukupnoj aktivi smanjio sa 16,7 posto krajem 1997. godine na 12,5 posto sredinom 2000. godine. Takvo je kretanje djelomično uzrokovano promjenom regulative Hrvatske narodne banke¹¹ kojom je bilo propisano da su banke obvezne najmanje 50

8 Splitska banka d.d., Split, Riječka banka d.d., Rijeka i Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik

9 Indeks se računa kao zbroj kvadrata postotnih udjela svih banaka u sustavu te bi u hipotetičnom primjeru postojanja samo jedne banke bio maksimalnih 10000. Ovdje treba napomenuti da indeks ne raste linearno te da razina indeksa npr. od 2000 ne znači da je koncentracija u sustavu 20 posto.

☞ Taj se indeks za svaku banku računa po slijedećoj formuli:

$$\left(\frac{\text{aktiva banke}}{\text{ukupna aktiva svih banaka}} \cdot 100 \right)^2$$

Izvori podataka o iznosu aktive jesu izvješća banaka na obrascu BS (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

2.1.2. Bilanca banaka

10 Od 30. lipnja 1999. primjenjuje se nova metodologija izvješćivanja Hrvatske narodne banke od strane banaka. Podaci iz bilance te računa dobiti i gubitka za 1997. i 1998. godinu prilagođeni su novoj metodologiji radi usporedivosti podataka.

11 Odluka o obveznoj rezervi banaka i štedionica u stranoj valutu (NN, br. 88/98. i 7/99). Preslala je vrijednosti s danom primjene Odluke o obveznoj rezervi (NN, br. 94/2000).

TABLICA 4. Struktura aktive banaka, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1997.			XII. 1998.			XII. 1999.			VI. 2000.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	5.989,4	6,7	6.412,5	6,6	7,1	9.733,5	10,4	51,8	10.664,5	10,8	9,6	
1.1. Gotovina	1.227,5	1,4	815,2	0,8	-33,6	1.245,9	1,3	52,8	1.252,8	1,3	0,5	
1.2. Depoziti	4.761,9	5,4	5.597,3	5,8	17,5	8.487,6	9,1	51,6	9.411,7	9,5	10,9	
2. Depoziti kod bankovnih institucija	14.848,0	16,7	11.459,9	11,8	-22,8	10.312,5	11,0	-10,0	12.350,8	12,5	19,8	
3. Trezorski zapisi i blagajnički zapisi HNB-a	918,5	1,0	1.070,8	1,1	16,6	3.139,5	3,4	193,2	4.705,4	4,7	49,9	
4. Trgovački portfelj vrijednosnih papira	134,6	0,2	288,5	0,3	114,4	1.067,8	1,1	270,1	1.476,1	1,5	38,2	
5. Krediti finansijskim institucijama	1.249,8	1,4	854,8	0,9	-31,6	1.246,2	1,3	45,8	1.072,3	1,1	-14,0	
6. Krediti ostalim komitentima	41.632,0	46,8	49.591,8	51,2	19,1	45.391,5	48,5	-8,5	47.113,5	47,5	3,8	
7. Investicijski portfelj vrijednosnih papira	15.564,8	17,5	17.747,1	18,3	14,0	15.477,1	16,5	-12,8	13.100,2	13,2	-15,4	
8. Ulaganja u podružnice i povezana trgovacka društva	3.325,1	3,7	2.788,5	2,9	-16,1	1.768,6	1,9	-36,6	2.422,1	2,4	36,9	
9. Preuzeta imovina	230,8	0,3	340,6	0,4	47,6	447,2	0,5	31,3	507,7	0,5	13,5	
10. Materijalna imovina i softver (minus amortizacija)	3.011,8	3,4	3.168,7	3,3	5,2	3.164,6	3,4	-0,1	3.246,1	3,3	2,6	
11. Kamate, naknade i ostala imovina	2.564,8	2,9	3.745,3	3,9	46,0	2.518,1	2,7	-32,8	3.376,2	3,4	34,1	
12. Manje posebne rezerve za neidentificirane gubitke	599,0	0,7	691,3	0,7	15,4	743,6	0,8	7,6	843,8	0,9	13,5	
Ukupno	88.870,6	100,0	96.777,0	100,0	8,9	93.522,9	100,0	-3,4	99.191,1	100,0	6,1	

Na temelju podataka iz Statističkog izvješća za banke (NN, br. 57/99. - obrazac BS) te izvedenoga istovrsnog agregiranog izvješća na razini bankovnog sustava za promatrana razdoblja izračunat je udio svake pojedine bilančne stavke aktive u ukupnoj aktivi sustava. Promjena stanja je postotna promjena u usporedbi s prethodnim razdobljem.

posto od propisane devizne obvezne rezerve držati na računima Hrvatske narodne banke.

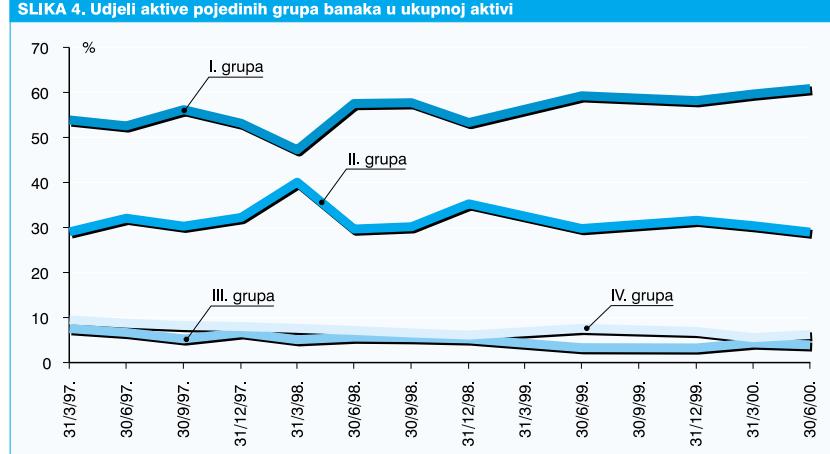
Kontinuirano povećanje udjela bilježi se i kod trezorskih zapisa, kao i kod blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke. Njihov se udio u ukupnoj aktivi povećao sa 1 posto krajem 1997. na 4,7 posto sredinom 2000. godine. Takvo kretanje odražava konzervativniju politiku banaka, koje usmjeravaju sredstva u sigurnije plasmane, odnosno povećavaju rezerve likvidnosti.

S druge strane, u razdoblju od 1997. do 1999. godine bilježi se kontinuirano smanjenje udjela ulaganja u podružnice i povezana trgovacka društva.

Udjeli aktive banaka I. i II. grupe u ukupnoj aktivi sustava u promatranoj razdoblju bili su relativno stabilni i u prosjeku su za I. grupu iznosili 55,8 posto, a za II. grupu 31,6 posto. Male oscilacije udjela u prva tri tromjesečja 1998. godine uzrokovane su privremenim prelaskom Riječke banke iz I. u II. grupu (prvo tromjeseče), odnosno Dubrovačke banke iz II. u I. grupu (drugo i treće tromjeseče). Udjeli aktive III. i IV. grupe u ukupnoj aktivi najmanje su oscilirali, uz malo kontinuirano smanjenje.

Udio aktive svake navedene grupe banaka u aktivi cijelog sustava računa se tako da se zbroji ukupna aktiva svih banaka u grupi i podijeli s ukupnom aktivom cijelog sustava. Udjeli su izraženi u postocima.

Izvori podataka o iznosu aktive jesu izvješća banaka na obrascu BS (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

SLIKA 4. Udjeli aktive pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi

TABLICA 5. Struktura pasive banaka, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1997.			XII. 1998.			XII. 1999.			VI. 2000.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	
1. Krediti od finansijskih institucija	3.266,6	3,8	4.761,3	4,9	45,8	5.282,3	5,6	10,9	4.324,8	4,4	-18,1	
1.1. Kratkoročni krediti	1.166,7	1,3	2.142,7	2,2	83,7	2.088,7	2,2	-2,5	1.080,6	1,1	-48,3	
1.2. Dugoročni krediti	2.099,9	2,4	2.618,5	2,7	24,7	3.193,7	3,4	22,0	3.244,2	3,3	1,6	
2. Depoziti	55.794,6	62,8	58.584,6	60,5	5,0	56.997,0	60,9	-2,7	62.523,1	63,0	9,7	
2.1. Depoziti na žiroračunima i tekućim računima	10.327,8	11,6	9.117,0	9,4	-11,7	9.216,9	9,9	1,1	10.410,6	10,5	13,0	
2.2. Štedni depoziti	12.147,9	13,7	13.564,2	14,0	11,7	13.678,0	14,6	0,8	14.256,1	14,4	4,2	
2.3. Oročeni depoziti	33.318,9	37,5	35.903,4	37,1	7,8	34.102,1	36,5	-5,0	37.856,4	38,2	11,0	
3. Ostali krediti	13.675,1	15,4	17.028,9	17,6	24,5	15.007,5	16,1	-11,9	14.469,3	14,6	-3,6	
3.1. Kratkoročni krediti	1.454,8	1,6	1.435,1	1,5	-1,3	1.652,8	1,8	15,2	506,8	0,5	-69,3	
3.2. Dugoročni krediti	12.220,3	13,8	15.593,7	16,1	27,6	13.354,7	14,3	-14,4	13.962,6	14,1	4,6	
4. Izdani dužnički vrijednosni papiri	7,7	0,0	1,1	0,0	-85,6	0,0	0,0	-95,9	1,9	0,0	4215,6	
4.1. Kratkoročni izdani dužnički vrijednosni papiri	7,0	0,0	0,9	0,0	-87,6	0,0	0,0	-94,8	1,9	0,0	4215,6	
4.2. Dugoročni izdani dužnički vrijednosni papiri	0,7	0,0	0,2	0,0	-65,2	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0	
5. Dopunski kapital	485,8	0,5	492,8	0,5	1,4	343,1	0,4	-30,4	342,3	0,3	-0,2	
5.1. Izdani podređeni instrumenti	–	–	–	–	–	105,5	–	–	104,9	0,1	–	
5.2. Izdani hibridni instrumenti	–	–	–	–	–	237,517	–	–	237,466	0,24	–	
6. Kamate, naknade i ostale obveze	5.070,4	5,7	6.553,3	6,8	29,2	4.849,2	5,2	-26,0	5.336,5	5,4	10,0	
7. Dobit/gubitak tekuće godine	309,2	0,3	-1.671,6	-1,7	–	466,4	0,5	–	780,7	0,8	67,4	
8. Kapital	10.261,3	11,5	11.026,7	11,4	7,5	10.577,3	11,3	-4,1	11.412,5	11,5	7,9	
Ukupno	88.870,6	100,0	96.777,0	100,0	8,9	93.522,9	100,0	-3,4	99.191,1	100,0	6,1	

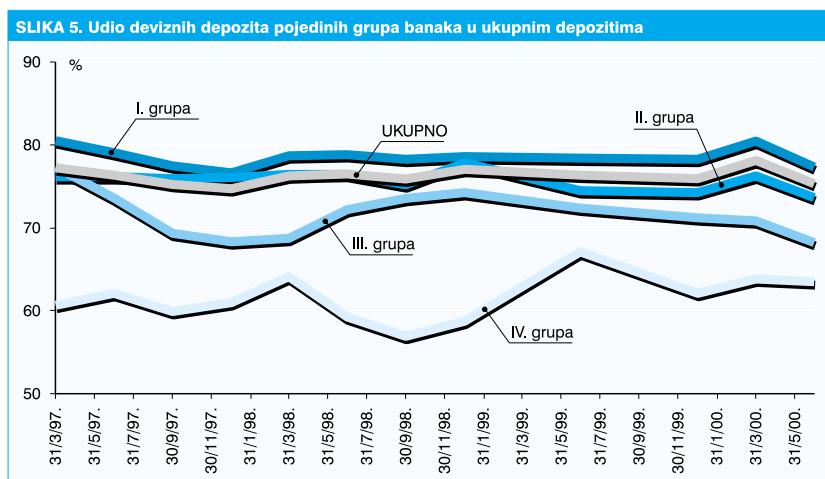
U strukturi pasive, prema podacima za sredinu 2000. godine, najveći udio imali su depoziti – 63 posto. Slijedili su ostali krediti sa 14,6 posto i kapital sa 11,5 posto.

U promatranom razdoblju udio ukupnih depozita u ukupnoj pasivi kretao se između 60,54 posto krajem 1998. godine i 63,03 posto sredinom 2000. godine. Struktura depozita bila je stabilna. Sredinom 2000. godine udio depozita na žiroračunima i tekućim računima u ukupnim depozitima bio je 16,7 posto, udio štednih depozita 22,8 posto, dok je udio oročenih depozita bio 60,5 posto.

Nakon apsolutnoga i relativnog rasta kredita od finansijskih institucija do kraja 1999. godine u prvoj polovici 2000. godine zabilježeno je njihovo znatno smanjenje. Rast u razdoblju do kraja 1999. godine bio je uzrokovani ponajprije povećanim kreditnim zaduženjem kod inozemnih finansijskih institucija.

Sredinom 2000. godine, promatrano na razini sustava, 64,6 posto ukupne pasive činila je devizna pasiva, što je smanjenje udjela od 0,1 posto u usporedbi sa

↑ Primijenjeno je isto načelo kao i kod Tablice 4., tj. na temelju podataka iz izvješća na obrascu BS (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99) te izvedenoga istovrsnog agregiranog izvješća na razini bankovnog sustava za promatrana razdoblja izračunat je udio svake pojedine bilančne stavke pasive u ukupnoj pasivi sustava. Promjena stanja je postotna promjena u usporedbi s prethodnim razdobljem.

↔ Udio deviznih depozita svake pojedine grupe banaka u ukupnim depozitima sustava računa se tako da se najprije zbroje devizni depoziti u određenom tromjesečju svih banaka koje se ubrajaju u određenu grupu, a nakon toga se zbroje ukupni depoziti. Tako dobivene sume međusobno se podijele i pomnože sa 100.

Izvori podataka o deviznim depozitima i ukupnim depozitima jesu izvješća banaka na obrascu BS/DEP (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

1999., povećanje od 3,3 posto prema 1998., odnosno povećanje od 3,4 posto u usporedbi s 1997. godinom.

Udio deviznih depozita u ukupnim depozitima bio je još veći. Na razini sustava sredinom 2000. godine njihov je udio iznosio 75,3 posto.

Udio deviznih depozita pojedinih grupa banaka u ukupnim depozitima kretao se sredinom 2000. godine između 63,5 posto (u IV. grupi) i 77,3 posto (u I. grupi). Znatno manji udio deviznih depozita u IV. grupi rezultat je većeg udjela kunskih depozita u depozitnoj strukturi (mala poduzeća i obrtnici) i niske razine štednje stanovništva u toj grupi banaka.

Promjena udjela deviznih depozita u ukupnim depozitima u IV. grupi neposredno je povezana s kretanjem depozita pravnih osoba.

2.1.3. Kapital banaka

Kapital banaka je na početku promatranog razdoblja (u 1998. godini) u usporedbi s baznom, 1997. godinom rastao, zatim se smanjivao (u 1999. godini), da bi koncem promatranog razdoblja (u prvoj polovici 2000. godine) ponovno rastao. Uzrok smanjenja kapitala jest smanjenje broja banaka u 1999. godini (sa 60 na 53) i ostvarenog gubitka na razini bankovnog sustava u 1998. godini, dok je rast u prvoj polovici 2000. godine uzrokovani povećanjem dioničkoga kapitala i kontinuiranim povećanjem zakonskih rezervi.

TABLICA 6. Struktura kapitala banaka, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1997.			XII. 1998.			XII. 1999.			VI. 2000.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	
1. Dionički kapital	8.224,4	80,1	8.944,7	81,1	8,8	8.219,7	77,7	-8,1	8.330,0	73,0	1,3	
2. Zadržana dobit/gubitak	58,8	0,6	16,7	0,15	-71,6	73,7	0,7	341,0	127,1	1,1	72,6	
3. Zakonske rezerve	818,9	8,0	1.165,5	10,57	42,3	1.540,2	14,6	32,2	1.816,2	15,9	17,9	
4. Statutarne i ostale kapitalne rezerve	1.159,2	11,30	899,8	8,16	-22,4	743,8	7,0	-17,3	1.139,1	10,0	53,2	
Ukupno	10.261,3	100,0	11.026,7	100,0	7,5	10.577,3	100,0	-4,1	11.412,5	100,0	7,9	

[†]Kapital, kao jedna od stavki na strani pasive agregirane bilance svih banaka prikazane u Tablici 5., detaljnije je razrađen te je za promatrano razdoblje izračunat udio svake od navedenih stavki u ukupnom kapitalu svih banaka stavljajućem u odnos svake stavke s ukupnim kapitalom banaka. Navedeni iznosi pomnoženi su sa 100. Promjena stanja je postotna promjena u usporedbi s prethodnim razdobljem.

Prema podacima za sredinu 2000. godine u strukturi kapitala dionički kapital sudjelovao je sa 73 posto. Slijedile su zakonske rezerve sa 15,9 posto te statutarne i ostale kapitalne rezerve sa 10 posto.

U promatranom razdoblju udio dioničkoga kapitala u ukupnom kapitalu lagan je smanjivao. Zabilježen je kontinuirani rast zakonskih rezervi te se njihov udio u ukupnom kapitalu povećao sa 8 posto u 1997. na 15,9 posto sredinom 2000. godine. S druge strane, kod statutarnih i ostalih kapitalnih rezervi bilježen je kontinuirani pad do kraja 1999. godine. Njihov se udio u ukupnom kapitalu smanjio sa 11,3 posto u 1997. na 7,3 posto u 1999. godini. U prvoj polovici 2000. godine zabilježen je ponovni rast.

Na razini sustava jamstveni se kapital kontinuirano povećavao, pri čemu je u 1998. godini to povećanje iznosilo 4,8 posto, a u 1999. godini dalnjih 4,8 posto. U prvih šest mjeseci 2000. godine jamstveni se kapital povećao za 6,7 posto.

Rast jamstvenoga kapitala na razini ukupnog sustava prouzrokovana je u 1998. godini rastom jamstvenoga kapitala u I., II. i III. grupi, u 1999. godini rastom u I. grupi, a u prvoj polovici 2000. godine rastom u I., III. i IV. grupi.

Pri tomu je najveći rast jamstvenoga kapitala od 56 posto, u usporedbi s 1997. godinom, ostvaren u I. grupi, a istodobno je najveći pad od 37,2 posto ostvaren u III. grupi. Četvrta je grupa ostvarila pad od 15,4 posto, dok je II. grupa ostva-

TABLICA 7. Kretanje jamstvenoga kapitala, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

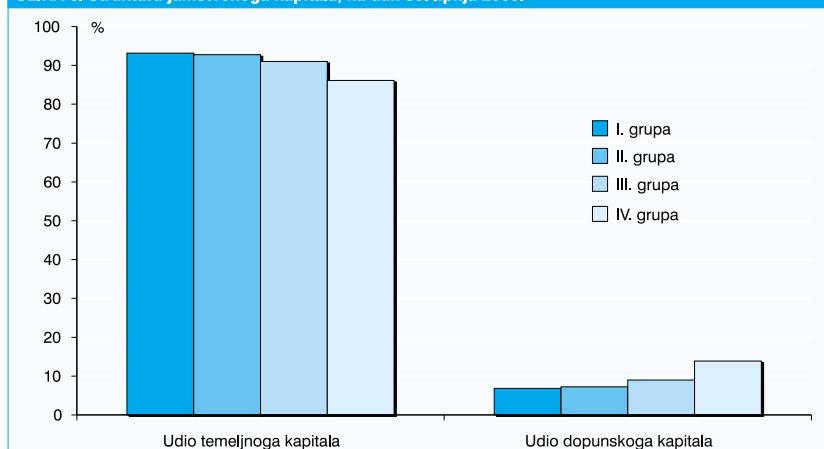
	XII. 1997.			XII. 1998.			XII. 1999.			VI. 2000.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	Iznos	Udjel	Promjena	
I. grupa	3.798,1	37,5	3.800,8	35,78	0,1	5.089,8	45,7	33,9	5.924,8	49,9	16,4	
II. grupa	3.308,0	32,6	4.001,4	37,7	21,0	3.834,5	34,5	-4,2	3.584,3	30,2	-6,5	
III. grupa	896,9	8,9	1.021,0	9,6	13,8	492,6	4,4	-51,8	563,7	4,7	14,4	
IV. grupa	2.131,4	21,0	1.796,5	16,9	-15,7	1.711,9	15,34	-4,7	1.803,1	15,2	5,3	
Ukupno	10.134,4	100,0	10.619,7	100,0	4,8	11.128,8	100,0	4,8	11.875,9	100,0	6,7	

rila rast od 8,4 posto. Prema strukturi, u jamstvenom kapitalu sredinom 2000. godine temeljni je kapital sudjelovao sa 90,8 posto, pri čemu blago odstupanje od prosjeka bilježimo u IV. grupi.

Unatoč oscilacijama u visini temeljnog kapitala iz Slike 7. vidi se trend njegova kontinuiranog rasta na razini sustava (oko 2,6 milijardi kuna prema baznoj 1997. ili, izraženo u postotcima, oko 29,2 posto).

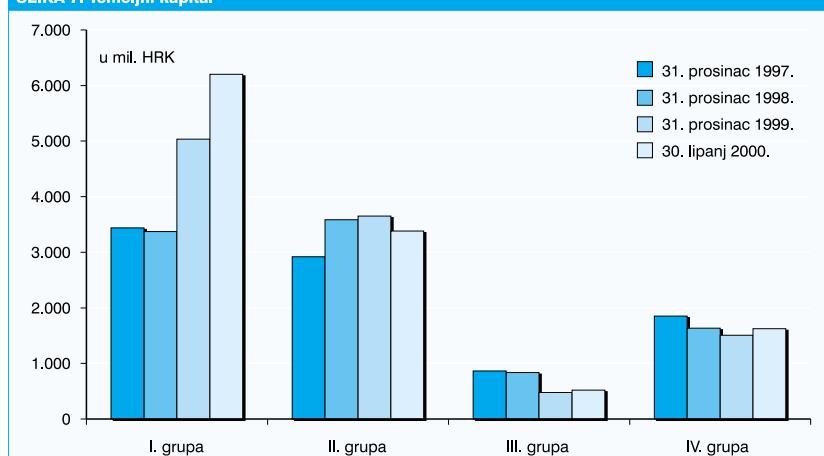
Trend rasta uvjetovan je povećanjem temeljnog kapitala u I. i II. grupi, koje su u ukupnom temeljnog kapitalu banaka u promatranom razdoblju sudjelovale s oko 77 posto, od kojih se na I. grupu odnosilo oko 44 posto.

Pri tomu su se mijenjali udjeli pojedinih grupa banaka u temeljnog kapitalu, tako da je:

SLIKA 6. Struktura jamstvenoga kapitala, na dan 30. lipnja 2000.

→ Izračun jamstvenoga kapitala definiran je Odlukom o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99) te odgovarajućom uputom za njezino provođenje (Uputa za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke – NN, br. 36/99).

Podaci o jamstvenom kapitalu dobiveni su iz izvešća banaka, a obrazac za dostavljanje izvešća sastavni je dio navedene regulative (obrazac JAK).

SLIKA 7. Temeljni kapital

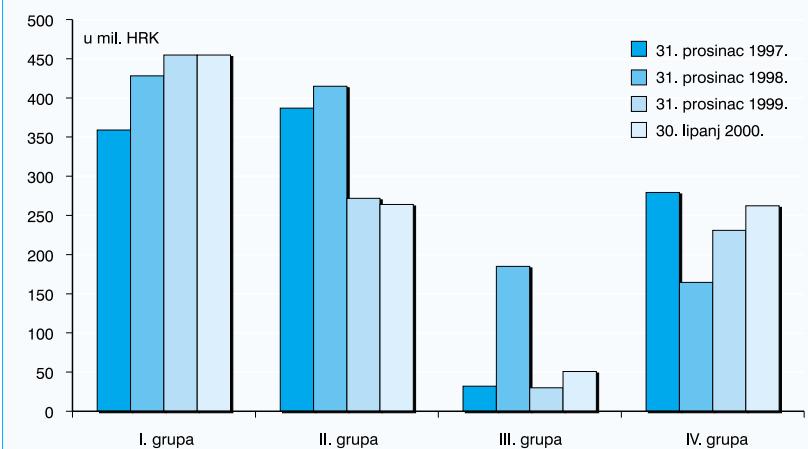
→ Izračun temeljnog kapitala definiran je Odlukom o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99) te odgovarajućom uputom za njezino provođenje (Uputa za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke – NN, br. 36/99).

U navedenom prikazu kretanja temeljnog kapitala u promatranom razdoblju temeljni kapital pojedine grupe banaka dobiven je tako da su zbrojeni iznosi temeljnog kapitala svih banaka koje se ubrajaju u tu grupu, a podaci su dobiveni iz izvešća banaka. Obrazac za dostavljanje izvešća sastavni je dio navedene regulative (obrazac JAK).

▫ Izračun dopunskega kapitala definiran je Odlukom o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99) te odgovarajućom uputom za njezino provođenje (Uputa za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke – NN, br. 36/99).

U navedenom prikazu kretanje dopunskega kapitala u promatranom razdoblju dopunski kapital pojedine grupe banaka dobiven je tako da su zbrojeni iznosi dopunskega kapitala svih banaka koje se ubrajaju u tu grupu, a podaci su dobiveni iz izvješća banaka. Obrazac za dostavljanje izvješća sastavni je dio navedene regulative (obrazac JAK).

SLIKA 8. Dopunski kapital

- krajem 1997. godine I. grupa sudjelovala sa 37,9 posto, II. grupa sa 32,2 posto, III. grupa sa 9,5 posto i IV. grupa sa 20,4 posto;
- krajem 1998. godine I. grupa sudjelovala sa 35,8 posto, II. grupa sa 38 posto, III. grupa sa 8,9 posto i IV. grupa sa 17,3 posto;
- krajem 1999. godine I. grupa sudjelovala sa 47,2 posto, II. grupa sa 34,2 posto, III. grupa sa 4,5 posto i IV. grupa sa 14,1 posto;
- sredinom 2000. godine I. grupa sudjelovala sa 52,9 posto, II. grupa sa 28,9 posto, III. grupa sa 4,4 posto i IV. grupa sa 13,8 posto.

Za razliku od prikazanog trenda rasta temeljnoga kapitala, dopunski kapital u promatranom razdoblju bilježi oscilirajuće kretanje.

Pri tomu su se mijenjali udjeli pojedinih grupa banaka u dopunskom kapitalu, tako da je:

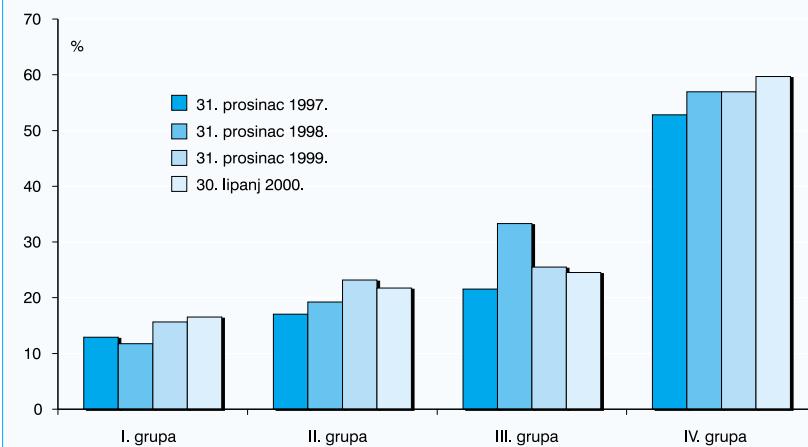
- krajem 1997. godine I. grupa sudjelovala sa 34 posto, II. grupa sa 36,6 posto, III. grupa sa 3 posto i IV. grupa sa 26,4 posto;
- krajem 1998. godine I. grupa sudjelovala sa 35,9 posto, II. grupa sa 34,8 posto, III. grupa sa 15,5 posto i IV. grupa sa 13,8 posto;
- krajem 1999. godine I. grupa sudjelovala sa 46,1 posto, II. grupa sa 27,5 posto, III. grupa sa 3 posto i IV. grupa sa 23,4 posto;
- sredinom 2000. godine I. grupa sudjelovala sa 44,1 posto, II. grupa sa 25,6 posto, III. grupa sa 4,9 posto i IV. grupa sa 25,4 posto.

▫ Omjer jamstvenoga kapitala i depozita za svaku grupu računa se tako da se najprije zbroji jamstveni kapital svih banaka koje su uključene u određenu grupu, a nakon toga se zbrajaju svi depoziti banaka iz te grupe. Tako dobivene sume međusobno se podijele i pomnože sa 100. Izračun jamstvenoga kapitala definiran je Odlukom o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99) te odgovarajućom uputom za njezino provođenje (Uputa za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke – NN, br. 36/99).

Podaci o jamstvenom kapitalu dobiveni su iz izvješća banaka, a obrazac za dostavljanje izvješća sastavni je dio navedene regulative (obrazac JAK).

U kontekstu ovog izračuna depozite čine depoziti na žirorачunima i tekućim računima, štedni depoziti i oročeni depoziti, a izvor podataka su izvješća banaka na obrascu BS/DEP (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

SLIKA 9. Kapital/depoziti

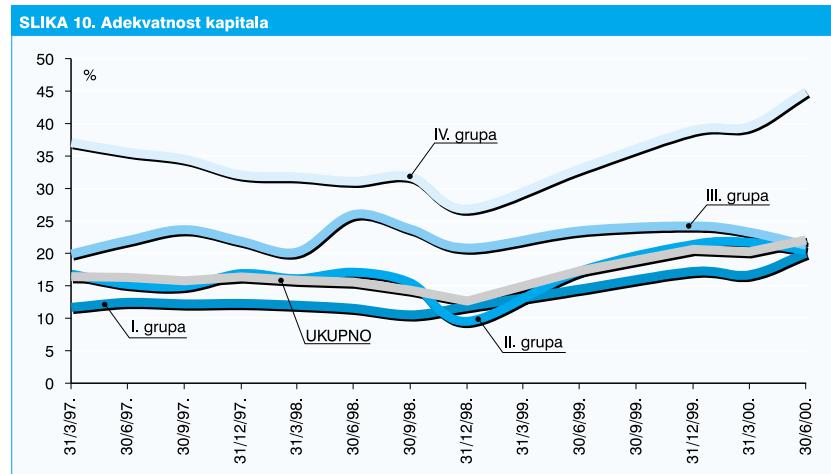
Iz odnosa jamstvenoga kapitala i depozita (Slika 9.) vidi se da kod većih banaka kapital manje sudjeluje u izvorima sredstava nego kod manjih banaka. Tako, dok je u I. grupi taj udio sredinom 2000. godine bio 16,5 posto, u IV. grupi bio je 59,7 posto.

Udio kapitala u izvorima u I. i II. grupi se u 1999. godini povećao. Pritom je u I. grupi rast omjera kapitala i depozita rezultat povećanja i kapitala i depozita, pri čemu je povećanje kapitala veće. Suprotno tome, u II. je grupi rast omjera kapitala i depozita rezultat smanjenja i depozita i kapitala, pri čemu je smanjenje depozita veće.

S pomoću kretanja koeficijenta adekvatnosti kapitala na razini sustava prati-mo kretanje omjera ukupnoga jamstvenoga kapitala i ponderirane rizične ak-tive banaka.

Sredinom 2000. godine zabilježene su sljedeće vrijednosti koeficijenta adekvatnosti kapitala¹²: 20 posto u I. grupi, 20,5 posto u II. grupi, 21,3 posto u III. grupi te 44,9 posto u IV. grupi. Istodobno je, na razini sustava, koeficijent adekvatnosti iznosio 22,1 posto.

Kretanje koeficijenta adekvatnosti kapitala u svim četirima grupama banaka imalo je obilježe fluktuirajućeg pada do prvog tromjesečja 1999. godine. U idućem razdoblju koeficijent se kontinuirano povećavao u IV. grupi, dok je u ostalim grupama banaka konvergirao prema vrijednosti od oko 20 posto.

Četvrta je grupa zadržala najviši stupanj adekvatnosti kapitala u promatranom razdoblju – prosječno vrlo visokih 34,8 posto. Koeficijent adekvatnosti ostalih banaka kretao se između 13,6 posto (prosječno) u I. grupi i 22,5 posto (prosječno) u III. grupi, dok je koeficijent adekvatnosti II. grupe iznosio prosječno 16,9 posto. Koeficijent adekvatnosti kapitala kod manjih banaka (IV. grupa) u prosjeku je znatno veći od koeficijenta adekvatnosti kapitala kod većih banaka (primjerice u I. grupi), i to ponajprije zato što su manje banke uglavnom osnovane u posljednjih nekoliko godina te još nisu u potpunosti iskoristile potencijale za planirani rast.

Prosjek koeficijenta adekvatnosti kapitala u promatranom je razdoblju na razini bankovnog sustava bio oko 17 posto. Nakon kontinuiranog pada do prvog tromjesečja 1999. godine, slijedio je fluktuirajući rast. Do promjene trenda došlo je zbog promjene u izračunu ponderirane aktive¹³. Do sredine 1999. godine ona se računala prema bruto načelu, dok se u nastavku računa prema ne-

¹² Prema prijašnjem Zakonu o bankama i štedionicama (NN, br. 46/97. i 89/98) minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala iznosio je 8 posto. Prema Zakonu o bankama (NN, br. 161/98) banke su obvezne održavati koeficijent adekvatnosti kapitala od minimalno 10 posto počevši od 1. siječnja 2001. (v. članke 39. i 112. Zakona).

Za izračun koeficijenta adekvatnosti kapitala uzima se omjer između jamstvenoga kapitala i ponderirane rizične aktive. U ovom je prikazu koeficijent adekvatnosti kapitala za svaku grupu izračunat tako da su posebno zbrojeni iznosi jamstvenoga kapitala svih banaka pojedine grupe te iznosi ukupno ponderirane rizične aktive svih banaka te grupe. Tako dobivena suma jamstvenoga kapitala podijeljena je sa sumom ukupno ponderirane rizične aktive i pomnožena sa 100.

Jamstveni se kapital računa prema Odluci o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99) i odgovarajućoj uputi za njezino provodeњe (Uputa za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke – NN, br. 36/99).

Izvori podataka o jamstvenom kapitalu jesu izveštca banaka na obrascu JAK, koji je sastavni dio navedene Upute.

Ukupno ponderirana rizična aktiva računa se u skladu s Odlukom o načinu izračunavanja adekvatnosti kapitala i ponderirane aktive banke (NN, br. 32/99) i s Upustom za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja adekvatnosti kapitala i ponderirane aktive banke (NN, br. 36/99).

Izvori podataka o ponderiranoj aktivi jesu izveštca banaka na obrascu PA, koji je sastavni dio navedene Upute.

¹³ Odluka o načinu izračunavanja adekvatnosti kapitala i ponderirane aktive banke (NN, br. 32/99)

14 Ukupni plasmani umanjeni za posebne rezerve za identificirane gubitke.

to načelu¹⁴. Što su rezervacije veće, to je ponderirana aktiva manja, te je uz nepromjenjeni jamstveni kapital i koeficijent adekvatnosti kapitala veći.

2.1.4. Račun dobiti i gubitka

U 1999. godini na razini ukupnog sustava došlo je do smanjenja prihoda i rashoda, prije svega zbog njihova smanjenja u II. i III. grupi. Najveće smanjenje od 67,8 posto ostvareno je kod nekamatnih troškova. Slijedili su troškovi rezervacija za gubitke sa smanjenjem od 63,6 posto te nekamatni prihodi sa smanjenjem od 34,3 posto.

TABLICA 8. Račun dobiti i gubitka, u milijunima kuna

	I. grupa		II. grupa		III. grupa		IV. grupa		Ukupno	
	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.
1. Neto kamatni prihod	1.767,3	1.860,2	1.898,6	1.403,5	346,0	184,0	362,6	445,6	4.374,4	3.893,4
1.1. Kamatni prihodi	3.715,3	4.013,4	3.728,6	2.745,2	601,1	337,7	668,6	719,8	8.713,6	7.816,1
1.2. Kamatni troškovi	1.948,0	2.153,2	1.830,1	1.341,7	255,1	153,6	306,1	274,2	4.339,2	3.922,7
2. Neto nekamatni prihod	921,1	1.258,7	470,7	495,3	149,5	71,1	88,4	210,4	1.629,7	2.035,5
2.1. Nekamatni prihodi	2.392,5	1.718,9	1.510,1	859,3	282,4	101,1	322,0	283,1	4.507,1	2.962,4
2.2. Nekamatni troškovi	1.471,4	460,2	1.039,5	364,0	132,8	30,0	233,7	72,7	2.877,4	926,9
3. Opći administrativni troškovi i amortizacija	1.599,3	1.643,6	1.266,3	1.004,0	233,9	140,8	415,6	422,6	3.515,1	3.211,1
4. Neto prihod iz poslovanja prije rezervacija za gubitke	1.089,1	1.475,3	1.103,0	894,8	261,6	114,4	35,3	233,4	2.489,0	2.717,9
5. Troškovi rezervacija za gubitke	578,6	753,2	4.031,9	812,9	343,0	165,6	258,5	166,7	5.212,0	1.898,4
6. Dobit/gubitak prije oporezivanja	510,5	722,1	-2.928,9	81,9	-81,4	-51,3	-223,2	66,7	-2.723,0	819,4
7. Porez na dobit	94,3	80,0	61,9	11,6	10,4	4,9	13,2	8,4	179,8	104,8

¹⁴ Na temelju podataka iz Statističkog izvješća za banke (NN, br. 57/99 – obrazac RDG) kumulativno je, za promatrana razdoblja, iskazana svaka stavka iz izvješća na razini svih banaka, kao i po pojedinim grupama banaka. Ukupni iznos za svaku stavku izračunat je tako da su zbrojeni iznosi istovrsnih stavki iz izvješća, i to na razini svih banaka i na razini pojedine grupe banaka.

Ukupni ostvareni prihod iz poslovanja utvrđen prema neto načelu (kao zbroj neto kamatnih i neto nekamatnih prihoda umanjenih za opće administrativne troškove i amortizaciju), promatran na razini sustava, povećao se u usporedbi s 1998. godinom za 9,2 posto, pri čemu to povećanje nije pratilo i povećanje na razini svih grupa banaka. Tako je rast ostvaren u I. grupi i osobito u IV. grupi (35,5 posto u I. grupi, odnosno više od četiri puta u IV. grupi), dok je u II. grupi i osobito u III. grupi došlo do smanjenja (18,9, odnosno 56,3 posto). Pri tomu su u strukturi prihoda i dalje prevladavali prihodi od kamata. Njihov je udio u ukupnim prihodima, u usporedbi sa 1998. godinom, povećan sa 65,9 na 72,5 posto.

U strukturi rashoda prevladavali su kamatni troškovi, čiji je udio u ukupnim troškovima sa 27,2 posto u 1998. povećan na 39,4 posto u 1999. godini. Slijedili su opći administrativni troškovi i amortizacija s povećanjem udjela u ukupnim troškovima sa 22,1 posto u 1998. na 32,2 posto u 1999. godini, unatoč njihovu apsolutnom smanjenju za 8,7 posto. Udio troškova rezervacija za gubitke smanjio se sa 32,7 posto na 19,1 posto, a udio nekamatnih troškova sa 18,1 na 9,3 posto.

Slijedom navedenoga, najveći utjecaj na povećanje neto prihoda u 1999. godini, uz smanjenje troškova rezervacija za gubitke, imalo je i smanjenje nekamatnih troškova (približno 3,1 put prema 1998. godini), što je uglavnom posljedica znatnijeg smanjenja troškova provizija i naknada (uzrokovanih i smanjenjem prihoda od njih).

Za razliku od 1998. kada je na razini sustava ostvaren gubitak (znatnih 2,7 milijardi kuna), u 1999. godini ostvarena je dobit. Pri tomu je u 1998. i 1999. godini dobit ostvarena samo u I. grupi, uz zabilježeni rast u usporedbi sa 1998. od 41,5 posto. Nakon gubitka u 1998. godini u 1999. godini ostvarena je dobit u II. i IV. grupi, dok je III. grupa u promatranom razdoblju ostvarila gubitak.

TABLICA 9. Struktura prihoda, u postocima

	I. grupa		II. grupa		III. grupa		IV. grupa		Ukupno	
	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.
1. Kamatni prihodi	60,9	70,0	71,2	76,2	68,0	77,0	67,5	71,7	65,9	72,5
1.1. Kamatni prihodi od odobrenih kredita	57,8	46,0	71,0	62,0	67,7	64,1	67,4	58,0	64,4	53,0
1.2. Kamatni prihodi od depozita		7,3		5,3		5,5		5,2		6,4
1.3. Kamatni prihodi od dužničkih vrijednosnih papira		12,6		4,3		4,2		3,7		8,7
1.4. Prihodi od dionica i ostalih vlasničkih ulaganja	0,6	0,5	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	0,3
1.5. Neto tečajne razlike po osnovi kamatnih prihoda		0,1		2,9		0,0		1,5		1,2
1.6. Kamatni prihodi iz prijašnjih godina	2,5	2,4	0,1	0,2	0,3	0,0	0,1	0,2	1,2	1,4
1.7. Ostali kamatni prihodi		1,1		1,5		3,1		2,9		1,5
2. Nekamatni prihodi	39,1	30,0	28,8	23,8	32,0	23,0	32,5	28,3	34,1	27,5
2.1. Nekamatni prihodi od provizija ili naknada	25,0	14,1	23,5	10,6	28,7	9,9	24,9	14,8	24,6	12,8
2.2. Neto tečajne razlike po osnovi nekamatnih prihoda		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0
2.3. Dobit/gubitak od obračunatih tečajnih razlika	-5,8	4,9	-10,1	-0,6	-10,1	2,8	-5,2	2,7	-7,6	2,8
2.4. Dobit/gubitak od kupoprodaje deviza	10,2	5,1	7,8	4,7	8,9	4,8	8,9	8,4	9,1	5,3
2.5. Dobit/gubitak od kupoprodaje vrijednosnih papira		3,0		0,0		-1,0		0,1		1,6
2.6. Ostali prihodi	9,7	2,9	6,2	2,8	4,1	6,3	3,7	2,0	7,4	2,9
2.7. Izvanredni prihodi	0,0	0,0	1,4	6,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,6	2,1
Ukupno	100,0									

Udio pojedine stavke prihoda u ukupnim prihodima za pojedinu grupu banaka izračunat je tako da je zbroj iznosa istovrsnih stavki iz izvješća banaka koje pripadaju istoj grupi (Statističko izvješće za banke – obrazac RDG, NN, br. 57/99) stavljen u odnos s ukupno ostvarenim prihodima te grupe, a dobiveni iznos pomnožen sa 100. Isto je načelo primijenjeno i kod izračuna na razini svih banaka gdje su zbrojeni iznosi istovrsnih stavki iz izvješća svih banaka, zbroj stavljen u odnos s ukupnim prihodima ostvarenim u promatranom razdoblju na razini svih banaka te je dobiveni iznos pomnožen sa 100.

Napomena

Nepotpunjena polja u Tablici 9. koja se odnose na 1998. godinu posljedica su izmijenjene metodologije za izračun pojedinih stavki u Računu dobiti i gubitka za 1999. godinu, a iznosi dijelova koji nedostaju uključeni su u ostale navedene stavke za 1998. godinu.

TABLICA 10. Struktura rashoda, u postocima

	I. grupa		II. grupa		III. grupa		IV. grupa		Ukupno	
	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.	1998.	1999.
1. Kamatni troškovi	34,8	43,0	22,4	38,1	26,4	31,3	25,2	29,3	27,2	39,4
1.1. Kamatni troškovi na primjene kredite	33,2	10,5	21,9	13,1	25,8	8,3	24,8	8,1	26,3	11,1
1.2. Kamatni troškovi na depozite		29,1		22,4		20,1		18,7		25,3
1.3. Kamatni troškovi na dužničke vrijednosne papire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,8	0,0	0,1
1.4. Premije za osiguranje štednih uloga	0,8	2,2	0,4	1,5	0,6	1,7	0,4	0,7	0,6	1,8
1.5. Neto tečajne razlike po osnovi kamatnih troškova		0,5		0,6		0,0		0,4		0,5
1.6. Kamatni troškovi iz prijašnjih godina	0,8	0,7	0,1	0,3	0,0	0,3	0,0	0,4	0,3	0,5
1.7. Ostali kamatni troškovi		0,0		0,1		0,8		0,2		0,1
2. Nekamatni troškovi	26,3	9,2	12,7	10,3	13,8	6,1	19,3	7,8	18,1	9,3
2.1. Nekamatni troškovi provizija ili naknada	8,8	3,1	6,9	5,1	8,0	2,7	7,0	3,0	7,8	3,8
2.2. Neto tečajne razlike po osnovi nekamatnih troškova		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0
2.3. Ostali troškovi	17,5	6,1	4,7	3,9	4,5	3,3	5,9	4,1	9,1	5,0
2.4. Izvanredni troškovi	0,0	0,0	1,1	1,3	1,2	0,1	6,3	0,7	1,1	0,5
3. Opći administrativni troškovi i amortizacija	28,6	32,8	15,5	28,5	24,2	28,7	34,2	45,1	22,1	32,2
3.1. Troškovi zaposlenika	15,6	20,4	7,9	14,7	12,8	17,2	17,5	22,5	11,6	18,4
3.2. Amortizacija	2,2	2,7	1,8	3,3	3,4	3,3	4,3	5,4	2,2	3,2
3.3. Ostali troškovi	10,7	9,7	5,8	10,5	8,0	8,3	12,5	17,3	8,2	10,6
4. Troškovi rezervacija za gubitke	10,3	15,0	49,4	23,1	35,6	33,8	21,3	17,8	32,7	19,1
4.1. Troškovi rezervacija za identificirane gubitke	2,7	15,1	48,8	22,5	33,9	31,8	20,7	14,7	26,4	18,5
4.2. Ispravak vrijednosti ulaganja u podružnice i povezana trž. društva	0,8	-1,8	0,3	0,4	1,4	0,9	0,1	0,9	0,9	-0,6
4.3. Ispravak vrijednosti ulaganja u dionice i posl. udjele u invest. portfelju		0,2		0,0		1,3		-0,4		0,1
4.4. Troškovi rezervacija za neidentificirane gubitke	6,9	1,5	0,2	0,2	0,3	-0,2	0,5	2,5	5,4	1,1
Ukupno	100,0									

Primijenjeno je isto načelo kao i kod prethodne tablice, tj. udio pojedinih razrađenih stavki rashoda (troškova) iz izvješća Računa dobiti i gubitka pojedinih grupa banaka u ukupnom rashodima (troškovima) na razini grupe izračunat je tako da je zbroj konkretnih stavki iz izvješća svake banke iz pripadajuće grupe banaka stavljen u odnos s ukupnim rashodima (troškovima) ostvarenima na razini grupe te je dobiveni iznos pomnožen sa 100. Isto načelo vrijedi kod izračuna na razini bankovnog sustava gdje se zbrajam konkretni iznosi svake pojedine stavke rashoda (troškova) iz izvješća svih banaka te se dobiveni zbroj stavlja u odnos s ukupnim rashodima (troškovima) ostvarenim u promatranom razdoblju na razini bankovnog sustava te se dobiveni iznos množi sa 100.

Izvor podataka o rashodima su izvješća banaka na obrascu RDG (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

Napomena

Nepotpunjena polja u Tablici 10. koja se odnose na 1998. godinu posljedica su izmijenjene metodologije za izračun pojedinih stavki u Računu dobiti i gubitka za 1999. godinu, a iznosi dijelova koji nedostaju uključeni su u ostale navedene stavke za 1998. godinu.

Općenito je u 1999. godini očit oporavak sustava unatoč lomovima na tržištu u prvoj polovici godine. Pri tomu treba ukazati na apsolutno smanjenje i kamatnih i nekamatnih prihoda, ponajprije uzrokovano sužavanjem tržišta i jačanjem kompetitivnih odnosa među bankama. Pozitivnom rezultatu na razini sustava pridonijelo je i apsolutno smanjenje općih administrativnih troškova i amortizacije, što je posljedica pojačanih restrikcija u poslovanju osobito u II. i III. grupi, kao i smanjenja (apsolutnog i relativnog) troškova rezervacija za gubitke.

2.1.5. Pokazatelji profitabilnosti

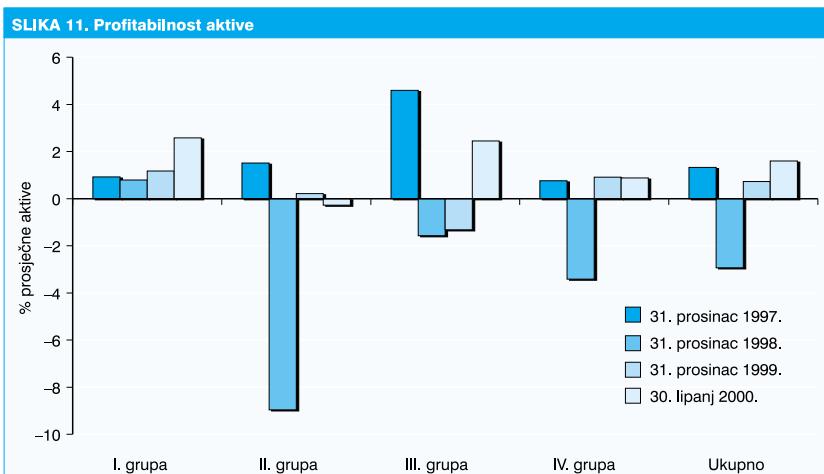
Sredinom 2000. godine, promatrano na godišnjoj razini, ukupni je sustav ostvario prosječnu profitabilnost aktive od 1,6 posto. U usporedbi sa 1999. godinom ostvareno je povećanje od 0,9 postotnih bodova, dok je prema 1997. godini profitabilnost povećana za 0,3 postotna boda. Istodobno je ostvarena prosječna razina profitabilnosti kapitala od 13,7 posto, što je povećanje od 6,6 postotnih bodova u usporedbi sa 1999., odnosno povećanje od 0,3 postotna boda u usporedbi sa 1997. godinom. U 1998. godini ostvaren je gubitak pa su i ti pokazatelji negativni.

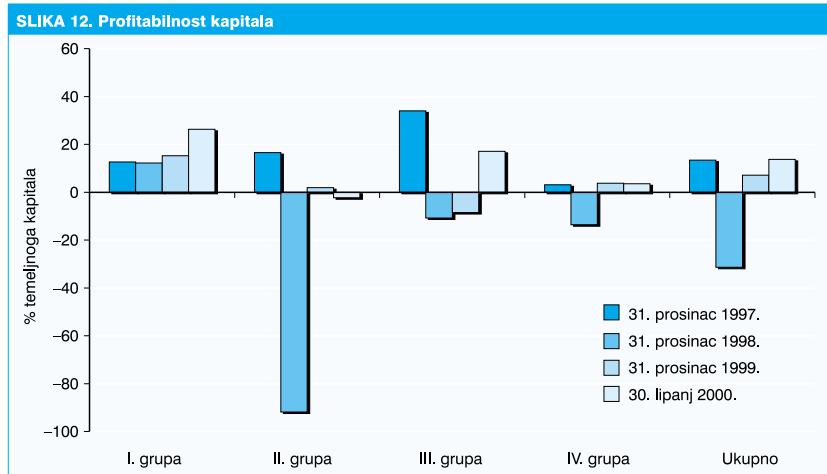
Promatrano na razini pojedinih grupa, u svim četirima grupama banaka u 1998. godini očito je smanjenje profita. Pritom su, za razliku od I. grupe, koja je u 1998. godini ostvarila dobit, ostale tri grupe iskazale gubitak u poslovanju, tako da su im oba pokazatelja negativna. Dakle, u 1998. godini ostvaren je u I. grupi pozitivan prinos (0,8 posto na aktivu, odnosno 12,2 posto na kapital). Suprotno tome, prinos je bio negativan u II. grupi (9 posto, odnosno 91,9 posto), u III. grupi (1,6 posto, odnosno 10,8 posto) te u IV. grupi (3,4 posto, odnosno 13,6 posto).

U 1999. godini oporavila su se oba pokazatelja u svim grupama, i to zbog povećanja dobiti u I. grupi (226 milijuna kuna ili za 54,31 posto), smanjenja gubitka u III. grupi (35,7 milijuna kuna ili za 38,8 posto) te eliminiranja gubitka i ostvarene dobiti od 70,3 milijuna kuna u II. grupi, odnosno 58,3 milijuna kuna u IV. grupi. Dakle, u 1999. godini ostvaren je pozitivan prinos u I. grupi (1,2 posto na aktivu, odnosno 15,3 posto na kapital), u II. grupi (0,2 posto, odnosno 1,9 posto) i u IV. grupi (0,9 posto, odnosno 3,7 posto), dok je negativan prinos, ali manje izražen nego u 1998. godini, zabilježen u III. grupi (1,3 posto, odnosno 8,6 posto).

U prvoj polovici 2000. godine, promatrano na godišnjoj razini, zabilježili smo daljnje poboljšanje obaju pokazatelja. Pozitivan prinos ostvaren je u I. grupi

⇒ Omjer dobiti nakon oporezivanja i prosječne aktive za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroji dobit nakon oporezivanja, ostvarena određenog datuma, svih banaka koje ulaze u određenu grupu, a nakon toga se zbroje iznosi prosječne aktive. Tako dobivene sume međusobno se podijele i pomnože sa 100. Prosječna aktiva računa se kao aritmetička sredina stanja aktive na početku i na kraju razdoblja za koje se prosječak računa. Izvor podataka o dobiti nakon oporezivanja jest obrazac RDG (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99), a podataka o aktivi obrazac BS (Statističko izvješće za banke).

Omjer dobiti nakon oporezivanja i prosječno-ga temeljnog kapitala za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroji dobit nakon oporezivanja, ostvarena određenog datuma, svih banaka koje ulaze u određenu grupu, a nakon toga se zbrajaju prosječni iznosi temeljnoga kapitala. Tako dobivene sume međusobno se podijele i pomnože sa 100.

Prosječni temeljni kapital računa se kao aritmetička sredina stanja temeljnoga kapitala na početku i na kraju razdoblja za koje se prosjek računa.

Izvor podataka o iznosu dobiti nakon oporezivanja jest obrazac RDG (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99), a podataka o temeljnem kapitalu obrazac JAK, koji je sastavni dio Upute za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 36/99), donesene na temelju Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99).

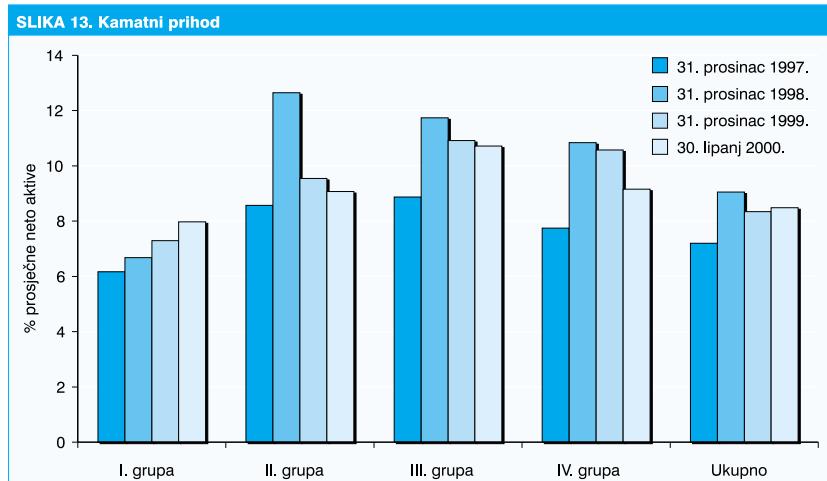
(2,6 posto na aktivu, odnosno 26,3 posto na kapital), u III. grupi (2,5 posto, odnosno 17,1 posto) i u IV. grupi (0,9 posto, odnosno 3,5 posto). Druga grupa osztvarila je gubitak¹⁵, tako da su oba pokazatelja negativna (0,3 posto, odnosno 2,3 posto).

Osnovni je razlog takvog kretanja, pogotovo u 1999. godini, smanjenje rezervacija za gubitke. Kod nekih su banaka smanjeni troškovi rezervacija zbog provođenja procesa sanacije, za neke je tijekom 1999. i prve polovice 2000. godine pokrenut stečaj, dok su preostale banke vodile konzervativniju politiku plasiranja sredstava, što se odrazilo na kvalitetu naplate.

Uspješnost poslovanja bankovnog sustava može se prikazati i pomoću kretanja kamatnih prihoda i kamatnih rashoda.

Promatrano na razini sustava, s promjenama u aktivi povećavali su se, odnosno smanjivali i kamatni prihodi. Tako su se s rastom aktive u 1998. godini povećali i kamatni prihodi koji su u istoj godini bilježili stopu rasta (1,9 postotnih bodova u usporedbi s 1997.) i činili oko 9,1 posto prosječne neto aktive, dok su se sa smanjenjem aktive u 1999. godini smanjili i kamatni prihodi, uz stopu smanjenja od oko 0,7 posto u usporedbi s 1998. godinom, zadržavši se pri tomu iznad stope udjela iz 1997. godine. U prvoj polovici 2000. godine (na godišnjoj razini) zabilježeno je daljnje blago povećanje kamatnog prihoda (0,2 postotna boda u usporedbi s krajem 1999. godine).

¹⁵ Gubitak II. grupe u prvoj polovici 2000. godine prouzročila je jedna banka.

Omjer kamatnih prihoda i prosječne aktive za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroje kamatni prihodi, ostvareni određenog datuma, svih banaka koje ulaze u pojedinoj grupu banaka te se nakon toga zbroje iznosi prosječne aktive također svake grupe banaka. Tako dobivene sume međusobno se podijele te se navedeni iznos pomnoži sa 100.

Prosječna aktiva računa se kao aritmetička sredina stanja aktive na početku i na kraju razdoblja za koje se prosjek računa.

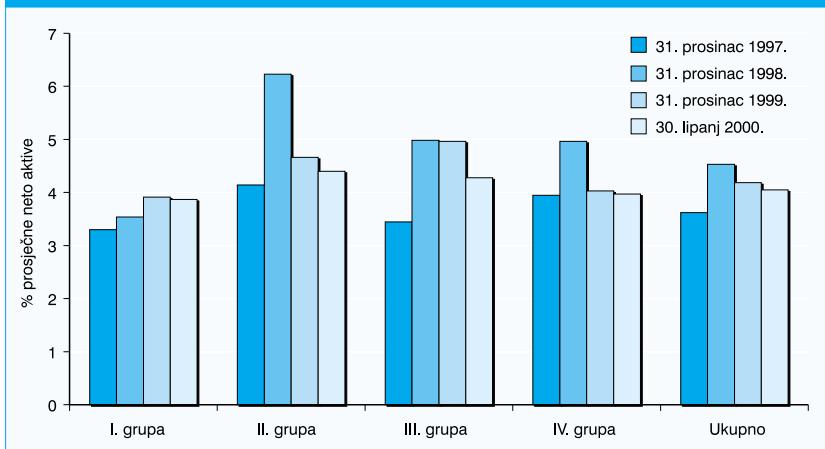
Izvor podataka o iznosu kamatnih prihoda jest obrazac RDG, a podataka o iznosu aktive obrazac BS (oba su obrasca sastavni dio Statističkog izvješća za banke – NN, br. 57/99).

Omjer kamatnih troškova i prosječne aktive za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroje kamatni troškovi za određeni datum svih banaka koje ulaze u pojedinu grupu banaka te se nakon toga zbroje iznosi prosječne aktive svake pojedine grupe banaka. Tako dobivene sume međusobno se podijele te se navedeni iznos pomnoži sa 100.

Prosječna aktiva računa se kao aritmetička sredina stanja aktive na početku i na kraju razdoblja za koje se prosječak računa.

Izvor podataka o iznosu kamatnih troškova jest obrazac RDG, a podataka o iznosu aktive obrazac BS (oba su obrasca sastavni dio Statističkog izvješća za banke – NN, br. 57/99).

SLIKA 14. Kamatni rashod

Na razini pojedinih grupa banaka situacija je bila nešto drugačija. U I. grupi taj je pokazatelj kontinuirano rastao, dok je u ostalim grupama banaka, nakon znatnog povećanja u 1998. godini, padaoo. Rast u 1998. godini kod II. i III. grupe rezultat je znatnih povećanja kamatnih prihoda, dok je u IV. grupi rezultat smanjenja prosječne neto aktive. U 1999. godini, u usporedbi s 1998. godinom, kamatni se prihod smanjivao kod većine banaka, dok se povećavao kod dvije najveće te kod srednjevelikih banaka u stranom vlasništvu. Kod navedenih banaka u prvoj polovici 2000. godine (na godišnjoj razini) zabilježili smo daljnji rast kamatnog prihoda.

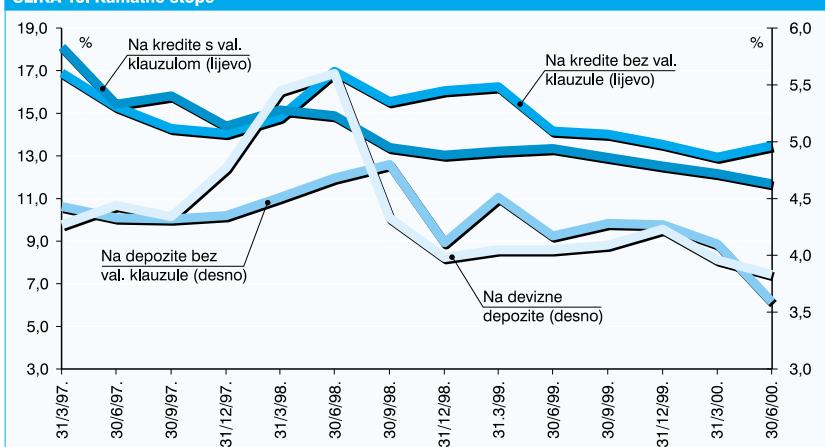
Kretanje prosječnih stopa kamatnih rashoda, promatrano na razini sustava, pratile su promjene kretanja aktive, kao i promjene prosječnih stopa kamatnih prihoda. Pri tomu su kamatni rashodi prosječno činili oko 50 posto kamatnih prihoda ostvarenih u promatranom razdoblju te je za isti postotak i njihov prosječni udio u neto aktivi bio manji.

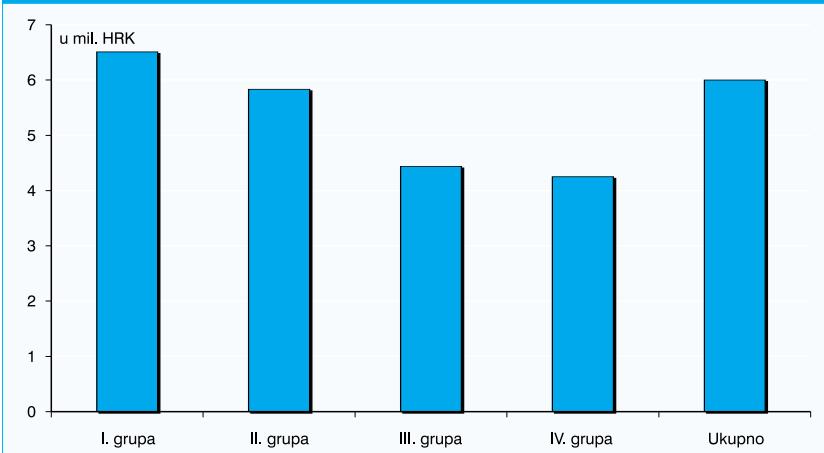
Dok su opisana kretanja udjela kamatnih prihoda i rashoda u neto aktivi na razini sustava pratila isti trend, kretanja stope kamatnih rashoda pojedinih grupa, u usporedbi s prosječnim kretanjem te stope u sustavu, bila su nešto drugačija. U 1998. godini kretanje kamatnih rashoda slijedilo je kretanje kamatnih prihoda, dok se u 1999. i prvoj polovici 2000. godine u pojedinim grupama banaka bilježi odstupanje. Tako su u 1999. godini kamatni rashodi u III. grupi ostali na razini iz prethodne godine uz pad kamatnih prihoda, dok su u

Osnovica za izračunavanje ponderiranih prosjeka jesu iznosi kredita koji su uz određenu kamatnu stopu odobreni u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žirorачunima i tekućim računima, za koje su ponderirani prosjeci izračunavani na temelju stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca. Kunki depoziti bez valutne klauzule (depoziti po videnju, štedni i oričeni depoziti) kao i devizni depoziti, iskazuju se kao vagani prosjeci mješevnih kamatnih stopa. Osnovica za izračunavanje vaganih prosječkih je stanja depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Iznimka su kunki štedni i oričeni depoziti za koje se vagani prosjeci (od srpnja 1995.) izračunavaju na temelju iznosa depozita koji su zaprimljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite sve su komponente ponderirane na temelju stanja konkretnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Izvor podataka je Statistika HNB-a.

SLIKA 15. Kamatne stope

SLIKA 16. Aktiva po zaposlenom, na dan 30. lipnja 2000.

Za svaku grupu banaka zbroje se iznosi prosječne aktive svih banaka iz pojedine grupe banaka te se navedeni iznos stavi u odnos s ukupnim brojem zaposlenih u bankama koje ulaze u pojedinu grupu. Dobivene sume međusobno se podjeli. Jednaki se postupak primjenjuje pri izračunu toga pokazatelja za sve banke. Prosječna aktiva računa se kao aritmetička sredina stanja aktive na početku i na kraju razdoblja za koje se prosjek računa.

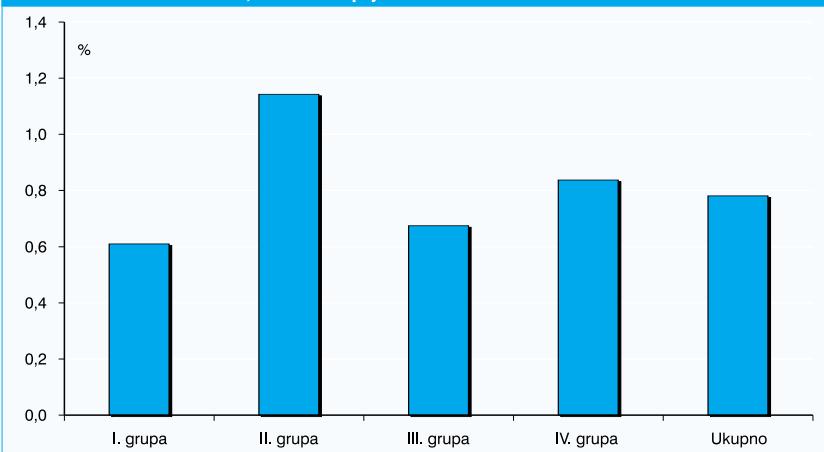
Izvor podataka o iznosu aktive jest obrazac BS (Statističko izvješće za banke – NN br. 57/99), a podataka o broju zaposlenih revidirano izvješće banaka.

IV. grupi kamatni rashodi pali više od kamatnih prihoda. Slično kretanje bilježi se za I. grupu u prvoj polovici 2000. godine, kad su se kamatni rashodi malo smanjili, a kamatni prihodi povećali.

U promatranom su razdoblju i aktivne i pasivne kamatne stope bile visoke, pri čemu je vagana prosječna aktivna kamatna stopa iznosila 14,9 posto na kredite bez valutne klauzule, odnosno 14 posto na kredite s valutnom klauzulom. Istodobno je vagana prosječna pasivna kamatna stopa iznosila 4,3 posto na depozite bez valutne klauzule, odnosno 4,4 posto na devizne depozite.

U istom je razdoblju zabilježeno fluktuirajuće smanjenje kamatnih stopa na kredite s valutnom klauzulom i bez nje, kao i na devizne depozite. S druge strane, kamatne stope na depozite bez valutne klauzule u cijelom su razdoblju ostale gotovo nepromijenjene. Pri tomu je još bila zadržana visoka kamatna marža, ali s tendencijom pada te je sredinom 2000. godine zabilježena njezina razina od 9,9 posto kod kredita i depozita bez valutne klauzule, odnosno 7,9 posto kod kredita s valutnom klauzulom i deviznih depozita.

Osim s pomoću prethodnih pokazatelja, uspješnost bankovnog sustava procjenjujemo i s pomoću omjera aktive i broja zaposlenih, kao i s pomoću udjela nekamatnih troškova u aktivi. Što je omjer aktive i broja zaposlenih veći, to je poslovanje banke, odnosno sustava uspješnije. S druge strane, što je udio nekamatnih troškova u aktivi manji, to je poslovanje efikasnije.

SLIKA 17. Nekamatni troškovi, na dan 30. lipnja 2000.

Omjer nekamatnih troškova i prosječne aktive za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroje nekamatni troškovi za određeni datum svih banaka koje ulaze u pojedinu grupu banaka te se nakon toga zbroje iznosi prosječne aktive svake pojedine grupe. Tako dobivene sume međusobno se podjeli i dobiveni se iznos pomnoži sa 100. Jednaki se postupak primjenjuje pri izračunu toga pokazatelja za sve banke. Prosječna se aktiva računa kao aritmetička sredina stanja aktive na početku i na kraju razdoblja za koje se prosjek računa.

Izvor podataka o iznosu nekamatnih troškova jest obrazac RDG, a podataka o iznosu aktive obrazac BS (oba su obrasca sastavni dio Statističkog izvješća za banke – NN br. 57/99).

16 U podatke o broju zaposlenih za sredinu i za kraj 1999. godine nisu uključeni podaci za banke nad kojima je u 1999. godini otvoren stečajni postupak.

Sredinom 2000. godine u bankovnom su sustavu bila 16.534 zaposlenika, što je smanjenje od 324 zaposlenika (1,9 posto) u usporedbi s krajem 1999. godine¹⁶, odnosno smanjenje od 681 zaposlenika (4 posto) prema sredini 1999. godine. Na razini sustava u prosjeku je na svakog zaposlenog dolazilo 6 milijuna kuna aktive. U I. grupi (6,5 milijuna kuna) i II. grupi (5,8 milijuna kuna) zabilježen je povoljniji omjer u odnosu na ostale grupe banaka, što pokazuje da su veće banke prema tom pokazatelju, u prosjeku, uspješnije. U III. grupi (4,4 milijuna kuna) i IV. grupi (4,3 milijuna kuna) zabilježen je niži omjer od prosjeka sustava.

Udio nekamatnih troškova u aktivi pruža nam nešto drugačiju sliku, iako je i prema tom pokazatelju I. grupa (0,6 posto) bila najuspješnija (za 0,2 postotna boda bolja od prosjeka sustava). Slijedile su III. grupa sa 0,7 posto, IV. grupa sa 0,8 posto te II. grupa sa 1,1 posto udjela.

2.1.6. Kreditni rizik

Sredinom 2000. godine na razini bankovnog sustava ukupni su plasmani (koji se raspoređuju, tj. bilančne i izvanbilančne kategorije plasmana) iznosili 111,6 milijardi kuna. U usporedbi s krajem 1999. godine to je povećanje od oko 4 milijarde kuna ili 3,7 posto, prema 1998. godini to je smanjenje od 2,7 milijardi kuna ili 2,3 posto, dok su u usporedbi s 1997. godinom ukupni plasmani povećani za 8,3 milijarde kuna ili 8 posto.

S promjenama visine ukupnih plasmana mijenjala se i njihova struktura po pojedinim kategorijama rizika. Smanjen je udio aktive koja donosi prihode u ukupnoj aktivi, sa 94,1 posto u 1997. na 89,5 posto sredinom 2000. godine, dok je povećan udio plasmana koji pripadaju skupinama najvišeg rizika. Tako su plasmani koji pripadaju skupini D i E povećali udjel sa 2,6 posto u 1997. na 6,9 posto sredinom 2000. godine.

Takvo se kretanje može ilustrirati i omjerom rezervacija i plasmana. Tako se u promatranom razdoblju taj pokazatelj kontinuirano pogoršavao do kraja 1999. godine, što pokazuje da je bankovni sustav bio izložen velikim potencijalnim gubicima. Pri tomu se omjer ukupnih rezervacija i plasmana povećao sa 5 posto u 1997. na 8,9 posto sredinom 2000. godine.

⇒ U Tablici 11. navedeni su iznosi plasmana raspoređenih po rizičnim skupinama, kao i njihov udio u ukupnim plasmanima koji se raspoređuju.

Izvori podataka su izvešća banaka na obrascu R, propisanom Odlukom o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 32/99. i 64/99). Obrazac je sastavni dio Upute za jedinstvenu primjenu Odluke o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 36/99).

⇒ Omjer ukupnih rezervacija i ukupnih plasmana koji se raspoređuju izračunat je tako da se zbroje posebne rezerve za identificirane i neidentificirane gubitke te se dobivena suma podjeli s iznosom ukupnih plasmana i pomnoži sa 100.

Izvori podataka o iznosima posebnih rezerva za identificirane i neidentificirane gubitke su izvešća banaka na obrascu PR, koji je sastavni dio Upute za jedinstvenu primjenu Odluke o visini i načinu formiranja posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke (NN, br. 36/99), a koja je donesena na temelju Odluke o visini i načinu formiranja posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke (NN, br. 32/99).

Izvori podataka o ukupnim plasmanima su izvešća banaka na obrascu R, propisanom Odlukom o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 32/99. i 64/99). Obrazac je sastavni dio Upute za jedinstvenu primjenu Odluke o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 36/99).

TABLICA 11. Klasifikacija plasmana po rizičnim skupinama, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Plasmani	XII. 1997.		XII. 1998.		XII. 1999.		VI. 2000.	
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel
A	91.706,8	88,8	97.227,9	85,1	92.061,5	85,5	96.197,0	86,2
B	5.454,5	5,3	6.377,8	5,6	4.507,0	4,2	3.709,7	3,3
C	3.413,4	3,3	5.574,8	4,9	3.749,9	3,5	3.985,8	3,6
D	871,7	0,8	2.718,1	2,4	3.393,6	3,2	3.531,8	3,2
E	1.856,7	1,8	2.359,6	2,1	3.903,3	3,6	4.179,4	3,7
Ukupno	103.303,1	100,0	114.258,2	100,0	107.615,4	100,0	111.603,6	100,0

TABLICA 12. Omjer rezervacija i plasmana (A, B, C, D i E), na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1997.	XII. 1998.	XII. 1999.	VI. 2000.
1. Ukupno rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke	5.111,3	7.645,6	9.486,2	9.879,8
1.1. Rezervacije za identificirane gubitke	4.539,8	6.951,6	8.694,7	8.958,3
1.2. Rezervacije za neidentificirane gubitke	571,5	694,0	791,5	921,5
2. Ukupno bruto plasmani (A, B, C, D i E)	103.303,1	114.258,2	107.615,4	111.603,6
3. Relativni omjer ukupnih rezervacija i ukupnih bruto plasmana	4,9%	6,7%	8,8%	8,9%

Iz tih se pokazatelja vidi da su negativni utjecaji (ponajprije pogoršanje stanja u gospodarstvu u promatranom razdoblju) jače djelovali na sustav od pozitivnih utjecaja (poboljšanje kreditnih politika banaka, njihova striktnija primjena te ulazak stranih banaka na domaće tržište).

Povećanje, odnosno smanjenje kreditnog rizika ovisi i o strukturiranosti kreditnog portfelja.

Sredinom 2000. godine od 48,2 milijarde kuna plasiranih kredita na razini sustava, 22,1 milijarda kuna, odnosno 45,8 posto ukupnih kredita plasirano je u ostala trgovačka društva. Slijedili su krediti stanovništvu u iznosu od 18,2 milijarde kuna (37,8 posto) te krediti državnim jedinicama u iznosu od 4,1 milijarde kuna (8,4 posto).

✉ Za svaku grupu banaka, kao i za sve banke, prikazana je kreditna izloženost pojedinom institucionalnom sektoru.

Izvori podataka su izvješća banaka na obrascu BS/KRED (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99).

TABLICA 13. Struktura kredita po institucionalnim sektorima, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	I. grupa		II. grupa		III. grupa		IV. grupa		Ukupno	
	XII. 1999.	VI. 2000.	XII. 1999.	VI. 2000.	XII. 1999.	VI. 2000.	XII. 1999.	VI. 2000.	XII. 1999.	VI. 2000.
1. Državne jedinice	2.443,4	3.333,9	387,2	546,3	53,0	78,3	105,6	98,8	2.989,1	4.057,2
2. Financijske institucije	559,6	469,9	299,5	261,2	34,8	129,1	230,4	123,7	1.124,2	983,8
3. Javna trgovačka društva	1.309,6	1.569,4	316,2	425,1	2,7	0,0	112,4	87,3	1.740,9	2.081,9
4. Ostala trgovačka društva	10.996,3	10.237,1	8.914,8	8.723,8	811,9	943,0	2.101,5	2.149,9	22.824,5	22.053,9
4. Nепrofitne institucije	136,3	152,2	46,4	62,8	4,7	4,2	11,9	10,9	199,4	230,1
5. Stanovništvo	9.655,9	10.732,0	5.668,4	5.587,8	734,54	976,4	1.090,1	911,3	17.148,9	18.207,4
6. Nerezidenti	308,5	287,0	149,4	162,6	0,0	0,0	30,8	33,4	488,7	483,1
Ukupno	25.449,1	26.784,9	15.824,6	15.820,4	1.643,1	2.133,3	3.720,9	3.447,1	46.637,7	48.185,8

Na razini pojedinih grupa može se uočiti da su najveći dio kredita državnim jedinicama te javnim trgovačkim društvima plasirale banke iz I. grupe, dok su banke iz II., III. i IV. grupe ponajprije odobravale kredite ostalim trgovačkim društvima i stanovništvu.

U prvoj polovici 2000., u usporedbi s krajem 1999. godine, u I. grupi zabilježeno je znatno povećanje kredita stanovništvu (1,1 milijarda kuna, odnosno 11,1 posto) te kredita državnim jedinicama (0,9 milijardi kuna, odnosno 36,4 posto).

Banke nastoje postići optimalan odnos između ostvarivanja profita s jedne strane i sigurnosti i likvidnosti s druge strane.

Da bi osigurale rezerve likvidnosti, banke dio sredstava plasiraju u vrijednosne papire koji su lako utrživi te se brzo mogu transformirati u likvidna sredstva.

Sredinom 2000. godine na razini ukupnog sustava banke su imale upisano 4,8 milijardi kuna vrijednosnih papira HNB-a i središnje države što čini 4,8 posto ukupne aktive sustava. Od toga iznosa 2 milijarde kuna, odnosno 41,7 posto plasirano je u blagajničke zapise HNB-a u kunama. Slijedili su plasmani u bla-

2.1.7. Likvidnosni rizik¹⁷

¹⁷ Likvidnosni je rizik potencijalna opasnost da banka neće biti u stanju podmirivati obvezu o roku dospjeća, i zbog neusklađene ročne strukture izvora i plasmana i zbog poremećaja na tržištu.

✉ Prema statističkim izvorima Hrvatske narodne banke prikazano je stanje na određeni datum upisanih blagajničkih zapisa središnje banke u domaćoj i stranoj valuti, kao i stanje vrijednosnih papira središnje države koji se nalaze u vlasništvu banaka.

Vrijednosni papiri središnje banke upisuju se na temelju Odluke o izdavanju blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (NN, br. 48/98) i Odluke o izdavanju blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (NN, br. 48/98. i 7/99).

TABLICA 14. Upisani vrijednosni papiri HNB-a i središnje države, u milijunima kuna, na dan 30. lipnja 2000.

	I. grupa	II. grupa	III. grupa	IV. grupa	Ukupno
1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	1.536,3	366,1	19,7	62,9	1.985,0
2. Blagajnički zapisi HNB-a u devizama	1.184,3	301,5	85,5	101,7	1.673,0
3. Trezorski zapisi MF-a	606,0	292,0	53,4	58,1	1.009,5
4. Instrumenti tržišta novca središnje države	40,9	24,8	15,0	10,6	91,2
Ukupno	3.367,6	984,3	173,6	233,3	4.758,7

gajničke zapise HNB-a u devizama u iznosu od 1,7 milijardi kuna (35,2 posto), u trezorske zapise Ministarstva financija (1 milijarda kuna, odnosno 21,2 posto) te u instrumente tržišta novca središnje države (0,1 milijarda kuna, odnosno 1,9 posto).

¹⁸ Pod najvećim relativnim plasmanom ovdje se smatra udio ulaganja pojedine grupe banaka u određenu vrstu vrijednosnih papira, i to one grupe kod koje je, promatrano u usporedbi s ostalim grupama banaka, taj udio najveći.

Od ukupnih plasmana u navedene vrijednosne papiре najveći relativni plasman¹⁸, kad se usporede pojedine grupe banaka, u blagajničke zapise HNB-a u kunama (45,6 posto) ostvaren je u I. grupi. Najveći relativni plasmani u blagajničke zapise HNB-a u devizama (49,3 posto), u trezorske zapise Ministarstva financija (30,7 posto) te u instrumente tržišta novca središnje države (8,6 posto) ostvareni su u III. grupi.

Zbog teškoća s likvidnošću banke su se koristile i kreditima Hrvatske narodne banke. Tako su u drugom tromjesečju 2000. godine banke u prosjeku uzimale 0,3 milijarde kuna kredita od središnje banke – u usporedbi s prvim tromjesečjem 0,6 milijardi kredita manje, a u usporedbi sa 1999. godinom 1 milijardu kuna kredita manje.

TABLICA 15. Krediti od Hrvatske narodne banke, u milijunima kuna, tromjesečni/godišnji prosjek

	I. grupa			II. grupa			III. grupa			IV. grupa			Ukupno		
	1999.	2000. 1. tr.	2000. 2. tr.	1999.	2000. 1. tr.	2000. 2. tr.	1999.	2000. 1. tr.	2000. 2. tr.	1999.	2000. 1. tr.	2000. 2. tr.	1999.	2000. 1. tr.	2000. 2. tr.
1. Lombardni kredit	107,1	139,3	54,0	33,5	16,1	4,5	3,8	3,0	0,3	10,4	3,7	1,8	154,8	162,0	60,6
2. Interventni kredit	0,0	0,0	0,0	21,5	7,5	5,8	0,0	0,0	0,0	62,6	1,1	9,2	84,1	8,6	15,0
3. Kredit za likvidnost	0,0	0,0	0,0	791,8	652,6	158,9	70,9	7,2	39,3	68,7	64,1	71,0	931,4	724,0	269,2
4. Repo blagajnički zapisi	71,9	34,9	0,8	51,5	7,6	0,7	8,9	0,9	0,1	9,1	0,1	0,1	141,5	43,5	1,7
Ukupno	179,1	174,1	54,8	898,2	683,8	169,9	83,7	11,1	39,8	150,8	69,1	82,1	1.311,8	938,1	346,5

¹⁸ Za svaku grupu banaka, kao i za sve banke, prikazan je tromjesečni, odnosno godišnji projek korištenja sekundarnih izvora likvidnosti od središnje banke, i to lombardnih kredita, kredita za likvidnost, interventnih kredita te posudivanje sredstava na repo aukcijama središnje banke. Navedeni sekundarni izvori likvidnosti rabe se u skladu sa sljedećom regulativom Hrvatske narodne banke: 1) Odlukom o uvjetima za odobrenje kratkoročnog kredita na osnovi zaloga vrijednosnih papira (lombardni kredit) (NN, br. 160/98, 28/99, 32/99, i 38/99), 2) Odlukom o kratkoročnom kreditu za likvidnost (NN, br. 132/99) i 3) Odlukom o uvjetima i načinu odobravanja kratkoročnih interventnih kredita (NN, br. 32/99).

Kretanja pojedinih vrsta kredita prate navedena ukupna kretanja.

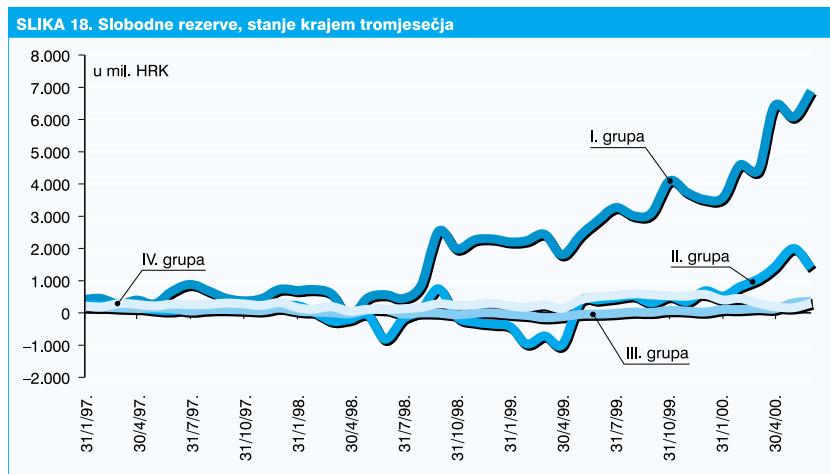
Likvidnost se može ilustrirati i kretanjem slobodnih rezervi, čime se ukazuje na percepciju rizika od strane banaka, eventualni nedostatak likvidnih sredstava te povećane rezerve likvidnosti.

Zaključno s prvim tromjesečjem 1998. godine u svim četirima grupama banaka zabilježena je pozitivna razina slobodnih rezervi. Od drugog tromjesečja 1998. pa do drugog tromjesečja 1999. godine u II. i III. grupi zabilježena je oscilirajuća, pretežno negativna razina, koja se u III. grupi održala i u trećem tromjesečju 1999. godine, dok je istodobno u I. i IV. grupi zabilježena rastuća

¹⁹ U navedenoj tablici prikazani su tromjesečni projekti stanja slobodnih rezerva u promatranom razdoblju po grupama banaka. Slobodne rezerve računaju se prema sljedećoj formuli:
slobodne rezerve = (stvarne kunske rezerve + stvarne devizne rezerve + dopunske rezerve) – (obvezne rezerve + devizne obvezne rezerve) – uzajmljene rezerve
stvarne kunske rezerve = stanje na žiroracunu + stanje u blagajni + izdvojena rezerva
stvarne devizne rezerve = likvidna devizna potraživanja (uključujući blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti) + izdvojena rezerva
dopunske rezerve = blagajnički zapisi HNB-a u domaćoj valuti + trezorski zapisi MF-a RH + mjenice MF-a RH + kratkoročni plasmani na tržištu novca
uzajmljene rezerve = lombardni kredit + repo blagajnički zapisi + interventni kredit + izvanredni kredit + predsanacijski kredit + prekonosni kredit + ostali krediti s rokom dospijeća do 7 dana
Izvor podataka je statistika HNB-a.

TABLICA 16. Slobodne rezerve, u milijunima kuna i postocima, tromjesečni prosjek

	I. grupa		II. grupa		III. grupa		IV. grupa	
	Iznos	Indeks (1.tr.1997. =100)	Iznos	Indeks (1.tr.1997. =100)	Iznos	Indeks (1.tr.1997. =100)	Iznos	Indeks (1.tr.1997. =100)
1.tr.1997.	440,9	100,0	273,4	100,0	170,4	100,0	238,2	100,0
2.tr.1997.	392,2	88,9	190,7	69,8	151,3	88,8	263,2	110,5
3.tr.1997.	765,9	173,7	106,0	38,8	70,8	41,5	258,6	108,6
4.tr.1997.	537,5	121,9	153,7	56,2	86,0	50,5	244,8	102,8
1.tr.1998.	784,6	177,9	186,6	68,3	38,5	22,6	167,0	70,1
2.tr.1998.	389,6	88,4	-106,0	-38,8	57,5	33,8	109,1	45,8
3.tr.1998.	1.107,4	251,2	105,6	38,6	-21,1	-12,4	165,9	69,6
4.tr.1998.	2.506,5	568,5	-87,0	-31,8	-33,7	-19,8	219,4	92,1
1.tr.1999.	2.435,8	552,4	-542,8	-198,5	-108,9	-63,9	131,5	55,2
2.tr.1999.	2.287,1	518,7	-705,7	-258,1	-87,8	-51,6	183,7	77,1
3.tr.1999.	3.099,5	703,0	481,7	176,2	-0,5	-0,3	535,1	224,6
4.tr.1999.	3.781,3	857,6	565,8	207,0	46,6	27,4	540,4	226,8
1.tr.2000.	4.404,6	998,9	795,4	290,9	193,6	113,6	454,4	190,7
2.tr.2000.	6.400,4	1.451,6	1.710,3	625,6	276,0	162,0	379,2	159,2

⇨Prikaz kretanja slobodnih rezerva izrađen je na temelju podataka o stanju slobodnih rezerva na posljednji dan tromjesečja koje je uzeto u razmatranje.

Izvor podataka je statistika HNB-a.

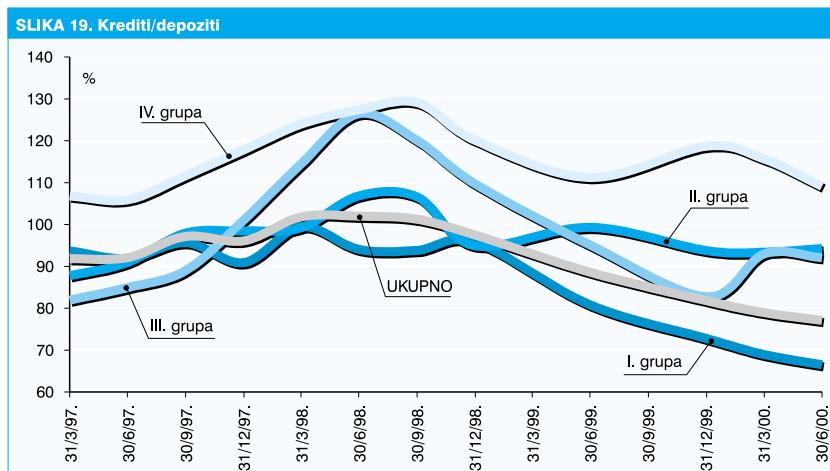
pozitivna razina slobodnih rezervi. Od četvrtog tromjesečja ponovno se bilježi pozitivna razina slobodnih rezervi u svim grupama banaka.

Na slici 18. kretanje slobodnih rezervi još je uočljivije. Tako se uočava znatan apsolutan i relativan rast slobodnih rezervi u I. grupi u trećem tromjesečju 1998. godine te njihov daljnji rast.

Kretanje likvidnosti može se ilustrirati i omjerom kredita i depozita. Što je taj omjer manji, likvidnost banke, odnosno sustava, bolja je jer bankama ostaje više sredstava za rezerve likvidnosti. Omjer kredita prema depozitima od oko 70 posto smatra se optimalnim.

Dok smo u I., II. i IV. grupi u promatranom razdoblju bilježili oscilirajuće kretanje omjera s blagim povećanjem u 1998. godini, u III. grupi zabilježeno je znatnije povećanje toga omjera u 1998. godini te naknadno kontinuirano smanjenje do kraja 1999. godine. U prvom tromjesečju 2000. godine omjer se ponovno povećao u III. grupi zbog znatnog rasta kredita. Pogoršanje odnosa u 1998. godini može se povezati s uvođenjem poreza na dodanu vrijednost, koje je rezultiralo slabijom likvidnošću poduzeća početkom 1998. godine. Od druge polovice 1998. godine situacija se smirila i taj se pokazatelj poboljšao.

Jedna od ekonomskih uloga banaka jest ročna usklađenost kratkoročne aktive i kratkoročne pasive. Što je banke uspješnije provode, to je omjer kratko-

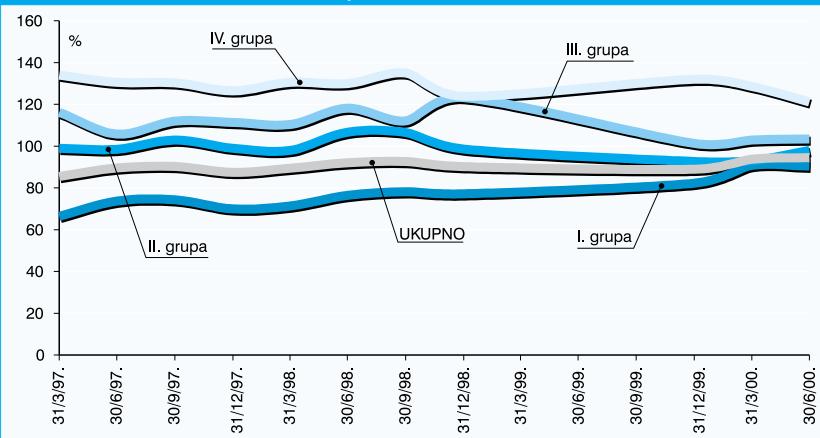
⇨Omjer ukupnih kredita i depozita za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroje ukupni krediti za određeni datum svih banaka koje ulaze u pojedinu grupu banaka te se nakon toga zbroje iznosi ukupnih depozita svake pojedine grupe banaka. Tako dobivene sume međusobno se podjele te se navedeni iznos pomnoži sa 100. Jednaki se postupak primjenjuje pri izračunu toga pokazatelja za sve banke.

Pod kreditima podrazumijevamo kunske i devizne kredite u neto iznosu, tj. nakon umanjenja kredita za iznos formiranih posebnih rezerv za identificirane gubitke. U depozite je uključena i blokirana devizna štednja stanovništva, dok se depoziti primljeni od HNB-a smatraju obvezama po kreditima pa se zato i ne uključuju.

Izori podataka o kreditima su izvješća banaka na obrascu BS/KRED (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99), a podataka o depozitima izvješća na obrascu BS/DEP (Statističko izvješće za banke).

Omjer kratkoročne aktive i kratkoročne pasive za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroji kratkoročna aktiva u određenom tromjesečju svih banaka koje ulaze u pojedini grupu banaka te se nakon toga, na jednaki način, zbroji i kratkoročna pasiva. Tako dobivene sume međusobno se podijele i dobiveni se iznos pomnoži sa 100. Izvori podataka o kratkoročnoj aktivi su izvješća banaka na obrascima BS i BS/RK (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99), dok je do 30. lipnja 1999. izvor bila RB bilanca (Reklasificirana bilanca banaka). Izvor podataka o kratkoročnoj pasivi su izvješća banaka na obrascima BS i BS/RD (Statističko izvješće za banke), dok je do 30. lipnja 1999. izvor podataka bila RB banaka.

SLIKA 20. Kratkoročna aktiva/kratkoročna pasiva

ročne aktive i kratkoročne pasive manji. Međutim, da bi banka mogla kvalitetno servisirati svoju kratkoročnu pasivu, mora raspolagati adekvatnim iznosom kratkoročne aktive. Drugim riječima, bilanca treba biti ročno usklađena.

Prosječni je omjer kratkoročne aktive i kratkoročne pasive u I. grupi bio 77,3 posto, u II. grupi 99,3 posto, u III. grupi 110,6 posto te u IV. grupi 129,3 posto. U II., III. i IV. grupi bilo je primjetno oscilirajuće smanjenje toga omjera, dok se u I. grupi taj omjer postupno povećavao, osobito u prvoj polovici 2000. godine.

2.1.8. Valutni rizik

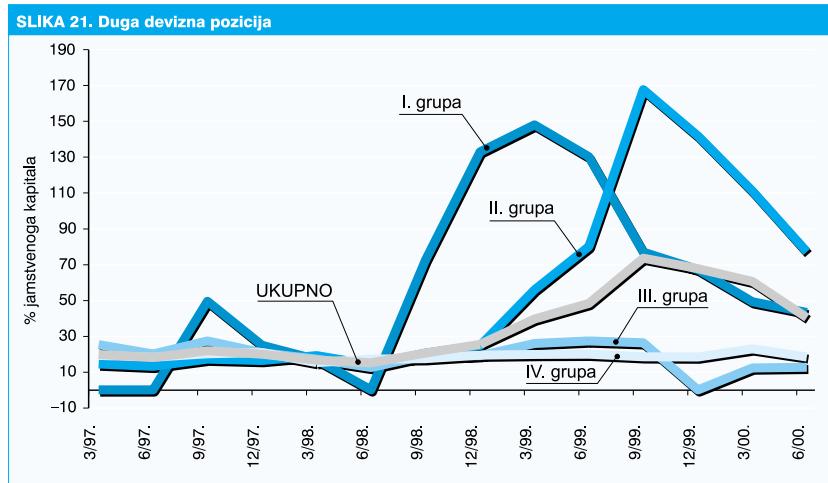
Valutni rizik nastaje zbog promjene tečaja domaće valute te utječe na vrijednost bilančnih i izvanbilančnih pozicija nominiranih u stranim valutama. Kada se iznos aktive nominiran u jednoj valuti razlikuje od iznosa pasive nominiranog u toj istoj valuti, svaka promjena tečaja te valute rezultira dobitkom, odnosno gubitkom koji utječe na vrijednost kapitala.

Poslovne banke svakoga dana usklađuju svoju deviznu poziciju, s tim da izloženost valutnom riziku, prema propisima Hrvatske narodne banke, ne smije biti veća od 30 posto jamstvenoga kapitala banke.

Izloženost valutnom riziku u promatranom razdoblju analizirana je s pomoću kretanja duge devizne pozicije (devizna potraživanja veća od deviznih obveza) i kratke devizne pozicije (devizna potraživanja manja od deviznih obveza) po usporedivim grupama banaka. Pri iskazivanju kretanja duge, odnosno kratke devizne pozicije, u pojedine grupe uključene su samo one banke koje su u promatranom razdoblju iskazale veću izloženost kod dotične devizne pozicije.

Prosječek banaka koje su iskazale dugu deviznu poziciju kretao se unutar propisanog iznosa jamstvenoga kapitala sve do polovice prvog tromjesečja 1999. godine. Nakon toga uočen je trend rasta sve do četvrtog tromjesečja iste godine, kada se smjer promijenio. Pri tome je još bio zadržan veći prosječek izloženosti od propisom dopuštenoga. Međutim, ako se takav trend nastavi i u trećem tromjesečju 2000. godine, može se očekivati da će prosječek izloženosti biti unutar propisanog ograničenja.

Iz Slike 21. vidi se kako je na kretanje prosjeka znatno utjecalo kretanje u pojedinim grupama banaka. Konkretno, u I. i II. grupi nagli rast krivulje uvjetovan je velikim odstupanjem izloženosti pojedinih banaka s obzirom na

propisano ograničenje, dok su preostale dvije grupe banaka zadržale kretanje na razini prosjeka promatranog razdoblja.

S druge strane, kretanje prosjeka banaka koje su iskazale kratku deviznu poziciju bilo je relativno stabilno, uz nešto veći rast u razdoblju između trećeg tromjesečja i sredine četvrtog tromjesečja 1998. godine, nakon čega je slijedilo smirivanje kretanja i održavanje prosjeka u granicama dopuštenoga. Slično kao i na kretanje duge devizne pozicije, na odstupanje od prosjeka razdoblja znatno su utjecala kretanja u I. grupi i manje kretanja u II. grupi. Važno je napomenuti da je do zabrinjavajućeg trenda rasta izloženosti I. grupe banaka došlo uglavnom zbog smanjenja broja banaka koje su, unutar grupe, iskazale kratku deviznu poziciju. Naime, pri izračunu prosjeka grupe uzima se u obzir aritmetička sredina izloženosti svih banaka u grupi. U ovom je slučaju broj banaka u navedenom razdoblju smanjen što je utjecalo na povećanje prosjeka grupe, a da realno nije došlo do povećanja izloženosti banaka koje su uključene u odgovarajuću usporedivu grupu.

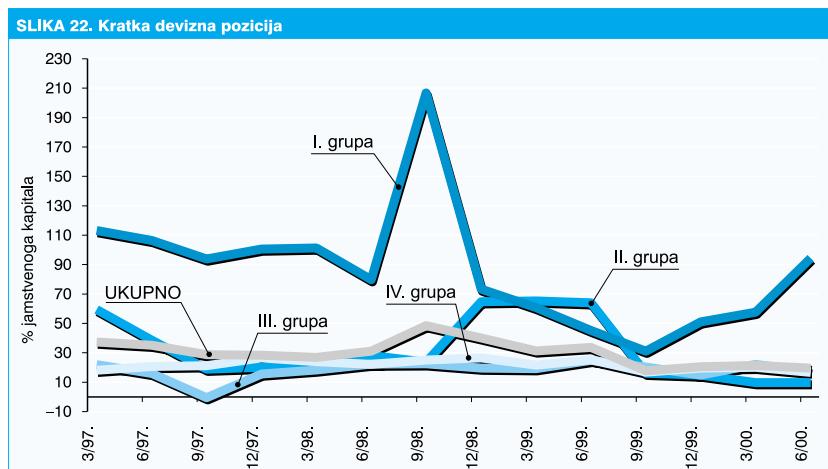
Glavne uzroke takvim kretanjima izloženosti valutnom riziku nalazimo u događanjima prije, u tijeku i nakon okončanja postupka sanacije pojedinih banaka. To se navodi zato što je većina banaka prije sanacije uglavnom iskazivala kratku deviznu poziciju, koja je, nakon što je sanacija provedena tako da su loša potraživanja banaka u sanaciji zamijenjena potraživanjima (obveznicama) od RH nominiranim u stranoj valuti, prerasla u dugu deviznu poziciju. S obzirom na veličinu iznosa takvih potraživanja potrebno je određeno razdoblje

Omjer duge devizne pozicije (kad su devizna potraživanja veća od deviznih obveza) i jamstvenoga kapitala za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroje duge devizne pozicije u određenom tromjesečju onih banaka koje ulaze u pojedinu grupu banaka, a iskazale su dugu deviznu poziciju, te se nakon toga, na jednak način, zbroje iznosi jamstvenoga kapitala. Tako dobivene sume međusobno se podijele i dobiveni se iznos pomnoži sa 100.

Izvori podataka o dugoj deviznoj poziciji su izvešća banaka koja se dostavljaju na temelju Odluke o sprečavanju izloženosti devizne pozicije ovlaštenih banaka i štedionica valutnom riziku (NN, br. 134/97).

Jamstveni se kapital računa prema Odluci o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99) i odgovarajućoj uputi za njezino provođenje (Uputa za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke – NN, br. 36/99).

Izvori podataka o jamstvenom kapitalu su izvešća banaka na obrascu JAK, koji je sastavni dio navedene Upute.

Omjer kratke devizne pozicije (kad su devizna potraživanja manja od deviznih obveza) i jamstvenoga kapitala za svaku grupu banaka računa se tako da se najprije zbroje kratke devizne pozicije u određenom tromjesečju onih banaka koje ulaze u pojedinu grupu banaka, a iskazale su kratku deviznu poziciju, te se nakon toga, na jednak način, zbroje iznosi jamstvenoga kapitala. Tako dobivene sume međusobno se podijele i dobiveni se iznos pomnoži sa 100.

Izvori podataka za kratku deviznu poziciju su izvešća banaka koja se dostavljaju na temelju Odluke o sprečavanju izloženosti devizne pozicije ovlaštenih banaka i štedionica valutnom riziku (NN, br. 134/97).

Jamstveni se kapital računa prema Odluci o načinu izračunavanja kapitala banke (NN, br. 32/99) i odgovarajućoj uputi za njezino provođenje (Uputa za jedinstvenu primjenu Odluke o načinu izračunavanja kapitala banke – NN, br. 36/99).

Izvori podataka o jamstvenom kapitalu su izvešća banaka na obrascu JAK, koji je sastavni dio navedene Upute.

za usklađivanje s propisom. Osim toga u drugoj polovici 1998. i prvoj polovici 1999. godine u sustavu su bila zamjetna velika deprecijacijska očekivanja. Sa smanjenjem tih očekivanja smanjena je i duga pozicija.

2.2. Štedionice

Na dan 30. lipnja 2000. poslovalo je 28 štedionica, od kojih 4 stambene štedionice. Tijekom prvih šest mjeseci 2000. godine ukinuto je odobrenje za rad 6 štedionica, dok je za jednu podnesen prijedlog Trgovačkom sudu za pokretanje stečajnog postupka.

2.2.1. Struktura bilance

Aktiva štedionica iznosila je 30. lipnja 2000. 1,3 milijarde kuna i bila je za 2,5 posto veća od ukupne aktive štedionica na kraju 1999. godine. Od ukupne aktive štedionica na kraju 1999. godine 16,5 posto odnosilo se na stambene štedionice. Na kraju prvog polugodišta 2000. godine udio aktive stambenih štedionica povećao se na 24,7 posto, dok se udio ostalih štedionica u ukupnoj aktivi štedionica smanjio na 75,3 posto. Na takva kretanja utjecalo je smanjenje broja štedionica zbog oduzimanja odobrenja za rad, s jedne strane, te intenzivan rast aktive stambenih štedionica, s druge strane.

⇒ Na temelju podataka iz Statističkog izvješća za banke (NN, br. 57/99 – obrazac BS) te izvedenoga istovrsnog agregiranog izvješća na razini sustava, za promatrana razdoblja izračunat je udio svake bilančne stavke aktive u ukupnoj aktivi. Promjena stanja je postotna promjena u usporedbi s prethodnim razdobljem.

TABLICA 17. Struktura aktive štedionica, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1999.		VI. 2000.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	89,8	7,0	99,4	7,5	10,7
1.1. Gotovina	24,3	1,9	45,2	3,4	86,0
1.2. Depoziti	65,5	5,1	54,2	4,1	-17,2
2. Depoziti kod bankovnih institucija	93,1	7,2	111,5	8,5	19,8
3. Trezorski zapisi MF-a i blag. zapisi HNB-a	126,4	9,8	244,6	18,6	93,4
4. Trgovački portfelj vrijednosnih papira	3,1	0,2	7,6	0,6	148,5
5. Krediti finansijskim institucijama	50,5	3,9	41,1	3,1	-18,6
6. Krediti ostalim komitentima	662,3	51,5	602,0	45,7	-9,1
7. Investicijski portfelj vrijednosnih papira	32,4	2,5	34,8	2,6	7,1
8. Ulaganja u podružnice i povezana trg. društva	1,4	0,1	1,3	0,1	-3,5
9. Preuzeta imovina	25,8	2,0	20,5	1,6	-20,6
10. Materijalna imovina i sofтвер (minus amort.)	66,5	5,2	54,2	4,1	-18,4
11. Kamate, naknade i ostala imovina	142,5	11,1	108,3	8,2	-24,0
12. Manje: posebne rezerve za neident. gubitke	7,6	0,6	6,9	0,5	-8,4
Ukupno	1.286,2	100,0	1.318,3	100,0	2,5

U aktivi štedionica na dan 30. lipnja 2000. prevladavali su krediti ostalim komitentima, a njihov udio u ukupnoj aktivi smanjio se sa 51,4 posto na kraju 1999. godine na 45,6 posto. Udio trezorskih zapisa i blagajničkih zapisa HNB-a u ukupnoj aktivi povećao se sa 9,8 posto u 1999. godini na 18,5 posto na kraju prvog polugodišta 2000. godine zbog rasta trezorskih zapisa MF-a i blagajničkih zapisa HNB-a u bilancama stambenih štedionica. Od ostalih važnijih stavki, rast su u prvih šest mjeseci u usporedbi s krajem 1999. godine zabilježili depoziti kod bankarskih institucija (sa 7,2 posto na 8,4 posto ukupne aktive), gotovina i depoziti kod HNB-a (sa 6,9 posto na 7,5 posto ukupne aktive), dok je udio kamata, naknada i ostale imovine pao sa 11 posto na 8,2 posto ukupne aktive.

U strukturi pasive štedionica na dan 30. lipnja 2000. oročeni depoziti iznosili su 64,9 posto, slično kao i na kraju 1999. godine, dok je kapital iznosio 23,2 posto, a ostali izvori 11,9 posto pasive štedionica. Udio kapitala štedionica u ukupnoj pasivi smanjio se sa 27,9 posto na kraju 1999. godine na 23,2 posto u

TABLICA 18. Struktura pasive štedionica, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1999.		VI. 2000.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena
1. Krediti od finansijskih institucija	28,8	2,2	9,8	0,7	-65,9
1.1. Kratkoročni krediti	24,8	1,9	8,5	0,6	-65,7
1.2. Dugoročni krediti	4,1	0,3	1,3	0,1	-67,0
2. Depoziti	826,3	64,2	855,5	64,9	3,5
2.1. Depoziti na žiroračunima i tekućim računima	6,6	0,5	8,2	0,6	23,9
2.2. Štedni depoziti	38,6	3,0	26,7	2,0	-30,8
2.3. Oročeni depoziti	781,1	60,7	820,6	62,2	5,1
3. Ostali krediti	8,4	0,7	10,9	0,8	29,4
3.1. Kratkoročni krediti	7,8	0,6	10,2	0,8	30,1
3.2. Dugoročni krediti	0,6	0,0	0,7	0,1	20,2
4. Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	3,0	0,2	-
4.1. Kratkoročni izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	3,0	0,2	-
4.2. Dugoročni izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	-
5. Dopunski kapital	52,0	4,0	84,6	6,4	62,9
5.1. Izdani podređeni instrumenti	12,8	1,0	12,0	0,9	-6,2
5.2. Izdani hibridni instrumenti	39,2	3,0	72,6	5,5	85,4
6. Kamate, naknade i ostale obvezne	53,0	4,1	49,1	3,7	-7,5
7. Dobit/gubitak tekuće godine	-41,4	-3,2	-1,3	-0,1	-
8. Kapital	359,1	27,9	306,6	23,3	-14,6
Ukupno	1.286,2	100,0	1.318,3	100,0	2,5

⇒ Primijenjeno je isto načelo kao i u Tablici 17., tj. na osnovi podataka iz izvješća na obrascima BS (Statističko izvješće za banke – NN, br. 57/99) te iz izvedenoga istovrsnog agregiranog izvješća na razini sustava, za promatrana razdoblja izračunat je udio svake bilančne stavke pasive u ukupnoj pasivi. Promjena stanja je postotna promjena u usporedbi s prethodnim razdobljem.

prvom polugodištu 2000. godine. Dopunski se kapital u istom razdoblju povećao sa 51,9 na 84,6 milijuna kuna, a njegov udio u pasivi povećao se sa 4 posto na kraju 1999. godine na 6,4 posto u prvom polugodištu 2000. godine. Smanjenje gubitka tekuće godine na kraju prvog polugodišta 2000. godine u usporedbi sa 1999. godinom ukazuje na tendenciju poboljšanja poslovanja štedionica u 2000. godini.

Kapital štedionica smanjio se u usporedbi s krajem 1999. godine za 14 posto, dijelom zbog smanjenja broja štedionica u 2000. godini, a dijelom zbog povećanja gubitka štedionica iz proteklih godina odnosno smanjenja zakonskih, statutarnih i ostalih rezerva radi pokrića gubitka.

Jamstveni kapital štedionica 30. lipnja 2000. iznosio je 334 milijuna kuna, što je približno jednako razini ostvarenoj 31. prosinca 1999. kada je iznosio 336 milijuna kuna. Temeljni kapital štedionica, zbog gubitaka u poslovanju štedionica, smanjio se u prvih šest mjeseci 2000. godine, ali je istodobno povećan dopunski kapital (hibridni i podređeni instrumenti) koji su štedionice, u skladu sa zakonom, uračunale u jamstveni kapital.

Adekvatnost kapitala štedionica iznosila je na kraju 1999. godine 38 posto, a na kraju prvog polugodišta 2000. godine 44 posto.

TABLICA 19. Struktura kapitala štedionica, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1999.		VI. 2000.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Promjena
1. Dionički kapital	369,4	102,9	361,9	118,0	-2,0
2. Zadržana dobit/ gubitak	-46,1	-12,8	-73,5	-24,0	59,4
3. Zakonske rezerve	13,6	3,8	3,9	1,3	-71,6
4. Statutarne i ostale kapitalne rezerve	22,2	6,2	14,4	4,7	-35,0
Ukupno	359,1	100,0	306,6	100,0	-14,6

⇒ Kapital, kao jedna od stavki na strani pasive agregirane bilance svih štedionica prikazane u Tablici 18., detaljnije je razrađen te je za promatrana razdoblja izračunat udio svake od navedenih stavki u ukupnom kapitalu svih štedionica stavljajući u odnos svake stavke s ukupnim kapitalom štedionica. Navedeni iznosi pomnoženi su sa 100. Promjena stanja je postotna promjena u usporedbi s prethodnim razdobljem.

2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Na temelju podataka iz Statističkog izvješća za banke (NN, br. 57/99. – obrazac RDG) kumulativno je, za promatrana razdoblja, iskazana svaka stavka iz izvješća na razini svih štedionica. Ukupni iznos za svaku stavku izračunat je tako da su zbrojeni iznosi istovrsnih stavki iz izvješća, i to na razini svih štedionica.

Štedionice su u 1999. godini ostvarile gubitak u poslovanju od 49,2 milijuna kuna, što nakon ostvarenog gubitka od 2,3 milijuna kuna u 1998. godini govori o dalnjem pogoršanju poslovanja štedionica tijekom 1999. godine. Na veličinu iskazanoga gubitka također je utjecao gubitak u poslovanju pojedinih stambenih štedionica, koji nije rezultat lošeg poslovanja nego činjenice da su one tek nedavno osnovane. Neto kamatni prihod, kao i neto nekamatni prihod imaju tendenciju smanjivanja, dok su u porastu opći administrativni troškovi i amortizacija te trošak rezervacija za gubitke.

TABLICA 20. Račun dobiti i gubitka štedionica, u milijunima kuna

	1999.
1. Neto kamatni prihod	114,0
1.1. Kamatni prihodi	231,4
1.2. Kamatni troškovi	117,4
2. Neto nekamatni prihod	26,9
2.1. Nekamatni prihod	60,4
2.2. Nekamatni trošak	33,6
3. Opći administrativni troškovi i amortizacija	122,8
4. Neto prihod iz poslovanja prije rezervacija za gubitke	18,0
5. Trošak rezervacija za gubitke	66,0
6. Dobit/gubitak prije oporezivanja	-48,0
7. Porez na dobit	1,2
8. Dobit/gubitak poslije oporezivanja	-49,2

2.2.3. Kreditni rizik

U Tablici 21. navedeni su iznosi plasmana raspoređenih po rizičnim skupinama, kao i njihov udio u ukupnim plasmanima koji se rasporeduju.

Izvor su podataka izvješća štedionica na obrascu R, propisanom Odlukom o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 32/99. i 64/99). Obrazac je sastavni dio Upute za jedinstvenu primjenu Odluke o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 36/99).

Omjer ukupnih rezervacija i ukupnih plasmana štedionica koji se raspoređuju izračunat je tako da su zbrojene posebne rezerve za identificirane i neidentificirane gubitke štedionica te je dobivena suma podijeljena s iznosom ukupnih plasmana štedionica i pomnožena sa 100.

Izvori podataka o iznosu posebnih rezerva za identificirane i neidentificirane gubitke su izvješća štedionica na obrascu PR, koji je sastavni dio Upute za jedinstvenu primjenu Odluke o visini i načinu formiranja posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke (NN, br. 36/99), a koja je donesena na temelju Odluke o visini i načinu formiranja posebnih rezervi za osiguranje od potencijalnih gubitaka banke (NN, br. 32/99).

Izvori podataka o ukupnim plasmanima su izvješća štedionica na obrascu R, propisanom Odlukom o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 32/99. i 64/99). Obrazac je sastavni dio Upute za jedinstvenu primjenu Odluke o raspoređivanju plasmana i izvanbilančnih rizičnih stavki i utvrđivanju izloženosti banke (NN, br. 36/99).

Sredinom 2000. godine ukupni plasmani svih štedionica iznosili su 1,2 milijarde kuna. U usporedbi s krajem 1999. godine to je smanjenje od oko 4,1 milijuna kuna ili 0,3 posto. S promjenama visine ukupnih plasmana mijenjala se i njihova struktura po pojedinim kategorijama rizika. Povećan je udio aktive koja donosi prihode u ukupnoj aktivi, sa 83,5 posto u 1999. na 89,2 posto sredinom 2000. godine, dok se smanjio udio plasmana koji pripadaju skupinama najvišeg rizika. Tako je smanjen udio plasmana koji pripadaju skupini D i E sa 7,4 posto u 1999. na 6,6 posto sredinom 2000. godine.

Takvo poboljšanje kvalitete aktive uslijedilo je nakon oduzimanja odobrenja za rad nekim štedionicama, poslije čega se poboljšalo poslovanje štedionica, te je zbog toga udio ukupnih rezervacija (za identificirane i neidentificirane gubitke) u brutu plasmanima smanjen sa 10,6 posto na kraju 1999. godine na 7,5 posto na kraju prvog polugodišta 2000. godine.

TABLICA 21. Klasifikacija plasmana štedionica po rizičnim skupinama, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Plasmani	XII. 1999.		VI. 2000.	
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel
A	925,4	75,9	1.032,0	85,0
B	92,7	7,6	51,7	4,3
C	110,3	9,0	51,4	4,2
D	46,0	3,8	44,5	3,7
E	44,6	3,7	35,2	2,9
Ukupno	1.218,9	100,0	1.214,8	100,0

TABLICA 22. Omjer rezervacija i plasmana (A, B, C, D i E) štedionica, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	XII. 1999.	VI. 2000.
1. Ukupno rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke	129,2	90,8
1.1. Rezervacije za identificirane gubitke	121,6	83,9
1.2. Rezervacije za neidentificirane gubitke	7,6	6,9
2. Ukupni bruti plasmani (A, B, C, D i E)	1.218,9	1.214,8
3. Relativni omjer ukupnih rezervacija i ukupnih bruti plasmana	10,6%	7,5%

3. Popis banaka

Podaci o pojedinim bankama. Podaci o članovima uprava i nadzornih odbora odnose se na stanje 31. prosinca 2000. Podaci o dioničarima koji posjeduju više od 3 posto dionica odnose se na stanje 30. rujna 2000.

Uprava

Goran Gazivoda – predsjednik, Ivo Bilić

Nadzorni odbor

Alois Steinbichler – predsjednik, Anton Knott, Wolfgang Helpa, Günter Ettenauer, Heinz Meidlinger, Friedrich Racher, Alistair Bruce Turnbull

Dioničari

Udjel u temeljnog kapitalu (%)

1. Bank Austria AG	80,0
2. European Bank for Reconstruction and Development	20,0

Revizor za 1999. godinu: Ernst & Young Audit d.o.o., Zagreb

BANK AUSTRIA CREDITANSTALT CROATIA d.d.

Jurišićeva 2, 10000 Zagreb
Tel. 01/4800-777, telefaks 01/4800-890
VBDI 2502004

Uprava

Thomas Grosse – predsjednik, Dominique Menu

Nadzorni odbor

Francois Brunot – predsjednik, Cally Alain Francois, Wolfdieter Engel, Hans-Jürgen Haas-Wittmüss, Benoit Langelier

Dioničari

Udjel u temeljnog kapitalu (%)

1. BNP Pariba S.A.	50,0
2. Dresdner Bank AG	50,0

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

BNP-DRESDNER BANK CROATIA d.d.

Andrije žaje 61, 10000 Zagreb
Tel. 01/3652-777, telefaks 01/3652-779
VBDI 2504000

Uprava

Gabrijel Sentić – predsjednik, Vesna Senjak, Anka Olić

Nadzorni odbor

Ivan Baković – predsjednik, Bartol Jerković, Vlatko Blekić, Mika Mimica, Marko Babić, Ante Čilić, Antun Milović, Josip Galić, Marijan Mandić

Dioničari

Udjel u temeljnog kapitalu (%)

1. Jurves d.o.o.	8,0
2. Nova Immobilia d.o.o.	8,0
3. Mikser beton d.o.o.	7,4
4. Prospera d.o.o.	7,2
5. Kaptol banka d.d.	7,2
6. Đuro Đaković – Poljoprivredni strojevi i uređaji d.d.	6,8
7. Nord d.o.o.	6,5
8. Telecomp d.o.o.	4,3
9. Slavonska štedionica d.d.	4,2
10. Teleinženjering d.o.o.	4,1
11. Đuro Đaković – Termoenergetska postrojenja d.d.	3,7
12. Croatia osiguranje d.d.	3,1

Revizor za 1999. godinu: Revicon d.d., Zagreb

BRODSKO-POSAVSKA BANKA d.d.

Trg pobjede 29, 35000 Slavonski brod
Tel. 035/445-800, telefaks 035/445-900
VBDI 2489004

CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE-BANCA d.d.

Smičiklasova 23, 10000 Zagreb
 Tel. 01/4614-346, telefaks 01/4614-347
 VBDI 2499000

Uprava

Adriano Carisi – predsjednik, Jasna Mamić

Nadzorni odbor

Giovanni Battista Ravid – predsjednik, Giorgio Cerutti – zamjenik, Giorgio Covacich, Tito Favaretto, Luca Savino, Milan Travan

Dioničari**Udjel u temeljnom kapitalu (%)**

1. Cassa di Risparmio di Trieste – Banca S.p.A.	72,1
2. International Finance Corporation	14,0
3. Finest S.p.A.	7,5
4. Simest-Societa Italiana Per Le Imprese Miste All'Estero Simest S.p.A.	4,4

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

CENTAR BANKA d.d.

Jurišićeva 3, 10000 Zagreb
 Tel. 01/4803-444, telefaks 01/4803-441
 VBDI 2382001

Uprava

Gordana Zrinščak – predsjednik, Ljiljana Podhraški, Ružica Vađić

Nadzorni odbor

Dragutin Biondić – predsjednik, Igor Knežević, Irena Kovačević, Zoran Smiljanić, Žarko Kraljević

Dioničari**Udjel u temeljnom kapitalu (%)**

1. Heruc d.d.	34,1
2. Domus d.d.	6,0
3. Heruc – Izrada odjeće d.o.o.	6,0
4. Lipa Mill d.d.	6,0
5. Lovinčić d.d.	6,0
6. Villa Dubrovnik d.d.	4,4
7. Adria gradnja d.o.o.	4,3
8. Heruc Zug AG	4,2
9. Diners club Adriatic d.d.	4,1

Revizor za 1999. godinu: Deloitte & Touche d.o.o., Zagreb

CREDO BANKA d.d.

Z. Frankopanska 58, 21000 Split
 Tel. 021/380-655, telefaks 021/380-660
 VBDI 2491005

Uprava

Šime Luketin – predsjednik, Mato Mišić

Nadzorni odbor

Mirko Vuković – predsjednik, Boris Barać, Dražen Bilić

Dioničari**Udjel u temeljnom kapitalu (%)**

1. Ferocommerce d.o.o.	10,0
2. Darko Gaurina	10,0
3. Plastal d.o.o.	10,0
4. Uvel d.o.o.	9,5
5. Berman d.o.o.	7,5
6. Konkurent d.d.	4,9
7. Arca Merkatus d.o.o.	4,9

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

CONVEST BANKA d.d.

Gajeva 33, 10000 Zagreb
 Tel. 01/4922-333, telefaks 01/4819-153
 VBDI 2496001

Uprava

Ivan Maljevac – predsjednik, Drago Jakovčević, Frane Galzina

Nadzorni odbor

Janos Müller – predsjednik, Imre Balogh, Pero Perišić

Dioničari**Udjel u temeljnom kapitalu (%)**

1. Magyar Külkereskedelmi Bank R.t.	66,7
2. Pero Perišić	33,3

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

Uprava

Vedran Kuiš – predsjednik, Nataša Marendić, Nikola Samaržija

Nadzorni odbor

Niko Šeremet – predsjednik, Ivan Tomljenović, Jure Šimović, Željko Peček, Joško Miliša

Dioničari

	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	100,0

Revizor za 1999. godinu: Delloite & Touche d.o.o., Zagreb

CROATIA BANKA d.d.

Kvaternikov trg 9, 10000 Zagreb
Tel. 01/2338-139, telefaks 01/2338-141
VBDI 2485003

Uprava

Zdravko Bubalo – predsjednik, Darinko Pupovac, Jadranka Gotovac

Nadzorni odbor

Stanko Banić – predsjednik, Ivo Mazić, Frane Skoblar, Veljko Mašina, Stjepan Meštirović, Damir Vrhovnik, Marko Vuksan

Dioničari

	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Stephanie Ann Becera	10,0
2. Nick Bubalo	10,0
3. Steve i Louise Bubalo	10,0
4. Reginvest Ltd.	9,9
5. Omiral oil service Co.	9,9
6. Tankerska plovidba d.d.	6,8

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

DALMATINSKA BANKA d.d.

Marka Oreškovića 3, 23000 Zadar
Tel. 023/201-500, telefaks 023/201-774
VBDI 2407000

Uprava

Vlaho Sutić – predsjednik, Krunoslav Brkljačić, Krešimir Krile

Nadzorni odbor

Marijan Marinko Filipović – predsjednik, Pave Rusković-Župan, Ivan Šprlje, Vido Bogdanović, Tomislav Vuličević

Dioničari

	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	100,0

Revizor za 1999. godinu: Delloite & Touche d.o.o., Zagreb

DUBROVAČKA BANKA d.d.

Put Republike 9, 20000 Dubrovnik
Tel. 020/356-333, telefaks 020/356-778
VBDI 2401003

Uprava

Petar Radaković – predsjednik, Tomislav Vuić, Nenad Jeđud, Borislav Centner

Nadzorni odbor

Reinhard Ortner – predsjednik, August Jost, Gerhard Fabisch, Josef Kassler, Otto Ilchmann, Herbert Martinetz, Reinhold Schuster, Franz Mally, Ivan Ljubanović, Vladimir Jurašić, Robert Tkalčec

Dioničari

	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Steiermärkische Bank und Sparkassen AG	40,2
2. Erste Bank der Österreichischen Sparkassen AG	40,2

Revizor za 1999. godinu: revizija nije obavljena jer je banka osnovana tijekom 2000. godine.

ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

Varšavska 3-5, 10000 Zagreb
Tel. 01/4561-999, telefaks 01/4561-900
VBDI 2402006

Uprava

Izidor Sučić – predsjednik, Jasna Fumagalli

Nadzorni odbor

Branko Josipović – predsjednik, Lovre Božina, Zdenko Prohaska

GOSPODARSKO KREDITNA BANKA d.d.

Draškovićeva 58, 10000 Zagreb
Tel. 01/4802-666, telefaks 01/4802-571
VBDI 2381009

Dioničari	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Kristina Sučić	9,2
2. Ivan Sučić	8,7
3. Suzana Sučić	7,9
4. Josip Bašić	7,4
5. Željko Krznarić	7,4
6. Izidor Sučić	7,4
7. Kata Šparica	7,4
8. Darko Gojčić	7,3
9. Milan Zec	6,1
10. Branko Josipović	5,7
11. Vesna Mijović	3,6
12. Gospodarsko kreditna banka d.d.	3,3

Revizor za 1999. godinu: Reviz-biro d.o.o., Split

HRVATSKA POŠTANSKA BANKA d.d.

Jurišićeva 4, 10000 Zagreb
Tel. 01/4804-513, telefaks 01/4810-791
VBDI 2390001

Uprava

Josip Slade – predsjednik, Slavko Durmiš

Nadzorni odbor

Ivan Videka – predsjednik, Božidar Sever, Anica Kovačić, Slavko Durmiš, Milan Škugor, Biserka Firm

Dioničari	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Hrvatska pošta d.d.	51,0
2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	42,6
3. Hrvatski fond za privatizaciju	4,3

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

HYPOBANKA d.d.

Vodovodna 20a, 10000 Zagreb
Tel. 01/3643-710, telefaks 01/3643-687
VBDI 2426005

Uprava

Antun Sermek – predsjednik, Mira Ausmann

Nadzorni odbor

Katarina Hodko – predsjednik, Petar Žaja, Damir Horvat

Dioničari	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Zagrebšped d.o.o.	43,4
2. Rijekašped d.o.o.	9,7
3. Slavonijašped d.o.o.	9,7
4. Hypocentar d.o.o.	7,3
5. Intermerc d.o.o.	5,6
6. Servistransport d.d.	5,1
7. Agroznanje d.o.o.	4,6
8. Rudina d.o.o.	3,3

Revizor za 1999. godinu: Revicon d.d., Zagreb

HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d.

Koturaška 47, 10000 Zagreb
Tel. 01/6103-666, telefaks 01/6103-555
VBDI 2500009

Uprava

Guenter Striedinger – predsjednik, Heinz Truskaller, Igor Kodžoman

Nadzorni odbor

Wolfgang Kulterer – predsjednik, Jörg Schuster, Othmar Ederer, Roberto Marzanati, Gerd Pekner

Dioničari	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Hypo Alpe-Adria-Bank AG	91,5
2. European Bank for Reconstruction and Development	8,5

Revizor za 1999. godinu: Ernst & Young Audit d.o.o., Zagreb

Uprava

Branko Buljan – predsjednik, Milivoj Delač, Ivka Mijić, Ružica Šarić

Nadzorni odbor

Marita Urić-Radić – predsjednik, Mara Delale, Ante Čulić, Jure Svetić, Nevenka Buljan

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Imex trgovina d.o.o.	54,5
2. Branko Buljan	22,0
3. Trajektna luka d.d.	6,3
4. Ljubo Buljan	3,8
5. Ivka Mijić	3,2

Revizor za 1999. godinu: Maran d.o.o., Split

Uprava

Milenko Vidulin – predsjednik, Anton Šuran

Nadzorni odbor

Anton Brajković – predsjednik, David Curl, Silvana Kostešić, David Mc Mahon, Margot Jacobs

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Arenaturist d.d.	8,3
2. Dalta d.d.	5,7
3. Vajda d.d.	5,7
4. Grad Pula i Općine	5,0
5. Mirna d.d.	4,7
6. Istra Cement International d.d.	3,6

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

Uprava

Miro Dodić – predsjednik, Anton Belušić

Nadzorni odbor

Milan Travanić – predsjednik, Marijan Kovačić, Edo Ivančić, Marko Martinčić, Klaudio Belušić, Đenio Radić, Vlado Kraljević

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Intercommerce d.o.o.	16,9
2. Tvornica cementa d.d.	15,0
3. Hempel d.d.	15,0
4. Montpelleir finance S.A.	10,0
5. S.A. Finanziaria per i traffici internazionali S.p.A.	7,6
6. Plava laguna d.d.	3,6

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

Uprava

Ivo Šinko – predsjednik, Željko Kardum, Ankica Bandalović

Nadzorni odbor

Željko Deković – predsjednik, Mirjana Škugor, Josip Huljev, Miro Petrić, Miho Mioč, Petar Škender, Goran Žurić, Josip Stojanović, Branko Malenica, Ante Čobanov, Mirko Pralija

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Alfa d.d.	7,9
2. TLM TPP d.o.o.	5,0
3. Vinoplod-vinarija d.d.	5,0
4. TLM d.d.	4,8
5. Vodovod i odvodnja d.o.o.	4,6
6. Jolly JBS d.o.o.	4,3
7. Tiskara Kačić d.d.	4,2
8. Rivijera d.d.	3,6

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

IMEX BANKA d.d. Tolstojeva 6, 21000 Split
Tel. 021/357-015, telefaks 021/583-849
VBDI 2492008**ISTARSKA BANKA d.d.**Dalmatinova 4, 52100 Pula
Tel. 052/527-101, telefaks 052/527-400
VBDI 2416000**ISTARSKA KREDITNA BANKA****UMAG d.d.**
Ernesta Miloša 1, 52470 Umag
Tel. 052/741-622, telefaks 052/741-275
VBDI 2380006**JADRANSKA BANKA d.d.**Ante Starčevića 4, 22000 Šibenik
Tel. 022/242-101, telefaks 022/335-881
VBDI 2411006

KAPROL BANKA d.d.

Maksimirска 120, 10000 Zagreb
 Tel. 01/2359-700, telefaks 01/2339-575
 VBDI 2498007

Uprava

Dejan Košutić – predsjednik, Ivanka Milković

Nadzorni odbor

Goran Marić – predsjednik, Dubravka Klarić-Čosić, Branko Ostović

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Petrač d.o.o.	7,8
2. Dejan Košutić	7,8
3. Brodsko-posavska banka d.d.	7,2
4. Lorber d.o.o.	6,6
5. Naprijed trgovina d.d.	6,2
6. Kaprol banka d.d.	5,7
7. Urlich Seng	5,6
8. Školska knjiga d.d.	4,6
9. Agrocroatia d.o.o.	4,4
10. G.E.I. Istring d.o.o.	3,3
11. Bond d.o.o.	3,3
12. Snježana Herceg	3,1
13. Spomenka Čurin	3,0

Revisor za 1999. godinu: MZ Auditors d.o.o., Zagreb

KARLOVAČKA BANKA d.d.

I. G. Kovačića 1, 47000 Karlovac
 Tel. 047/611-540, telefaks 047/614-206
 VBDI 2400008

Uprava

Sanda Cvitešić – predsjednik, Stjepan Poljak, Marijana Trpčić-Reškovac

Nadzorni odbor

Želimir Feitl – predsjednik, Željko Mažuran, Marko Šimunović, Ivan Podvorac, Ivan Guerrero Devlahovich, Helena Lenac, Zoran Posinovac

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Karlovačka banka d.d.	14,3
2. Lanzville Investments	5,4
3. Hrvatski fond za privatizaciju	5,3
4. Karlovačka pivovara d.d.	4,5
5. Hamowa d.o.o.	3,8

Revisor za 1999. godinu: KPMG d.o.o., Zagreb

KREDITNA BANKA d.d.

Ul. grada Vukovara 74, 10000 Zagreb
 Tel. 01/6167-333, telefaks 01/6116-466
 VBDI 2481000

Uprava

Ante Todorović – predsjednik, Željko Jakuš

Nadzorni odbor

Ivica Todorović – predsjednik, Branko Bek, Tihomir Mikulić, Dane Gudelj, Ivica Sertić

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Agrokor d.d.	15,9
2. Crodell d.o.o.	9,6
3. Investco vrijednosnice d.o.o.	8,9
4. Ledo d.d.	7,2
5. Jamnica d.d.	7,1
6. Konzum d.d.	6,0
7. Litograf d.o.o.	4,9
8. Zvijezda d.d.	4,8
9. Solana Pag d.d.	4,7
10. Perutnina Zagreb d.d.	4,7
11. Ceufin Brokers d.d.	4,3

Revisor za 1999. godinu: Delloite & Touche d.o.o., Zagreb

Uprava

Anton Butorac – predsjednik, Goran Rameša

Nadzorni odbor

Nikola Pavletić – predsjednik, Mirjana Petkovć, Ivan Prpić, Marijan Ključariček, Vito Svetina

Dioničari**Učešće u temeljnem kapitalu (%)**

1. Adriaconsulting S.R.L.	50,0
2. Riječka banka d.d.	31,9
3. Transadria d.d.	14,8

Revizor za 1999. godinu: Iris nova d.o.o., Rijeka

KVARNER BANKA d.d. Jadranski trg 4/l, 51000 Rijeka
Tel. 051/353-555, telefaks 051/353-566
VBDI 2488001**Uprava**

Mladenka Gombar – predsjednik, Marija Ribić, Zdravko Babić

Nadzorni odbor

Mislav Blažić – predsjednik, Daniel Stepinac, Davorin Rimac, Stjepan Varga, Dragutin Lončarić

Dioničari**Udjel u temeljnem kapitalu (%)**

1. Čakovečki mlinovi d.d.	6,0
2. Ivan Štih	3,9

Revizor za 1999. godinu: KPMG d.o.o., Zagreb

MEDIMURSKA BANKA d.d.V. Morandinija 37, 40000 Čakovec
Tel. 040/370-500, telefaks 040/315-065
VBDI 2392007**Uprava**

Stipan Pamuković – predsjednik, Željko Škalec

Nadzorni odbor

Jakov Gelo – predsjednik, Ivan Gudelj, Milanka Klanfar, Tomislav Kličko, Bruno-Zvonimir Orešar

Dioničari**Udjel u temeljnem kapitalu (%)**

1. Kemika d.d.	21,7
2. GIP Pionir d.d.	8,9
3. Stipan Pamuković	5,9
4. Željko Škalec	5,9
5. Aling j.t.d.	4,9
6. Ivan Gudelj	4,3
7. Ivan Leko	3,1
8. Ante Pamuković	3,1
9. Ante Samodol	3,1

Revizor za 1999. godinu: Rudan d.o.o., Zagreb

NAVA BANKA d.d. Tratinčka 27, 10000 Zagreb
Tel. 01/3656-777, telefaks 01/3656-700
VBDI 2495009**Uprava**

Marija Šola – predsjednik, Brana Oštarić

Nadzorni odbor

Božo Čulo – predsjednik, Igor Openheim, Ivan Ćurković

Dioničari**Udjel u temeljnem kapitalu (%)**

1. Metroholding d.d.	75,9
2. Andrija Matić	9,6
3. INGRA d.d.	5,9
4. Josip Kovač	4,1

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

PARTNER BANKA d.d. Vončinina 2, 10000 Zagreb
Tel. 01/4602-222, telefaks 01/4602-289
VBDI 2408002

PODRAVSKA BANKA d.d.

Opatička 1a, 48300 Koprivnica
Tel. 048/65-50, telefaks 048/622-542
VBDI 2386002

Uprava

Julio Kuruc – predsjednik, Drago Galović, Božica Širić, Vladimir Novak

Nadzorni odbor

Ivan Pavliček – predsjednik, Ivan Henezi, Nevenka Cerovsky, Jurica (Đuro) Predović, Miljan Todorović

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Ivan Pavliček	9,4
2. Cerere S.P.L.	9,4
3. Djuro Predović	4,8
4. Podravka d.d.	4,7
5. Giovanni Semerano	3,5
6. Tinus-promet d.o.o.	3,2
7. Antonia Gorgoni	3,0
8. Lorenzo Gorgoni	3,0
9. Andrea Montinari	3,0
10. Dario Montinari	3,0
11. Piero Montinari	3,0
12. Sigilfredo Montinari	3,0

Revisor za 1999. godinu: Deloitte & Touche d.o.o., Zagreb

POŽEŠKA BANKA d.d.

Republike Hrvatske 1b, 34000 Požega
Tel. 034/254-200, telefaks 034/254-258
VBDI 2405004

Uprava

Vinko Matijević – predsjednik, Mihovil Petrović, Goran Matanović

Nadzorni odbor

Vlado Zec – predsjednik, Luka Balenović, Juraj Zelić, Željko Glavić, Ivan Vranić, Dragutin Mandić

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Požeška banka d.d.	28,3
2. TIM 2000 d.o.o.	4,7
3. Javno poduzeće Hrvatske šume p.o.	3,7
4. Sloga IMK d.d.	3,6

Revisor za 1999. godinu: Deloitte & Touche d.o.o., Zagreb

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d.

Račkoga 6, 10000 Zagreb
Tel. 01/4723-344, telefaks 01/4723-131
VBDI 2340009

Uprava

Božo Prka – predsjednik, Franjo Filipović, Davor Holjevac, Ivan Gerovac, Ivan Krolo, Zvonko Agićić, Nedjeljko Matić

Nadzorni odbor

Enrico Meucci – predsjednik, Adriano Bisogni, Gianfranco Mandelli, Adriano Arietti, Marijan-Marinko Filipović

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Comit Holding International S.A.	66,3
2. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	25,0

Revisor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

PRIVREDNA BANKA – LAGUNA BANKA d.d.

Prvomajska 4a, 52440 Poreč
Tel. 052/416-777, telefaks 052/416-770
VBDI 2497004

Uprava

Zdravka Cukon – predsjednik, Roberto Drandić

Nadzorni odbor

Tomislav Lazarić – predsjednik, Ljiljana Horvat, Danijel Stepinac

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Privredna banka Zagreb d.d.	100,0
--------------------------------	-------

Revisor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

Uprava

Zdenko Adrović – predsjednik, Lovorka Penavić, Michael Müller, Velimir Šonje

Nadzorni odbor

Herbert Stepic – predsjednik, Renate Kattinger, Andreas Zakostelsky

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Raiffeisen Zentralbank Österreich AG	62,7
2. Raiffeisenbank-Zagreb-Beteiligungsgesellschaft mbH	32,8
3. Raiffeisenlandesbank Kärnten reg. Gen. mbH	4,5

Revizor za 1999. godinu: KPMG d.o.o., Zagreb

RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d.

Petrinjska 59, 10000 Zagreb
Tel. 01/4566-466, telefaks 01/4811-624
VBDI 2484008

Uprava

Mate Žuljić – predsjednik, Jasmina Karoglan, Marica Prkić

Nadzorni odbor

Stipe Latković – predsjednik, Zdravko Lešić, Ilija Balić

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Županjska banka d.d.	20,0
-------------------------	------

Revizor za 1999. godinu: Revident d.o.o., Split

RAZVOJNA BANKA DALMACIJA d.o.o. – Savjet HNB-a 22. ožujka 2000. prijedlog za stečaj

Poljička cesta 9, 21000 Split
Tel. 021/370-400, telefaks 021/371-000
VBDI 2490002

Uprava

Vesna Badurina – predsjednik, Branka Juričev

Nadzorni odbor

Tomislav Lazarić – predsjednik, Loretta Jakovac, Mislav Blažić, Snježana Sklizović, Marinko Dumanić

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Priredna banka Zagreb d.d.	68,9
2. Finvest Corp d.d.	3,9

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

RIADRIA BANKA d.d.

Đure Šporera 3, 51000 Rijeka
Tel. 051/339-111, telefaks 051/211-093
VBDI 2325004

Uprava

Ivan Štokić – predsjednik, Antun Jurman, Borislav Perožić

Nadzorni odbor

Dietrich Wolf – predsjednik, Marinko Učur, Jochen Bottermann, Klaus Rauscher, Vojko Obersnel

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Bayerische Landesbank Girocentrale	59,9
2. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	25,1

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

RIJEČKA BANKA d.d.

Jadranski trg 3a, 51000 Rijeka
Tel. 051/208-211, telefaks 051/330-525
VBDI 2300007

Uprava

Marijan Trusk – predsjednik, Verica Lindić, Višnja Jednačak

Nadzorni odbor

Želimir Kodrić – predsjednik, Džemal Mešinović, Ante Tustonjić, Zvonko Palameta, Antun Štimac, Milan Penava, Ignacije Mardetko, Vladimir Mučnjak, Anica Vrbančić

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Samoborka d.d.	9,4
2. Hrvatske šume p.o.	6,9
3. V.H. Trade d.o.o.	5,8

SAMOBORSKA BANKA d.d.

Trg kralja Tomislava 8, 10430 Samobor
Tel. 01/3362-530, telefaks 01/3361-523
VBDI 2403009

4. Sant d.o.o.	5,0
5. Tigra d.o.o.	5,0
6. Chromos d.d.	4,9
7. Vajda elvit d.o.o.	4,3
8. Ozas	4,0
9. Končar d.d.	3,5

Revizor za 1999. godinu: M.Z. Auditors d.o.o., Zagreb

SISAČKA BANKA d.d.

Trg Lj. Posavskoga 1, 44000 Sisak
Tel. 044/549-100, telefaks 044/549-101
VBDI 2419008

Uprava

Davorka Jakir – predsjednik, Mirjana Vipotnik, Andrea Zemljić-Modronja

Nadzorni odbor

Dinko Pintarić – predsjednik, Zoran Gobac, Miroslav Matić

Dioničari	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Prvipromet d.o.o.	8,8
2. Madison d.o.o.	8,6
3. Blok usluge d.o.o.	8,6
4. Skok promet d.o.o.	8,5
5. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	4,7
6. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	3,8
7. GE-ZE d.o.o.	3,6

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

SLATINSKA BANKA d.d.

Vladimira Nazora 2, 33520 Slatina
Tel. 033/551-354, telefaks 033/551-566
VBDI 2412009

Uprava

Vera Radaš – predsjednik, Angelina Horvat

Nadzorni odbor

Josip Koleno – predsjednik, Marija Maleković, Ljiljana Katavić, Vladimir Šanotši, Ružica Šimara

Dioničari	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Pronekinvest d.d	7,4
2. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	7,3
3. Ante Šimara	6,9
4. Sloper d.o.o.	5,6
5. Rima-promet d.o.o.	5,6
6. Ljiljana Katavić	5,5
7. Lustrin d.o.o.	4,6

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

SLAVONSKA BANKA d.d.

Kapucinska 29, 31000 Osijek
Tel. 031/231-231, telefaks 031/201-039
VBDI 2393000

Uprava

Ivan Mihaljević – predsjednik, Alma Jukić

Nadzorni odbor

Marija Crnjac – predsjednik, Wolfgang Kulterer, Victor Pastor, Walter Bleyer, Ernst Fanzott

Dioničari	Udjel u temeljnog kapitalu (%)
1. Kärtner Landes und Hypothekenbank AG	45,1
2. European Bank for Reconstruction and Development	27,0

Revizor za 1999. godinu: Ernst & Young Audit d.o.o., Zagreb

Uprava

Tomo Bolotin – predsjednik, Stjepan Kolovrat, Jerislav Kuštera, Darko Medak, Pero Vrdoljak

Nadzorni odbor

Fausto Petteni – predsjednik, Giovanni Battista Ravida, Luigi Lovaglio, Alessandro Maria Decio, Mate Kosović

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. UniCredito Italiano S.p.A.	62,6
2. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	25,0

Revizor za 1999. godinu: Pricewaterhouse Coopers d.o.o., Zagreb

SPLITSKA BANKA d.d.

R. Boškovića 16, 21000 Split
Tel. 021/370-500, telefaks 021/370-541
VBDI 2330003

Uprava

Željko Udovičić – predsjednik, Ante Babić, Josip Šeđević

Nadzorni odbor

Ivo Andrijanović – predsjednik, Đuro Benček, Franjo Škoda

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Šted – Invest d.d.	89,7
2. Finer & Kolenc d.o.o.	4,2
3. Redip d.o.o.	4,1

Revizor za 1999. godinu: Data – revizija d.o.o., Zagreb

ŠTEDBANKA d.d.

Slavonska avenija 3, 10000 Zagreb
Tel. 01/6306-666, telefaks 01/6187-015
VBDI 2483005

Uprava

Mato Lukinić – predsjednik, Borna Zane, Pavao Parat

Nadzorni odbor

Tea Martinčić – predsjednik, Renata Babić, Ines Dabić, Dragutin Drk, Duilio Belić

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. Zagrebačka banka d.d.	68,8
2. Varaždinska banka d.d.	10,0
3. Franck d.d.	9,9
4. Tvornica duhana Rovinj d.d.	5,7

Revizor za 1999. godinu: KPMG d.o.o., Zagreb

VARAŽDINSKA BANKA d.d.

Kapucinski trg 5, 42000 Varaždin
Tel. 042/400-000, telefaks 042/400-112
VBDI 2391004

Uprava

Heinrich Angelides – predsjednik, Julio Krevelj

Nadzorni odbor

Klaus Thalhammer – predsjednik, Hans Janeschitz, Klaus Störzbach, Gerhard Wober, Fausto Maritan, Ekkehard Fugl, Pierre-Yves Tarneaud

Dioničari**Udjel u temeljnog kapitalu (%)**

1. VBB International holding AG	70,0
2. Banque Federale des Banques Populaires	10,0
3. SGZ-Bank AG	3,3
4. WGZ-Bank AG	3,3
5. GZB-Bank AG	3,3

Revizor za 1999. godinu: KPMG d.o.o., Zagreb

VOLKSBANK d.d.

Varšavska 9, 10000 Zagreb
Tel. 01/801-300, telefaks 01/4801-365
VBDI 2503007

ZAGREBAČKA BANKA d.d.

Paromlinska 2, 10000 Zagreb
Tel. 01/6104-000, telefaks 01/6110-555
VBDI 2360000

Uprava

Franjo Luković – predsjednik, Milivoj Goldštajn, Zvonimir Jurjević, Nikola Kalinić, Sanja Rendulić,
Damir Odak, Tomica Pustišek

Nadzorni odbor

Petar Đukan – predsjednik, Jakša Barbić, Milan Artuković, Vladimir Bogatec, Klaus Junker, Charles
McWeigh III, Friedrich van Schwarzenberg, Miljenko Živaljić, Ante Vlahović

Dioničari

Udjel u temeljnog kapitalu (%)

1. Bankers Trust Company	39,4
2. UniCredito Italiano S.p.A.	10,0
3. Allianz AG	9,9
4. Caisse Nationale du Credit Agricole	4,3

Revizor za 1999. godinu: KPMG d.o.o., Zagreb

**BAYERISCHE HYPO- UND
VEREINSBANK AG, Glavna
podružnica Zagreb**

Ul. Alexandra von Humboldta 4,
10000 Zagreb
Tel. 01/6159-206, telefaks 01/6159-197
VBDI 8801006

Uprava

Andelka Čavlek – zastupnik podružnice, Vesna Garapić – zastupnik podružnice

Nadzorni odbor

Dioničari

Udjel u temeljnog kapitalu (%)

1. Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG	100,0
--	-------

Kratice

amort.	= amortizacija
blag.	= blagajnički
HNB	= Hrvatska narodna banka
invest.	= investicijskom
MF	= Ministarstvo financija
neident.	= neidentificirane
NN	= Narodne novine
OECD	= Organization for Economic Cooperation & Development
posl.	= poslovne
RH	= Republika Hrvatska
trg.	= trgovačka
val.	= valutnom
VBDI	= vodeći broj depozitne institucije

